

3. vydanie

Právny rámec

Právny rámec pre verejné obstarávanie je vymedzený ustanoveniami Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva“) a smernicami EÚ o verejnom obstarávaní podľa výkladu Európskeho súdneho dvora. Z medzinárodného hľadiska je EÚ viazaná podmienkami Dohody o vládnom obstarávaní (GPA) Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a bilaterálnymi obchodnými dohodami. V praxi sa dodržiavanie týchto nástrojov spravidla dosiahne rozšírením rovnakých práv, aké sa uplatňujú na hospodárske subjekty EÚ, na subjekty so sídlom v tretích krajinách.

V uvedenom rámci sú stanovené viaceré pravidlá a zásady, ktoré je potrebné dodržiavať pri zadávaní verejných zákaziek. Environmentálne ciele v tomto rámci možno vykonávať viacerými spôsobmi, ako sa vysvetľuje v tejto príručke.

Právne predpisy v danom odvetví

Právne predpisy EÚ viažuce sa na konkrétne odvetvie ukladajú záväzné povinnosti v prípade verejného obstarávania určitého tovaru a služieb, napríklad stanovením noriem minimálnej energetickej účinnosti, ktoré sa musia uplatňovať. Záväzné povinnosti v súčasnosti platia okrem iných v týchto odvetviach:

Prínosy GPP

„GPP je nástrojom hospodárskej rastu: odhaduje sa, že v roku 2020 predaj v oblasti ekologických priemyselných odvetví dosiahne 2,2 bilióna EUR“, OECD (2013)⁵

„Keby sa verejný sektor zlepšil v zelenom nakupovaní, dokázali by sme vyriešiť súčasne viaceré problémy. Zlepšili by sme klímu a životné prostredie a zároveň prispeli k tvorbe rastu a pracovných miest v podnikoch, ktoré vyvíjajú zelené technológie. Inými slovami, zelené verejné obstarávanie je jedným z kľúčov k transformácii sveta na ekologické hospodárstvo“, dánsky minister pre životné prostredie (2012).⁶

Mesto Regensburg uplatnilo GPP pri obstarávaní verejnoprospešných služieb, čo pomohlo v priebehu 15 rokov ušetriť 10 miliónov EUR nákladov na energiu a vodu.

Len v samotnom Holandsku by sa ušetrili tri milióny ton CO₂, keby všetky holandské orgány verejnej moci uplatňovali vnútroštátne kritériá trvalo udržateľného verejného obstarávania, ku ktorým patria aj ekologické kritériá. Spotreba energie verejného sektora by sa znížila o 10 %.⁷

⁵ Mapovanie osvedčených postupov na podporu zeleného verejného obstarávania (OECD, 2013) na strane 4. K dispozícii na adrese

<http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH%282013%293&docLanguage=En>.

⁶ Zelené verejné obstarávanie je kľúčovým prvkom pre zelený rast (dánske ministerstvo životného prostredia a potravín, 2012). K dispozícii na adrese <http://eng.mim.dk/news-archive/2012/okt/20121009-green-procurement/>.

⁷ De impact van het programma duurzaam inkopen anno 2011 na strane 4 (holandské ministerstvo infraštruktúry a životného prostredia, 2011).

• **Kancelárske IT zariadenia** – IT výrobky nakupované ústrednými orgánmi verejnej správy musia spĺňať najnovšie minimálne požiadavky energetickej účinnosti, ktoré sú predpísané nariadením EÚ o programe Energy Star (nariadenie č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení).⁸

• **Vozidlá cestnej dopravy** – všetci verejní obstarávatelia musia v rámci postupu verejného obstarávania zohľadniť prevádzkové energetické a environmentálne vplyvy vozidiel. K dispozícii je spoločná metodika na výpočty prevádzkových nákladov počas celej životnosti (smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy).

• **Budovy** - na verejné budovy sa uplatňujú minimálne normy energetickej efektívnosti stanovené na vnútroštátnej úrovni na základe spoločnej metodiky EÚ. Od 1. januára 2019 musia byť všetky nové budovy, ktoré používajú a vlastní orgány verejnej moci, „budovami s takmer nulovou spotrebou energie“ [smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie)]. V smernici o energetickej efektívnosti⁹ sú tiež stanovené povinné požiadavky týkajúce sa obnovy budov vo vlastníctve verejných subjektov a obstarávania takých budov alebo uzatvárania nových zmlúv na také budovy, ktoré spĺňajú minimálne normy energetickej účinnosti.

Okrem toho [redacted] GPP pre konkrétne [redacted] predpisov nepatrí do [redacted], aby zodpovedali [redacted]

⁸ Platí to pre [redacted] smerníc o verejnom [redacted]

⁹ Smernica 2012/27/EÚ [redacted] ktoré ústredné orgány [redacted] dobrovoľnom základe.

Zdroje GPP na úrovni EÚ

• Kritériá EÚ pre GPP

Na pomoc verejným obstarávateľom pri identifikácii a obstarávaní ekologickejších výrobkov, služieb a prác boli vypracované environmentálne kritériá verejného obstarávania pre 21 skupín výrobkov a služieb, ktoré možno priamo zaradiť do súťažných podkladov. Tieto kritériá GPP sa pravidelne kontrolujú a aktualizujú, aby zohľadňovali najnovšie vedecké údaje o výrobkoch, nové technológie, vývoj na trhu a zmeny v právnych predpisoch. Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

• Asistenčné pracovisko

Európska komisia zriadila asistenčné pracovisko, ktoré poskytuje informácie o GPP a odpovede na otázky zúčastnených strán. Kontaktné údaje sú k dispozícii na webovej stránke GPP <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>

• Informácie

Webová stránka GPP je ústredným miestom pre informácie o praktických a politických aspektoch uplatňovania GPP. Na stránke sa uvádzajú odkazy na celý rad zdrojov týkajúcich sa environmentálnych aspektov, ako aj informácie o GPP na miestnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Obsahuje zoznam minulých a prebiehajúcich projektov súvisiacich s GPP, upozornenie na novinky s najnovšími správami a udalosťami týkajúcimi sa GPP, zoznam odpovedí na často kladené otázky (FAQ), glosár hlavných termínov, príklady GPP a túto príručku.

Všetky sú k dispozícii na stiahnutie z webovej stránky: <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

GPP v politike [REDACTED]

Zelené verejné [REDACTED]
vo viacerých [REDACTED]
dokazuje [REDACTED]
podporiť [REDACTED]
zdrojov, nastoliť zmeny v správaní smerom
k udržateľnej spotrebe a výrobe
a podnecovaniu inovácií. V akčnom pláne
obehového hospodárstva prijatom v decembri
2015 sa na GPP poukazuje ako na jedno
z opatrení, ktoré sú potrebné na zabezpečenie
účinnějšího a efektívnejšieho využívania
zdrojov.

V rámci sú uvedené konkrétne materiály,
ktoré boli vypracované na úrovni EÚ na
podporu GPP. Podrobný zoznam politík,
stratégií a právnych predpisov EÚ týkajúcich sa GPP je uvedený v prílohe.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
všetkých verejných obstarávaní
v ôsmich skupinách výrobkov a služieb
bolo zelených. V roku 2014 uverejnila
Agentúra na ochranu životného
prostredia rozsiahly súbor kritérií
a usmernenie, ktoré majú orgánom
pomôcť dosiahnuť tento cieľ. Kritériá
vychádzajú z kritérií stanovených na
úrovni EÚ, ale so zreteľom na osobitné
nákupné zvyklosti a štruktúru trhu
v Írsku. V usmernení sa uvádzajú aj
právne predpisy na úrovni EÚ, ako aj na
vnútroštátnej úrovni.

Akcie na vnútroštátnej a miestnej úrovni

Na vnútroštátnej úrovni už väčšina členských štátov EÚ uverejnila národné akčné plány (NAP), v ktorých sú vytýčené rozmanité akcie a podporné opatrenia pre zelené verejné obstarávanie (GPP) alebo trvalo udržateľné verejné obstarávanie (SPP).¹⁰ Mnohé si stanovili ciele týkajúce sa GPP alebo SPP buď z hľadiska celkového verejného obstarávania, alebo pre jednotlivé skupiny výrobkov a služieb.

Súbory kritérií pre GPP alebo SPP vypracovali aj viaceré krajiny a regióny. V mnohých prípadoch sú podobné kritériám EÚ pre GPP s určitými úpravami zohľadňujúcimi konkrétne okolnosti alebo priority orgánov, ktoré ich pripravili. Väčšina súborov kritérií vychádza z údajov z posudzovania životného cyklu (LCA), ak sú k dispozícii, spolu s environmentálnymi značkami a dôkazmi, na ktorých sa zakladajú.¹¹

Postupy zeleného a trvalo udržateľného obstarávania si osvojili aj jednotliví verejní obstarávatelia na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni. V niektorých prípadoch ich opatrenia poslúžili pri príprave národných akčných plánov, v iných členských štátoch boli prevzaté ako príklady. Mnohé takéto príklady sa uvádzajú v tejto príručke a ďalšie osvedčené postupy sa neustále zavádzajú v rámci EÚ. Zbierka vyše 100 takýchto príkladov sa uvádza na adrese:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_en.htm.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm.

¹¹ Pozri Evans, Ewing, Mouat a Nuttall *Assessment and Comparison of National Green and Sustainable Public Procurement Criteria and Underlying Schemes* (2010) http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm.

Zelené obstarávanie: základné informácie

V tejto príručke sa vysvetľuje, ako sa má uskutočňovať zelené nakupovanie a rozoberá sa každá fáza postupu verejného obstarávania. Základné kroky sú uvedené ďalej s odkazom na oddiel príručky, v ktorom sa uvádza viac informácií.

Úvod

- Oboznámte sa s **rozsahom a potenciálnymi prínosmi GPP**, ako aj zdrojmi, ktoré sú k dispozícii.

Kapitola 1

- Zapojte sa do tohto procesu a zabezpečte politickú podporu osvojením si **politiky GPP** s jasnými **definíciami** a **cieľmi** vhodnými pre vašu organizáciu.
- Stanovte **priority** pre skupiny výrobkov a služieb, ktorými sa budete zaoberať, na základe existujúcich **kritérií GPP**, **environmentálnych značiek** a ďalších zdrojov.
- Zavádzajte aktivity v oblasti **poskytovania informácií**, **vzdelávania**, **nadväzovania kontaktov** a **monitorovania**, ktoré vám pomôžu pri dosahovaní cieľov.

Kapitola 2

- Posúďte, ako ekologické požiadavky ovplyvnia **postup verejného obstarávania** tovaru a služieb, ktoré ste si vybrali, a ako ich budete uplatňovať v súlade s **právnymi povinnosťami**.
- Získajte prehľad o výrobkoch a službách dostupných na trhu **zapojením dodávateľov** a **odôvodnite ekonomický zmysel GPP** na základe **nákladov na životný cyklus**.

Kapitola 3

- Pri verejnom obstarávaní stanovte **predmet** a **technické špecifikácie** verejných zákaziek tak, aby boli zohľadnené environmentálne vplyvy počas celého životného cyklu tovaru, služieb alebo prác, ktoré nakupujete a zväzte použitie **značiek** na vymedzenie vašich požiadaviek.

Kapitola 4

- Uplatnite, kde je to vhodné, podmienky účasti založené na kritériách **technickej spôsobilosti v oblasti ochrany životného prostredia** alebo opatrenia **environmentálneho manažerstva a riadenia dodávateľského reťazca** a **vylúčte uchádzačov, ktorí nedodržiavajú platné environmentálne právne predpisy**.

Kapitola 5

- Stanovte také **kritériá na vyhodnotenie ponúk**, ktoré podporia uchádzačov v dosahovaní ešte vyšších úrovní environmentálneho správania, ako ste špecifikovali, a uplatňujte ich transparentne. Posúďte **náklady na životný cyklus** pri porovnávaní ponúk a zamietnite ponuky s **neobvykle nízkou cenou**, ak nie sú v súlade s environmentálnymi právnymi predpismi.

Kapitola 6

- Stanovte **doložky o plnení zákazky**, v ktorých budú zdôraznené environmentálne záväzky dodávateľov tovaru alebo poskytovateľov služieb a uveďte príslušné **nápravné opatrenia** v prípade ich neplnenia. Zabezpečte systém **monitorovania** týchto záväzkov a to, že sa budú uplatňovať aj na **subdodávateľov**.

Kapitola 7

- Identifikujte konkrétne prístupy založené na GPP k verejnému obstarávaniu v odvetviach, ktoré majú značný vplyv, napr. **administratívne budovy, potraviny a hromadné stravovanie, vozidlá a výrobky využívajúce energiu**.

Kapitola 1 – Uplatňovanie GPP

Uplatňovanie zeleného verejného obstarávania si vyžaduje určité plánovanie: stanovenie rozsahu GPP vo vašej organizácii, stanovenie priorít a cieľov vašich aktivít, organizovanie príslušného vzdelávania pre zamestnancov a monitorovanie plnenia. Všetky tieto prvky môžu byť súčasťou politiky GPP. Podporovať by ich mali aj prevádzkové postupy vašej organizácie a systémy elektronického obstarávania.

Usmernenie uvedené v tejto kapitole môže použiť každý orgán verejnej moci, ktorý chce uplatňovať GPP. Vo väčšine krajín EÚ boli zavedené národné akčné plány (NAP)¹², čo pravdepodobne bude mať vplyv na strategický prístup orgánov v danej krajine k uplatňovaniu, napríklad z hľadiska stanovených cieľov, prioritných skupín výrobkov a požiadaviek na monitorovanie.

1.1 Politika v oblasti GPP

Mnohé orgány verejnej moci v Európe sa rozhodli zaviesť politiku GPP alebo zahrnúť záväzky týkajúce sa uplatňovania GPP do iných politík. Zelené verejné obstarávanie si vyžaduje efektívnu spoluprácu medzi jednotlivými oddeleniami a zamestnancami v rámci organizácie. Podpora na vysokej úrovni sa považuje za dôležitý faktor, ktorý rozhoduje o úspechu uplatňovania GPP.

Najúčinnější politika GPP by mala:

- zahŕňať jasné ciele, priority a časové rámce (pozri oddiel 1.2),
- určiť rozsah činností v oblasti nakupovania (t. j. vzťahuje sa na celý orgán, alebo len na niektoré oddelenia? Na ktoré skupiny výrobkov a služieb sa vzťahuje?),
- určiť, kto je zodpovedný za realizáciu politiky,
- zahŕňať mechanizmus vhodného monitorovania plnenia (pozri oddiel 1.5).

Politika GPP by mala byť v súlade s existujúcimi politikami a stratégiami v oblasti verejného obstarávania a udržateľnou prevádzkou organizácie. Na zabezpečenie toho, aby sa dala uvedená politika realizovať, sú obvykle potrebné informácie interných užívateľov, dodávateľov a vedenia. Možno budete chcieť požiadať o externé poradenstvo alebo partnerské preskúmanie zo strany iných organizácií verejného sektora uplatňujúcich GPP alebo sietí uvedených v oddiele 1.7.

---

¹² Ďalšie informácie týkajúce sa národných akčných plánov sú k dispozícii na adrese http://ec.europa.eu/environment/gpp/action_plan_en.htm .

Po zavedení politiky by sa mala pripraviť určitá forma operačného realizačného plánu, mali by sa vytýčiť konkrétne úlohy, povinnosti a harmonogram. S politikou a realizačným plánom by sa mali potom v čo najväčšej miere oboznámiť, najmä zamestnanci, ktorých sa to najviac týka, a dodávateľia, ktorí zohrávajú úlohu pri plnení politiky.

1.1.1 Zriadenie pracovnej skupiny

Uplatňovanie GPP si vyžaduje efektívnu spoluprácu medzi jednotlivými oddeleniami a zamestnancami v rámci organizácie. Bude pravdepodobne potrebné zapojiť úradníkov zodpovedných za finančné prostriedky, životné prostredie a verejné obstarávanie, ako aj niektoré oddelenia špecializované na oblasť stavebníctva, energetiky alebo informačných technológií.

V mnohých orgánoch sú povinnosti týkajúce sa obstarávania rozptýlené v rámci celej administratívy. Zriadenie pracovnej skupiny pozostávajúcej zo zástupcov jednotlivých oddelení pri vypracovávaní politiky GPP, stanovovaní priorít a cieľov a posudzovaní potrieb vzdelávania môže pomôcť zabezpečiť angažovanosť všetkých zúčastnených a splnenie týchto potrieb.

1.2 Stanovenie priorít a cieľov

Pri zavádzaní postupov GPP do verejného obstarávania je spravidla potrebné postupovať po jednotlivých krokoch. Jednou z možností je zamerať sa spočiatku na vybraný malý rozsah skupín výrobkov a služieb. Pilotné aktivity v rámci konkrétnych oddelení, ktoré majú najväčší záujem o zapojenie sa, môžu napomôcť pri predvádzaní úspešnej realizácie a získavaní väčšieho uznania.

1.2.1 Ako stanoviť priority

Pri určovaní toho, ktoré oblasti výrobkov, služieb a prác sa majú uprednostniť, by sa mali spočiatku zohľadniť tri hlavné faktory¹⁴:

Plánovanie trvalo udržateľného verejného obstarávania potravín v Spojenom kráľovstve

V roku 2014 Ministerstvo životného prostredia, potravín a vidieckych záležitostí Spojeného kráľovstva (Defra) stanovilo rámec pre trvalo udržateľné verejné obstarávanie potravín s názvom *Plán verejného obstarávania*¹³. V pláne, ktorý schválil predseda vlády Spojeného kráľovstva, je uvedená konkrétna vízia, ciele a výsledky trvalo udržateľného obstarávania potravín, k čomu patrí zapájanie a podpora dodávateľov s cieľom poskytovať a zabezpečovať udržateľné potraviny a hromadné stravovanie. Súčasťou tejto politiky je prístup k ekonomicky najvýhodnejšej ponuke, ktorý je založený na prehľade ukazovateľov výkonu a ktorý zahŕňa využívanie zdrojov, ako napr. energia, voda a odpad, vplyvy na životné prostredie, rozmanitosť a sezónnosť, dobré životné podmienky zvierat a spravodlivý a etický obchod.

¹³ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/332756/food-plan-july-2014.pdf.

¹⁴ Tieto faktory posudzovala Európska komisia a väčšina členských štátov EÚ pri výbere skupín výrobkov a služieb na prípravu kritérií GPP.

- **Vplyv na životné prostredie** – Vyberte také výrobky (napr. vozidlá vozového parku) alebo služby (napr. upratovacie služby), ktoré majú veľký vplyv na životné prostredie počas svojho životného cyklu.
- **Význam z hľadiska rozpočtu** – Zamerajte úsilie v rámci orgánu na oblasti významné z hľadiska výdavkov.
- **Potenciál ovplyvnenia trhu** – Zamerajte sa na oblasti, kde je najväčší potenciál na ovplyvnenie trhu. Môže to byť z dôvodu veľkosti alebo zviditeľnenia zákazky alebo významu, ktorý dodávatelia prikladajú existencii klientov z verejného sektora.

Pri konečnom výbere odvetví by ste mali potom posúdiť aj niektoré ďalšie faktory:

- **Politické priority.** Existujú určité miestne environmentálne priority, ako napr. kvalita ovzdušia v meste, spotreba energie/vody alebo nakladanie s odpadom, adaptácia na zmenu klímy, ktoré by ste mohli priradiť?
- **Dostupnosť environmentálne výhodnejších alternatív na trhu.** Analýza trhu môže pomôcť pri zisťovaní, či sú k dispozícii vhodné alternatívy, ktoré majú znížený vplyv na životné prostredie. Preverte príslušné environmentálne značky a certifikácie.
- **Nákladové hľadiská.** Mohli by byť ekologickejšie alternatívy nákladovo neutrálne, alebo budú mať vplyv na rozpočet? Pri posudzovaní „nákladov“ by sa mali zohľadniť všetky náklady počas životného cyklu: kúpna cena, náklady na užívanie (napr. spotreba energie/vody, údržba) a náklady na likvidáciu (pozri oddiel 5.3). V niektorých prípadoch môžu byť dostupné granty alebo dotácie na investície do ekologickejších alternatív, takže sa oplatí vyhľadať relevantný program.
- **Dostupnosť kritérií.** Pre mnohé skupiny výrobkov a služieb boli vypracované kritériá zeleného nakupovania, ktoré možno zahrnúť priamo do vašej verejnej súťaže bez potreby zdĺhavého výskumu charakteristík environmentálnych vlastností a analýzy trhu. Kritériá EÚ pre GPP sa v čase prípravy vzťahovali na 21 skupín výrobkov a služieb a sú k dispozícii v základnej aj úplnej verzii (pozri oddiel 1.4.1). V mnohých krajinách EÚ sú k dispozícii aj vnútroštátne alebo regionálne kritériá.
- **Zviditeľnenie.** Do akej miery budú vaše aktivity v oblasti GPP viditeľné pre verejnosť, trh, iných verejných obstarávateľov a vašich zamestnancov? Uvedomia si, že sa usilujete o zlepšenie environmentálneho správania? Nápadné zmeny, ako napr. typ vozidiel, ktoré orgán využíva alebo prechod na ekologické potraviny v jedálni, môžu pomôcť pri zvyšovaní informovanosti o vašej politike GPP a zlepšiť imidž vašej organizácie.

• **Praktické hľadiská.** Existujú nejaké významné zákazky, ktoré sa majú obnoviť, alebo existujú dlhodobé zákazky pre určité skupiny výrobkov/služieb? Koľko času a finančných prostriedkov je k dispozícii na realizáciu? Existujú konkrétne skupiny výrobkov/služieb, kde už existujú nejaké skúsenosti v environmentálnej oblasti?

1.2.2 Stanovenie cieľov GPP

Na posúdenie pokroku a na komunikáciu vašich zámerov v rámci organizácie a širokej verejnosti je nevyhnutné stanoviť jasné ciele.

K týmto cieľom môžu patriť:

- Celkové ciele verejného obstarávania – napr. 80 % verejného obstarávania (podľa hodnoty a podľa počtu ponúk) by do roku 2018 malo obsahovať kritériá GPP. Ciele na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni môžu byť odlišné.

- Ciele pre špecifické produkty/služby, napr. aby do roku 2017 bolo 60 % jedál podávaných v školských jedálňach ekologických, aby do roku 2018 všetky upratovacie služby používali výrobky spĺňajúce kritériá environmentálnej značky EÚ.

- Operačné ciele, napr. všetci pracovníci zaoberajúci sa verejným obstarávaním absolvujú do roku 2017 vzdelávanie v oblasti GPP, alebo všetkým zamestnancom budú na intranete orgánu k dispozícii usmernenia týkajúce sa GPP.

Pri posudzovaní cieľov verejného obstarávania je dôležité jasne vymedziť z operačného hľadiska, čo sa počíta za zelené verejné obstarávanie. V prípade mnohých cieľov stanovených členskými štátmi na vnútroštátnej úrovni sa verejné obstarávanie považujú za zelené, ak zahŕňajú vnútroštátne kritériá GPP alebo kritériá EÚ pre GPP.

1.3 Vzdelávanie a usmernenie

Ak chcete úspešne uplatňovať GPP, zamestnanci musia mať zodpovedajúce praktické zručnosti, znalosti a prístup k informáciám. Vzdelávanie a usmernenie môže byť potrebné napríklad v súvislosti s týmito otázkami:

- Ako začleniť environmentálne aspekty do postupov verejného obstarávania (pozri kapitoly 2 – 7)

- Kde hľadať pomoc pri príprave environmentálnych kritérií (pozri oddiel 1.4 a kapitolu 3)

- Ako posudzovať a overovať informácie týkajúce sa environmentálnej oblasti, ktoré predložili účastníci (pozri oddiely 3.6 a 5.2)

Flámska vláda sa zameriava na trvalo udržateľné verejné obstarávanie

Flámska vláda v Belgicku si stanovila cieľ, aby 100 % jej verejných obstarávaní spĺňalo stanovené kritériá pre trvalo udržateľné verejné obstarávanie do roku 2020. Kroky na dosiahnutie tohto cieľa sú alebo budú vytýčené v rade akčných plánov vzťahujúcich sa na roky 2009 – 2011, 2012 – 2014, 2015 – 2017 a 2018 – 2020. Každý akčný plán bude obsahovať usmernenie, kritériá a mechanizmy monitorovania na zabezpečenie toho, aby všetky ministerstvá dokázali splniť tento cieľ.

- Ako hodnotiť náklady životného cyklu vo verejnom obstarávaní (pozri oddiel 5.3)

V tejto príručke sa poskytuje úvod k týmto témam a uvádzajú sa ďalšie zdroje informácií a usmernenia, ak sú k dispozícii. Príručka však nenahrádza podrobné vzdelávanie o GPP.

Mnohé krajiny a regióny EÚ majú vzdelávacie programy týkajúce sa GPP buď ako samostatné vzdelávacie moduly, alebo sú začlenené do všeobecnejšieho vzdelávania o verejnom obstarávaní.

Niektoré verejné orgány pripravili usmernenie k tomu, ako by sa malo GPP uplatňovať v rámci aktivít v oblasti verejného obstarávania. Súčasťou tohto usmernenia môžu byť napríklad špecifické kritériá GPP, ktoré by sa mali použiť pre určité skupiny výrobkov a služieb.

Na vnútroštátnej úrovni bývajú často k dispozícii príručky a nástroje na webových stránkach vyhradených GPP a v niektorých prípadoch existujú národné asistenčné pracoviská pre zelené verejné obstarávanie. Asistenčné pracovisko existuje aj na európskej úrovni a možno ho kontaktovať prostredníctvom údajov uvedených na webovej stránke EÚ pre GPP na adrese <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>.

1.4 Zdroje kritérií GPP

Termín „kritériá GPP“ zahŕňa nielen podmienky účasti a kritériá na vyhodnotenie ponúk, ale aj špecifikácie a doložky o plnení zákazky, ktoré môžu pomôcť pri ekologizácii vašej zákazky. Identifikácia zdrojov kritérií GPP je dôležitým krokom v uplatňovaní GPP.

Vzdelávanie o GPP na Sardínii (Taliansko)

GPP Ecosportelli, súčasť regionálnej siete Sardínie pre GPP, podporuje provinčné vlády, obce a iné orgány verejnej moci a miestne spoločnosti v uplatňovaní zeleného a trvalo udržateľného obstarávania. Činnosti zahŕňajú „technické laboratória“, t. j. vzdelávacie semináre organizované na všetkých regionálnych územiach s cieľom pomôcť účastníkom pri navrhovaní a realizácii konkrétnych aktivít, ako napr. zelené postupy obstarávania, politiky, stratégie alebo správanie. Vďaka vzdelávaniu sa dosiahla vysoká úroveň zapájania verejných obstarávateľov do GPP vrátane malých obcí. Z analýzy vyplýva tiež nárast predkladania zelených ponúk od miestnych podnikov.

Odborné centrum pre SPP a inovačné verejné obstarávanie v Holandsku

PIANOO, holandské odborné centrum pre verejné obstarávanie, pracuje pre sieť, ktorá zahŕňa približne 3 500 odborníkov v oblasti verejného obstarávania, a s touto sieťou aj spolupracuje. Všetci holandskí odborníci v oblasti verejného obstarávania tu môžu nájsť informácie a nástroje týkajúce sa trvalo udržateľného verejného obstarávania a inovačného verejného obstarávania. Centrum PIANOO poskytuje nástroje a zdroje vrátane súkromnej diskusnej platformy, prístup k vzdelávacím nástrojom a najlepším postupom, koučing v oblasti realizácie, pracovné skupiny a kurz PIANOO zameraný na právne predpisy o verejnom obstarávaní. PIANOO prispieva k zvýšeniu profesionality pri verejnom obstarávaní v Holandsku, zlepšuje trvalú udržateľnosť verejných obstarávaní a uľahčuje interakcie s trhom.

1.4.1 Kritériá EÚ pre GPP

Ako bolo uvedené v úvode, EÚ vypracovala kritériá GPP pre viaceré skupiny výrobkov a služieb, ktoré sa pravidelne kontrolujú a aktualizujú. Kritériá sú navrhnuté tak, aby sa mohli priamo zaradiť do súťažných podkladov a aby zahŕňali informácie o metódach overovania.

Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

V čase prípravy boli zahrnuté tieto skupiny výrobkov a služieb:¹⁵

- Čistiace prostriedky a upratovacie služby
- Kopírovací a grafický papier
- Kombinovaná výroba tepla a elektriny (KVET)
- Administratívne budovy
- Elektrické a elektronické zariadenia používané v odvetví zdravotnej starostlivosti
- Elektrická energia
- Stravovacie služby a zásobovanie potravinami
- Nábytok
- Záhradnícke výrobky a služby
- Zobrazovacie zariadenia
- Vnútorne osvetlenie
- Kancelárske IT zariadenia
- Projektovanie, výstavba a údržba ciest
- Zdravotnotechnické armatúry
- Verejné osvetlenie a dopravná signalizácia
- Textilie
- Záchody a pisoáre
- Doprava
- Stenové panely
- Infraštruktúra odpadových vôd
- Ohrievače vody

Kritériá GPP vychádzajú z údajov z rôznych zdrojov a pre každú skupinu výrobkov sa pripravuje technická podkladová správa na identifikáciu zohľadnených skutočností. Ako dôkazová základňa sa využívajú dostupné vedecké informácie a údaje, osvojuje sa prístup životného cyklu a zapájajú sa rôzne zainteresované strany. Proces prípravy kritérií pre väčšinu skupín produktov riadi od roku 2011 Spoločné výskumné centrum Komisie v Seville (Španielsko).¹⁶

Súčasťou kritérií EÚ pre GPP sú dve „úrovne“ pre každé zahrnuté odvetvie:

- **Základné kritériá** sú navrhnuté tak, aby umožnili jednoduché uplatňovanie GPP, zameranie na kľúčovú(-é) oblasť(-ti) environmentálnych vlastností výrobku alebo služby a ich cieľom je udržiavať administratívne náklady spoločností na minimálnej úrovni.

---

¹⁵ Aktualizovaný zoznam kritérií sa uvádza na webovej stránke GPP:
http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

¹⁶ Ďalšie informácie o pripravovaných kritériách sa uvádzajú na adrese
http://susproc.jrc.ec.europa.eu/product_bureau/projects.html.

• **Komplexné kritériá** zohľadňujú viac aspektov alebo vyššie úrovne environmentálneho správania a majú ich používať orgány, ktoré pri podpore environmentálnych a inovačných cieľov chcú ísť ešte ďalej.

Všetky kritériá EÚ pre GPP spolu s technickými podkladovými správami, v ktorých sú uvedené hlavné aspekty pre výber kritérií, sú k dispozícii na stiahnutie na webovej stránke GPP (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>). Pomoc pri výklade a uplatňovaní kritérií poskytuje asistenčné pracovisko pre GPP.

1.4.2 Ďalšie zdroje kritérií

Okrem kritérií EÚ pre GPP vypracovali viaceré medzinárodné, vnútroštátne a regionálne orgány súbory kritérií, ktoré sa vzťahujú na celý rad skupín výrobkov a služieb. Postupy prijímania týchto kritérií sa menia, aj keď mnohé sú podobné ako systém EÚ pre GPP. Odkazy na niektoré hlavné súbory kritérií sa uvádzajú na webovej stránke EÚ pre GPP.

1.4.3 Značky

Existujú mnohé environmentálne značky, ktoré obstarávateľom slúžia ako pomôcka pri identifikovaní udržateľných výrobkov alebo služieb. Najhodnotnejšie značky z hľadiska GPP sú značky, ktoré sú založené na objektívnych a transparentných kritériách a ktoré udelila nezávislá tretia strana. Tieto značky môžu zohrávať významnú úlohu pri príprave technických špecifikácií a kritérií na vyhodnotenie ponúk a pri overovaní súladu. Osobitné pravidlá, ktoré sa vzťahujú na používanie značiek vo verejnom obstarávaní, sa posudzujú v príslušných oddieloch tejto príručky.¹⁷

Ďalej sa uvádzajú jednotlivé typy existujúcich environmentálnych značiek:

Značky spĺňajúce viaceré kritériá – Ide

o najbežnejší typ environmentálnej značky, ktorá sa aj najčastejšie používa v GPP. Značky spĺňajúce viaceré kritériá sú založené na vedeckých poznatkoch o vplyve výrobku alebo služby počas ich životného cyklu na životné prostredie, od ťažby surovín, cez výrobu a distribúciu, fázu používania a konečnú likvidáciu. Používajú sa pri nich viaceré kritériá, ktorými sa pre danú značku stanovuje norma. Pre každú skupinu výrobkov

Environmentálna značka EÚ

Environmentálna značka EÚ bola ustanovená v roku 1992 s cieľom podporiť podniky, aby uvádzali na trh výrobky a služby, ktoré sú ohľadupľnejšie k životnému prostrediu. Produkty a služby, ktorým bola udelená environmentálna značka EÚ, sú označené logom kvetu, podľa ktorého ich spotrebitelia – vrátane verejných aj súkromných obstarávateľov – môžu ľahko identifikovať. Environmentálna značka EÚ sa v súčasnosti vzťahuje na 34 výrobkov a služieb vrátane papiera, textílií, čistiacich prostriedkov, mazív, prístrojov, výrobkov pre domácnosť a záhradníckych produktov a turistického ubytovania.

Ďalšie skupiny výrobkov a služieb sa priebežne pridávajú.

¹⁷ Pozri oddiely 3.5 a 5.2.3.

alebo služieb, na ktorú sa vzťahujú, sú stanovené odlišné súbory kritérií. K takémuto typu značky patrí napríklad **environmentálna značka EÚ** (kvet),¹⁸ **Nordic Swan**¹⁹ a **Blue Angel**²⁰.

Značky pre jeden parameter – Založené sú na jednom alebo viacerých kritériách typu „splňa/nespĺňa“ súvisiacich s konkrétnym parametrom, napr. energetickou účinnosťou. Ak výrobok tieto kritériá splňa, môže byť označený touto značkou. Takýmto typom značky je napríklad **ekologická značka EÚ** alebo značka **Energy Star** pre kancelárske zariadenia.

Značky špecifické pre odvetvie – K značkám špecifickým pre odvetvie patria lesné certifikačné schémy prevádzkované takými organizáciami ako **FSC** (Lesná dozorná rada)²¹ alebo **PEFC** (Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém).²²

Značky pre triedy výrobkov – Tieto značky znamenajú skôr zaradenie výrobkov alebo služieb do tried podľa ich environmentálnych vlastností v danom parametri než kritériá typu „splňa/nespĺňa“. Patrí k nim **energetická značka EÚ**, na základe ktorej sa výrobky, ktoré spotrebúvajú energiu, triedia podľa energetickej účinnosti.²³

Kritériá, z ktorých vychádza každá z uvedených značiek, sú verejne dostupné. Ako sa uvádza v oddiele 3.5, v smerniciach o verejnom obstarávaní sa rozlišuje medzi značkami, v prípade ktorých všetky kritériá súvisia s predmetom zákazky, a značkami, ktoré zahŕňajú širšie kritériá, ako napr. kritériá týkajúce sa všeobecných postupov riadenia.

1.5 Používanie systémov elektronického verejného obstarávania

V smerniciach z roku 2014 sa stanovuje prechodné obdobie na úplné elektronické obstarávanie do roku 2018 (2017 v prípade centrálnych obstarávacích organizácií).²⁴

Používanie systémov elektronického obstarávania je vo väčšine členských štátov dobre rozvinuté a tieto systémy môžu predstavovať cenný nástroj na podporu uplatňovania GPP. Systémy elektronického obstarávania vám môžu umožniť sledovať používanie kritérií GPP a overiť si, či dodávatelia poskytli požadované informácie na preukázanie súladu. Uľahčí sa tým potvrdenie účinnosti politiky GPP a získavanie informácií na monitorovanie a hodnotenie činností, ako sa uvádza ďalej.

---

¹⁸ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>.

¹⁹ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.svanen.se/en>.

²⁰ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.blauer-engel.de/en>.

²¹ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.fsc.org>.

²² Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese <http://www.pefc.org>.

²³ Ďalšie informácie sa uvádzajú na adrese

http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/energy_labelling_en.htm. V júli 2015 Komisia navrhla revíziu označovania energetickej účinnosti s cieľom zaviesť znovu stupnicu A až G, pričom A je energeticky najúčinnějšía trieda a G je najmenej účinná. Tento návrh sa uvádza v oznámení **COM(2015) 341 final**.

²⁴ Článok 22 a článok 90 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

Ak si zvolíte možnosť použiť systém elektronického obstarávania alebo ho budete chcieť prispôbiť tak, aby pomáhal pri uplatňovaní GPP, možno budete chcieť posúdiť tieto otázky:

- Dajú sa zákazky s kritériami GPP jasne označiť a sledovať?
- Dá sa systém prepojiť so zdrojmi kritérií GPP (napr. z databázy alebo značky) tak, aby sa dali jednoducho zahrnúť do zákaziek?
- Umožňuje systém výpočet nákladov na životný cyklus, napr. so zabudovaným nástrojom na tento účel?
- Uľahčuje systém novým dodávateľom získať informácie o vašich požiadavkách v rámci GPP?

Elektronické systémy ovplyvňujú postupy verejného obstarávania, a preto je dôležité, aby sa neprehliadala ich úloha pri uľahčovaní GPP.

1.6 Monitorovanie a preskúvanie GPP

Na posúdenie pokroku pri dosahovaní cieľov je potrebné zaviesť účinný systém monitorovania. Mal by zaznamenávať, ktoré verejné obstarávania a/alebo zadané zákazky zahŕňali kritériá GPP. V ideálnom prípade by mal zavedený monitorovací systém zahŕňať aj informácie o tom, aký vplyv na životné prostredie majú rozhodnutia o nákupe.

Niektoré členské štáty EÚ zaviedli alebo zavádzajú systémy na monitorovanie uplatňovania GPP na vnútroštátnej úrovni, v rámci ktorých sa môžu ustanoviť osobitné postupy na zhromažďovanie informácií.

Odporúča sa tiež kvantifikované monitorovanie pokroku, pravidelné kvalitatívne preskúvanie aktivít v oblasti GPP so zameraním na prekážky, ktoré sa vyskytujú, nápravné opatrenia a ďalšie potrebné vylepšenia spolu s posúdením budúcich cieľov.

1.7 Nadväzovanie kontaktov

Mnohé problémy, ktoré sa vyskytujú pri zavádzaní GPP, sú pre všetky orgány verejnej moci spoločné a dalo by sa mnoho vyťažiť prostredníctvom nadväzovania kontaktov a spolupráce s inými orgánmi. Výmena informácií napríklad o environmentálnych kritériách používaných

Mesto Barcelona využíva monitorovanie na rozvoj GPP

Po viac než 15 rokoch práce v oblasti zeleného verejného obstarávania a jeho realizácie mesto Barcelona preskúmalo a vypracovalo vysoko participatívnym spôsobom nové pravidlá upravujúce zahrnutie kritérií udržateľnosti do verejných zákaziek. Urobilo tak po ustanovení novej obecnej vyhlášky o zodpovednom verejnom obstarávaní v roku 2013. Začlenenie ekologických požiadaviek je teraz povinné pre všetkých verejných obstarávateľov uskutočňujúcich verejné obstarávanie na vozidlá, elektrickú energiu, stravovacie služby a zásobovanie potravinami, stavebníctvo, drevo a celý rad ďalších kategórií obstarávania s vysokou prioritou. Aktualizované boli aj monitorovacie systémy v mnohých z týchto oblastí s vysokou prioritou a vypracovaný bol automatický sledovací systém.

vo verejných obstarávaníach alebo o dostupnosti ekologických výrobkov na trhu môže pomôcť ušetriť čas a námahu.

Na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni boli vytvorené viaceré siete zamerané na zelené a trvalo udržateľné obstarávanie. Napríklad Partnerstvo v oblasti zeleného verejného obstarávania (www.groenneindkoeb.dk) v Dánsku umožňuje obstarávateľom vymieňať si odborné poznatky (pozri rámček), rovnako ako aj francúzska regionálna sieť pre Veľký západ (<http://www.reseaugrandouest.fr>) a viaceré regionálne siete v Taliansku. Na európskej úrovni cieľom kampane Procura+ je cezhraničná výmena skúseností v oblasti GPP a podpora jednotlivých účastníkov pri jeho uplatňovaní na miestnej úrovni (<http://www.procuraplus.org>).

Ďalšie informácie o vnútroštátnych a medzinárodných sieťach GPP/SPP sú k dispozícii na webovej stránke GPP.

**Inšpirovanie ostatných
k zavádzaniu GPP prináša
výsledky v Dánsku**

Dánske partnerstvo pre zelené verejné obstarávanie je koalícia orgánov verejnej správy, ktorá zodpovedá za približne 13 % ročných verejných výdavkov na verejné obstarávanie v Dánsku. Všetci členovia partnerstva raz do roka predkladajú správu o úrovni plnenia svojich cieľov v oblasti GPP v rámci partnerstva vrátane plnenia cieľov a kritérií zeleného verejného obstarávania vo svojej organizácii. Každý rok štyria partneri vypracujú prípadovú štúdiu o výsledkoch konkrétneho zeleného verejného obstarávania z hľadiska energetických a environmentálnych vplyvov, ako aj finančných úspor. Tieto prípady sa použijú ako inšpirácia pre ostatných, aby zaviedli GPP do svojich verejných súťaží.

Kapitola 2 – Postup verejného obstarávania

Zhrnutie

- Na verejné obstarávanie sa vzťahujú všeobecné zásady vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ a osobitné pravidlá stanovené v smerniciach. Obidva pramene práva sa vzťahujú na GPP.
- Základom je prípravná fáza. V záujme dosiahnutia environmentálnych cieľov je potrebné pred začatím verejného obstarávania uskutočniť dôkladnú analýzu a plánovanie, ktoré tiež môžu pomôcť zabezpečiť efektívny priebeh postupov a dosiahnuť najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou počas celého životného cyklu.
- Na uplatňovanie GPP sa môžu použiť rôzne postupy na základe predmetu vašej zákazky a informácií zhromaždených vo fáze pred verejným obstarávaním. Postupy, ako napr. súťažné konanie s rokovaním a súťažný dialóg by mohli byť vhodné v prípade, ak potrebujete prispôbiť riešenie vašim konkrétnym potrebám.
- Výpočet nákladov na životný cyklus, spoločné verejné obstarávanie, rámcové dohody alebo zadávanie zákaziek v oblasti energetickej efektívnosti môžu napríklad pomôcť pri preukazovaní úspor nákladov prostredníctvom GPP alebo znižovaní investičných bariér.

2.1 Úvod

Na to, aby zelené verejné obstarávanie mohlo fungovať, je potrebné vedieť, ako čo najviac vyťažiť z postupov verejného obstarávania. Politika v oblasti GPP, ak sa nevykonáva dôsledne, môže znížiť efektívnosť praktických aspektov, napr. v otázke, aký postup sa použije, aké kritériá sa uplatnia a ako sa majú správne posúdiť a overiť environmentálne tvrdenia.

2.2 Základné zásady verejného obstarávania

Vo verejnom obstarávaní ide o zosúladenie ponuky a dopytu na to, aby bolo možné dodať tovary, služby a práce, ktoré je verejný sektor povinný zabezpečiť. Pomer medzi kvalitou a cenou je jednoznačne kľúčovým faktorom, rovnako ako potreba zabezpečiť dobrú úroveň hospodárskej súťaže a súlad s právnym rámcem EÚ a vnútroštátnym právnym rámcem. GPP možno s týmito cieľmi spojiť a v mnohých prípadoch k nim bude pozitívne prispievať, napríklad znížením nákladov na životný cyklus alebo odporúčením dodávateľom, aby aktualizovali svoju ponuku výrobkov alebo služieb.

Pomer medzi kvalitou a cenou

Obstarávatelia majú v prípade každého obstarávania povinnosť získať najlepšiu kvalitu za peniaze daňových poplatníkov. Určenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky nemusí nevyhnutne znamenať prijatie len najlacnejšej ponuky. Znamená to nájsť riešenie, ktoré

nákladovo najefektívnejšie spĺňa požiadavky, ktoré ste uviedli, vrátane environmentálnych požiadaviek. V prípade najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou sa nehodnotí len cena tovaru a služieb, ale prihliada sa aj na také faktory ako kvalita, účinnosť, efektívnosť a vhodnosť na daný účel. K týmto faktorom môže patriť aj ochrana životného prostredia a môže sa teda spolu s ostatnými posudzovať ako rovnocenný aspekt pri zadávaní zákazky.

Spravodlivosť

- Spravodlivé konanie znamená uplatňovanie zásad vnútorného trhu, ktoré tvoria základ smerníc o verejnom obstarávaní a vnútroštátnych právnych predpisov založených na týchto smerniciach. Najdôležitejšie sú tieto zásady:

- **Nediskriminácia** – verejní obstarávatelia musia zabezpečiť rovnaký prístup k zákazke hospodárskym subjektom zo všetkých krajín EÚ a z krajín s rovnakými právami.²⁵
- **Rovnaké zaobchádzanie** – podľa tejto zásady sa vyžaduje, aby v porovnateľných situáciách nedochádzalo k rozdielnemu zaobchádzaniu a v rozdielnych situáciách k rovnakému zaobchádzaniu, ak takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené. Napríklad na všetkých uchádzačov sa musia vzťahovať rovnaké termíny a každému sa musia poskytnúť rovnaké informácie, avšak ponuky s rozdielnymi úrovňami environmentálneho správania by mali dostať iný počet bodov na základe environmentálneho kritéria na vyhodnotenie ponúk.
- **Transparentnosť** – možnosti predkladať ponuky musia byť oznámené v dostatočnom rozsahu, aby bolo možné zabezpečiť hospodársku súťaž. Postup rozhodovania v rámci verejného obstarávania musí byť tiež transparentný, aby sa vylúčilo riziko uprednostňovania a svojvôle zo strany verejného obstarávateľa. Verejní obstarávatelia musia informovať neúspešných uchádzačov o dôvodoch zamietnutia ich ponúk.²⁶
- **Proporcionalita** – znamená, že opatrenia prijaté v rámci postupu verejného obstarávania by mali byť primerané sledovaným cieľom a nemali by prekračovať rámec nevyhnutný na ich dosiahnutie.

2.3 Výber postupu

Fáza prípravy každého verejného obstarávania je mimoriadne dôležitá. Pri výbere postupu by ste mali zvážiť, v ktorej fáze budete môcť uplatniť environmentálne kritériá alebo aspekty.

Napríklad:

---

²⁵ Táto povinnosť sa rozširuje aj na hospodárske subjekty z krajín, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody WTO o vládnom obstarávaní. Zoznam týchto krajín sa uvádza na adrese http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

²⁶ Článok 55 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

• Vo **verejnej súťaži** môže ponuku predložiť každý hospodársky subjekt. Všetci uchádzači vyhovujúci podmienkam typu „splňa/nespĺňa“, ktoré ste zadali, budú oprávnení na to, aby bola ich ponuka posúdená. Budete tak mať prístup k maximálnemu výberu možných environmentálne vhodných riešení – ale nebudete si môcť vybrať, koho vyzvete na predloženie ponuky, napríklad na základe jeho environmentálnej technologickkej spôsobilosti.

• V **užšej súťaži** môžete posúdiť environmentálnu technologickú spôsobilosť z predchádzajúcej fázy a môžete tiež obmedziť počet hospodárskych subjektov, ktoré vyzvete na predloženie ponúk. Ak je dostatok vhodných záujemcov, na predloženie ponuky je potrebné vyzvať minimálne piatich.²⁷ Na základe tohto postupu pozostávajúceho z viacerých fáz môžete určiť primeranú úroveň environmentálneho správania, na ktorú zamieriate svoje špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk a doložky o plnení zákazky. Obmedzením počtu účastníkov súťaže však môžete prísť o ponuky s vysokou úrovňou environmentálneho správania.

• **Súťažné konanie s rokovaním a súťažný dialóg** môžu využiť orgány verejnej moci na obstarávanie, ktoré vyžadujú prvok prispôsobenia existujúcich riešení, návrh a inováciu, alebo v niektorých iných prípadoch²⁸. Tieto postupy môžu v rámci GPP poskytovať výhody, pretože zavádzajú prvky flexibility, ktoré nie sú k dispozícii v otvorenej a užšej súťaži, a môžu umožniť lepšie pochopiť a kontrolovať vplyv environmentálnych požiadaviek na cenu. V záujme dosiahnutia najlepších výsledkov si však obidva postupy vyžadujú určitú úroveň zručností a skúseností, pokiaľ ide o spoluprácu s dodávateľmi.

Súťažný dialóg na elektrický trajekt v Nórsku

Nórske riaditeľstvo verejných ciest si chcelo obstarat' nový trajekt, ktorý je energeticky účinnejší o 15 až 20 % než trajekt, ktorý je v prevádzke. V rámci dvojfázového postupu verejného obstarávania spustilo riaditeľstvo súťažný dialóg s cieľom nájsť inovačné riešenia pre energeticky účinné trajekty. Zriadená bola poradná skupina a pripravili sa súťažné podklady a hodnotiace kritériá. Ponuka si nevyžadovala žiadne osobitné technológie. Víťaznou ponukou vyhotovenou v rámci partnerskej spolupráce s prevádzkovateľmi trajektov, inžinierskymi firmami a lodenicami bol trajekt na elektrický pohon. Nový trajekt bol uvedený do prevádzky v roku 2015 a vďaka nemu sa dosiahlo 70 % zníženie nákladov na palivo a zníženie emisií CO₂ o 89 % ročne.

„Súťažný dialóg nám umožnil spojiť sa s dodávateľmi a pripraviť v rámci partnerskej spolupráce inovačné a nízkoemisné riešenia.“ Edvard Thonstad Sandvik, nórske riaditeľstvo verejných ciest

²⁷ Článok 65 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

²⁸ V článku 26 ods. 4 smernice 2014/24/EÚ sa uvádzajú podmienky, za ktorých možno tieto postupy použiť. Verejní obstarávatelia v zmysle smernice 2014/25/EÚ môžu postupy rokovacieho konania a súťažného dialógu všeobecne používať.

Keď má verejný obstarávateľ záujem o obstaranie tovaru alebo služieb, ktoré nie sú v súčasnosti dostupné na trhu, môže vytvoriť **inovatívne partnerstvo** s jedným alebo viacerými partnermi. Vytvorením štruktúrovaného partnerstva sa umožní výskum a vývoj, odskúšanie a následné obstaranie nového výrobku, služby alebo práce²⁹. Obzvlášť vhodné to môže byť v prípade, keď súčasný stav v odvetví nie je na takej úrovni, aby mohol splňať environmentálne nároky stanovené verejným orgánom, ako napr. adaptácia na zmenu klímy alebo riadenie prírodných zdrojov.

Každý z uvedených postupov ponúka viaceré fázy, kde možno uplatniť ekologické aspekty:

- predmet a technické špecifikácie,
- podmienky účasti a kritériá vylúčenia (napr. dodržiavanie environmentálnych právnych predpisov, technická a odborná spôsobilosť),
- kritériá na vyhodnotenie ponúk,
- doložky o plnení zákazky.

V ďalšej časti tejto príručky sa každej fáze venuje jedna kapitola, v rámci každého oddielu sa rozoberajú spôsoby, ako zohľadniť životné prostredie a uvádzajú sa praktické príklady a odporúčania.

2.4 Trhové konzultácie

Pri rozhodovaní o tom, ktorý postup použiť a ako najlepšie zahrnúť environmentálne kritériá z oddielov uvedených vyššie, je vhodné mať určité znalosti o trhu, napr. o dostupnosti, nákladoch a možných praktických dôsledkoch ekologickejších alternatív.

Dialóg s dodávateľmi nábytku v Baskicku

V roku 2006 sa úrad IHOBE (baskický úrad environmentálneho manažérstva) zapojil do otvoreného dialógu so skupinou dodávateľov nábytku s cieľom pomôcť pri príprave environmentálnych kritérií a s cieľom pripraviť trh na budúce verejné obstarávanie. Úrad IHOBE teraz pravidelne organizuje semináre, kde sa so zainteresovanými dodávateľmi diskutuje o environmentálnych kritériách, ktoré sa majú použiť v pripravovaných verejných súťažiach.

Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím

Ak na trhu neexistuje riešenie, ktoré zodpovedá vašim požiadavkám, môžete tiež zvážiť možnosť obstarat' priamo služby v oblasti výskumu a vývoja, ktoré vám pomôžu nájsť najvhodnejšie riešenie. Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím je prístup, ktorý si verejní obstarávatelia môžu zvoliť na obstaranie služieb v oblasti výskumu a vývoja, ak sú splnené podmienky článku 14 smernice 2014/24/EÚ. Umožní vám nachádzať postupne najlepšie možné riešenia na základe štúdií uskutočniteľnosti, návrhov a prototypov od viacerých spoločností. Obstaranie aktuálneho vypracovaného riešenia(-í) je potom potrebné uskutočniť prostredníctvom riadnych verejných obstarávaní.

²⁹ Postup na vytvorenie inovatívneho partnerstva je stanovený v článku 31 smernice 2014/24/EÚ. Ak obstarávate len služby výskumu a vývoja, môžete využiť výnimku zo smerníc a uplatňovať prístup známy ako obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím. Vysvetlené to je v dokumente COM (2007) 799 *Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím: Podpora inovácií s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné verejné služby vysokej kvality v Európe*.

Niektoré základné informácie môže poskytnúť jednoduchý online výskum trhu. Ak chcete získať podrobnejší obraz trhu, môžete sa pred verejným obstarávaním zapojiť aj do dialógu s potenciálnymi dodávateľmi. Toto môže byť obzvlášť užitočné, ak budete chcieť uplatniť ambiciózne environmentálne požiadavky alebo posúdiť inovačné riešenia, ktoré sú na trhu pomerne nové.

Smernice o verejnom obstarávaní výslovne umožňujú predbežné trhové konzultácie s dodávateľmi na účely získania odporúčaní, ktoré môžu použiť pri príprave postupu³⁰. Tento proces sa musí prebiehať transparentným a nediskriminačným spôsobom.

Výsledky konzultácie nesmú nespravodlivo zvýhodňovať niektorého zo zúčastnených dodávateľov. Ak tomu chcete predísť, mali by ste zabezpečiť, aby boli informácie dostupné všetkým potenciálnym záujemcom alebo uchádzačom a umožňovali dostatok času na prípravu ponúk.

Odporúča sa v dostatočnom predstihu informovať trh o verejných súťažiach, ktoré budú zahŕňať environmentálne kritériá. Na základe toho budú mať dodávatelia dostatok času na to, aby sa mohli pripraviť na vaše požiadavky. Jedným zo spôsobov je uverejnenie predbežného oznámenia. Ďalšou možnosťou môže byť uverejnenie informácií na vašej webovej stránke alebo usporiadanie informačného dňa pre dodávateľov, ktorí majú záujem.

2.5 Ekonomické odôvodnenie GPP

V rámci GPP sa môže využívať celý rad uznávaných nástrojov verejného obstarávania, ktoré prispievajú k finančnej efektívnosti a môžu tak pomôcť pri odôvodnení uplatňovania vyššie uvedených environmentálnych noriem.

K týmto prístupom patrí:

- **Výpočet nákladov na životný cyklus** – Rozhodnutia vo verejnom obstarávaní sa ešte

³⁰ Článok 40 smernice 2014/24/EÚ.

Ekologizácia centralizovaného verejného obstarávania v Maďarsku

Maďarské generálne riaditeľstvo pre verejné obstarávanie a zásobovanie je zodpovedné za zadávanie zákaziek, ktoré využíva asi 1000 verejných orgánov v celej krajine. V rokoch 2010 – 2011 sa uskutočnilo 12 postupov verejného obstarávania, ktoré zahŕňali ekologické kritériá v celkovej hodnote zákazky 90 miliárd HUF (338,6 milióna EUR). Použité kritériá sa vzťahujú napríklad na maximálnu spotrebu energie pre osobné počítače a súlad s kritériami, na ktorých sú založené systémy ekologickej certifikácie pre papierové výrobky (napr. FSC).

Spoločné obstarávanie elektrických vozidiel vo Švédsku

V roku 2011 spustilo 296 organizácií pod vedením mesta Štokholm spoločné obstarávanie na elektrické vozidlá. Metóda spoločného obstarávania sa použila na:

- zníženie administratívnych nákladov pre zúčastnené organizácie,
- dosiahnutie zníženia ceny,
- vyslanie silného signálu pre trh o dopyte,
- zabezpečenie toho, aby k takýmto vozidlám mali prístup aj menšie obce.

Partneri sa dohodli, že spoločne prispievajú k špecifikácii vozidiel vrátane kritérií na emisie CO₂ a náklady na životný cyklus. Výsledkom prvého obstarania v roku 2012 bolo zníženie emisií CO₂ o 34 ton, čo je 95 % zníženie v porovnaní s rovnocennými benzínovými vozidlami.

„Spoločné využitie našich zručností a znalostí a informovanie dodávateľov o tom, že tu existuje určitý dopyt, je kľúčovým faktorom na zabezpečenie toho, aby naše vozidlá boli čo najefektívnejšie.“
Eva Sunnerstedt, projektová manažérka programu Čisté vozidlá v Štokholme

stále často zakladajú na kúpnej cene. V prípade mnohých výrobkov a prác však môžu byť náklady vzniknuté počas používania a likvidácie tiež veľmi významné, napr. spotreba energie, údržba, likvidácia nebezpečných materiálov. Zohľadnenie nákladov na životný cyklus vo verejnom obstarávaní má z ekonomického hľadiska jasný zmysel. Keďže kúpnu cenu, náklady za energiu a údržbu môžu uhrádzať rôzne oddelenia v rámci jedného orgánu, stanovenie nákladov na životný cyklus v postupoch verejného obstarávania si bude pravdepodobne vyžadovať spoluprácu v rámci celého orgánu.

Ďalšie informácie o výpočte nákladov na životný cyklus sa uvádzajú v Kapitole 5 a na webovej stránke EÚ pre GPP

(<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>).

- **Spoločné obstarávanie** – Spoločné obstarávanie je spájanie aktivít v rámci verejného obstarávania skupiny orgánov verejnej moci s cieľom dosiahnuť úspory prostredníctvom hromadného nákupu, znížených administratívnych nákladov a spoločných environmentálnych, technických znalostí a znalostí trhu. Tento typ verejného obstarávania môže byť obzvlášť cenný v prípade GPP, kde možno spoločne využívať zručnosti v oblasti životného prostredia a znalosti trhu, pokiaľ ide o ekologické výrobky a služby. Spoločné obstarávanie sa môže uskutočniť napríklad v prípade, keď ústredné inštitúcie zodpovedné za obstarávanie na regionálnej alebo celoštátnej úrovni vykonávajú verejné obstarávanie v mene orgánov verejnej moci.

- **Zadávanie zákaziek na zlepšenie energetickej efektívnosti** – je zmluvný vzťah medzi vlastníkom budovy alebo nájomníkom (vrátane orgánov verejnej moci) a spoločnosťou Energy Service Company (ESCO) na účely zlepšenia energetickej efektívnosti budovy. Investičné náklady obvykle pokrýva spoločnosť ESCO alebo tretia strana, napr. banka, takže sa nevyžadujú žiadne výdavky zo strany orgánu verejnej moci. Spoločnosti ESCO sa uhrádza poplatok obvykle viazaný na garantované úspory energie.

Po špecifikovanom zmluvnom období sa úspory na základe zlepšenia energetickej efektívnosti budovy vrátia orgánu verejnej moci. Zadávanie zákaziek na

Zmluva o energetickej účinnosti použitá na zníženie spotreby energie v obecných budovách v meste Vantaa (Fínsko)

V priebehu roka 2011 zadalo mesto Vantaa spoločnosti Energy Service Company (ESCO) zákazku na zlepšenie energetickej účinnosti 14 obecných budov. Na základe zmluvy o energetickej efektívnosti zabezpečila, aby sa opatrenia na úsporu energie a súvisiace úspory nákladov realizovali rýchlejšie, ako by to bolo inak možné za použitia investícií z rozpočtu mesta. Technické špecifikácie obsahovali záruku od spoločnosti ESCO na úsporu energie a doby splácania. Počas 8-ročného zmluvného obdobia sa celkové množstvo emisií CO₂ zníži o 7 500 ton a mesto ušporí na nákladoch na energiu ročne 200 000 EUR. Úspory presahujúce danú hodnotu sa rozdelia medzi mesto a spoločnosť ESCO.

Riešenia v oblasti GPP prostredníctvom rámcovej dohody v Nemecku

V roku 2013 agentúra pre verejné obstarávanie spolkového ministerstva vnútra v Nemecku uverejnila oznámenie o verejnej súťaži na 50 000 počítačových systémov typu tenký klient v hodnote 15 miliónov EUR. Vo verejnej súťaži boli špecifikované technické normy a zmluvné ustanovenia vrátane záruky o súlade s environmentálnymi aspektmi týkajúcimi sa súčiastok, hluku a nakladania s odpadom. Rámcová dohoda bola uzavretá na 24 mesiacov s voliteľným predĺžením o 12 mesiacov. Úspory energie za päť rokov boli vypočítané na 58 750 000 kWh elektrickej energie, čo zodpovedá 29 000 tonám CO₂.

zlepšenie energetickej efektívnosti sa často uskutočňuje pre skupiny budov, aby zákazky boli pre potenciálnych investorov atraktívnejšie.

2.6 Rámcové dohody

Jedným zo spôsobov, ako zvýšiť efektívnosť verejného obstarávania pri uplatňovaní GPP, môže byť uzatváranie rámcových dohôd. Rámcovú dohodu možno podpísať s jedným alebo viacerými hospodárskymi subjektmi a zadané môžu byť viaceré zákazky bez potreby opakovania celého postupu verejného obstarávania.³¹ Rámce môžu prispieť ku GPP umožnením väčšej flexibility pri zadávaní zákaziek a v niektorých prípadoch spojením dopytu viacerých orgánov alebo v priebehu času. Môžu tiež zvýšiť stimuly pre dodávateľov, aby ponúkli environmentálne lepšie riešenia vzhľadom na možnosť získať viaceré zákazky, a tak pokryť všetky dodatočné náklady pri zavádzaní týchto riešení.

---

³¹ Článok 33 smernice 2014/24/EÚ.

Kapitola 3 – Vymedzenie požiadaviek zákazky

Zhrnutie

- Pri vymedzení predmetu zákazky si verejní obstarávatelia môžu slobodne zvoliť, čo chcú obstarávať. Poskytuje sa tak dostatok priestoru na zahrnutie environmentálnych hľadísk pod podmienkou, že sa tým nenaruší trh, t. j. obmedzením alebo zamedzením prístupu k nemu.
- Dôkladná analýza potrieb so zapojením príslušných zainteresovaných strán vám pomôže vymedziť rozsah pre ekologizáciu zákazky a zabrániť zbytočným nákupom.
- V prípade potreby možno špecifikovať úrovne environmentálneho správania, určité materiály a výrobné metódy. Špecifikácie sa môžu týkať ktorejkoľvek fázy životného cyklu, napr. ťažby surovín, spracovania, balenia, dodania, fázy používania alebo likvidácie.
- Ak sa uchádzačom umožní predkladať variantné ponuky, môže to pomôcť pri identifikovaní ekonomicky najvýhodnejšej ponuky, ktorá predstavuje aj vynikajúce výsledky v environmentálnej oblasti.
- Technické normy, značky, ako aj súbory kritérií EÚ a vnútroštátne súbory kritérií pre GPP sú cennými zdrojmi informácií pri príprave špecifikácie. Osobitné podmienky platia v prípade, ak chcete od uchádzačov požadovať, aby boli držiteľmi značky, a rovnocenné značky sa musia akceptovať.

3.1 Vymedzenie predmetu zákazky

„Predmet“ zákazky vypovedá o tom, aký výrobok, službu alebo prácu chcete obstaráť. Výsledkom tohto procesu určenia bude spravidla základný opis výrobku, služby alebo práce, môže sa však použiť aj na opis fungovania alebo výkonu (pozri oddiel 3.2.3). Výber predmetu zákazky je mimoriadne dôležitý, pretože určuje prípustný rozsah špecifikácií a iných kritérií, ktoré môžete použiť. Vzťahuje sa na neho požiadavka „súvislosť s predmetom zákazky“, o ktorej sa hovorí v kapitole 5.

3.1.1 Právo vybrať si

V zásade môžete predmet zákazky slobodne vymedziť tak, ako vyhovuje vašim potrebám. Právne predpisy v oblasti verejného obstarávania sa nezaoberajú príliš tým, čo verejní obstarávatelia kupujú, ale tým, ako to kupujú. Z tohto dôvodu smernice o verejnom obstarávaní neobmedzujú predmet zákazky ako takej.

V niektorých prípadoch na základe výberu určitého výrobku, služby alebo prác môže však dôjsť k narušeniu rovnakých podmienok v oblasti verejného obstarávania pre spoločnosti v rámci EÚ. Preto sú potrebné určité ochranné opatrenia. Tieto ochranné opatrenia spočívajú v prvom rade v tom, že vo všetkých prípadoch sa uplatňujú ustanovenia zmluvy týkajúce sa nediskriminácie, slobody poskytovania služieb a voľného pohybu tovaru, a teda sa uplatňujú

aj na verejné zákazky pod prahovými hodnotami podľa smerníc alebo na určité aspekty zákaziek, na ktoré sa smernice výslovne nevzťahujú.³²

V praxi to znamená, že sa musíte postarať o to, aby vaše vymedzenie zákazky nemalo vplyv na prístup k verejnemu obstarávaniu iných hospodárskych subjektov z EÚ alebo hospodárskych subjektov z krajín s rovnakými právami.³³ Druhým ochranným opatrením je, že podľa pravidiel verejného obstarávania sa technické špecifikácie nesmú stanoviť diskriminačným spôsobom.³⁴ K tomu patrí povolenie rovnocenných možností, keď sa odkazuje na konkrétnu normu. Ďalšie usmernenie k tomu, ako možno túto povinnosť splniť pri použití environmentálnych špecifikácií, sa uvádza v oddiele 3.2.

3.1.2 Posúdenie vašich aktuálnych potrieb

Zásadným krokom pred začatím postupu verejného obstarávania je posúdiť vaše aktuálne potreby z hľadiska potenciálneho vplyvu zákazky na životné prostredie. Z patričných konzultácií s internými alebo koncovými užívateľmi môže vyplývať, že sa dajú použiť menšie objemy alebo environmentálne vhodnejšie možnosti. Najlepším riešením v niektorých prípadoch môže byť vôbec nenakupovať. Napríklad môže dôjsť k tomu, že budete môcť spoločne využívať zdroje alebo zariadenia s inými orgánmi. Nakupovanie opätovne použitých, recyklovaných alebo prerobených výrobkov môže tiež prispieť k myšlienke obehového hospodárstva.³⁵

Posúdenie potrieb pre tlač v Spojenom kráľovstve

V roku 2012 mestská rada v Portsmouthe a organizácia WRAP vykonali posúdenie potrieb s cieľom zlepšiť využívanie tlačových zdrojov, preskúmať potenciál na zníženie výdavkov a vplyvu na životné prostredie. Uskutočnilo sa to v rámci stratégie *Nulový odpad na skládky*. Pri preskúmaní požiadaviek na tlač sa zistilo, že úspory možno dosiahnuť zvýšením efektívnosti pri projektovaní, tlači a výrobe projektov. Faktory efektívnosti boli následne zapracované do výzvy na prekladanie ponúk a od uchádzačov sa požadovalo, aby preukázali, ako obmedzili odpad. Rada môže teraz v prípade potreby vyhlásiť verejnú súťaž na nové zákazky na dodanie tlačiarenských služieb, ktoré poskytnú pridanú hodnotu z finančného aj environmentálneho hľadiska.

³² Ďalšie informácie o pravidlách a zásadách, ktoré sa uplatňujú, sa uvádzajú vo *výkladovom oznámení Komisie o právnych predpisoch Spoločenstva uplatniteľných na zadávanie zákaziek, na ktoré sa úplne alebo čiastočne nevzťahujú smernice o verejnom obstarávaní (2006/C 179/02)*.

³³ Napríklad hospodárske subjekty z krajín, ktoré sú viazané dohodou WTO o vládnom obstarávaní. Zoznam týchto krajín sa uvádza na adrese http://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm.

³⁴ Článok 42 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ. Článok 60 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

³⁵ Viac informácií o obehovom hospodárstve sa uvádza na adrese <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy>

Dosiahnutie zhody, pokiaľ ide o rozsah potrieb, môže verejným obstarávateľom pomôcť pri prijímaní rozhodnutí zohľadňujúcich životné prostredie v neskorších fázach postupu verejného obstarávania. Napríklad zákazky na upratovanie, hromadné stravovanie alebo tlač, ktoré sú šetrnejšie k životnému prostrediu, sa budú dať realizovať oveľa ľahšie, ak budú užívatelia týchto služieb a produktov vedieť, čo majú očakávať a budú rozumieť dôvodom, ktoré stoja za zmenou. Podobne sa na základe predchádzajúcej dohody o prijateľnej vnútornej teplote budovy môžu uplatniť prísnejšie normy energetickej efektívnosti, a tak dosiahnuť finančné úspory v zákazke na renováciu alebo na správu zariadení.

Keďže posudzovanie potrieb sa vykonáva spravidla pred začatím postupu verejného obstarávania, nemusíte mať všetky informácie potrebné na posúdenie vplyvu zákazky na životné prostredie. Na získanie prehľadu o vplyve na životné prostredie počas celej životnosti určitého výrobku alebo služby je často užitočné včas sa oboznámiť s príslušnými kritériami GPP (pozri oddiel 3.5). Pri hľadaní potenciálnych riešení na minimalizáciu vplyvu obstarávaného tovaru alebo služieb na životné prostredie môžu pomôcť aj trhové konzultácie vykonané pred verejným obstarávaním (pozri oddiel 2.4).

3.1.3 Určenie hlavných vplyvov na životné prostredie

V prípade každej individuálnej zákazky sa bude posudzovať odlišný súbor potenciálnych vplyvov na životné prostredie. V prípade zákaziek na dodanie tovaru, služby a práce sa zvyčajne posudzujú trochu odlišné aspekty:

Zákazky na dodanie tovaru:

- environmentálny vplyv materiálov použitých na výrobu výrobku (napr. sú suroviny z obnoviteľných zdrojov?),
- vplyv na použité výrobné procesy,
- spotreba energie a vody výrobku počas používania,
- trvanlivosť/životnosť výrobku,
- možnosti recyklácie/opätovného použitia výrobku po ukončení životnosti,
- balenie a doprava výrobku.

Zákazky na poskytovanie služby:

- technické znalosti a kvalifikácie pracovníkov na vykonávanie zákazky spôsobom šetrným k životnému prostrediu,
- výrobky/materiály použité pri realizácii služby,
- riadiace postupy zavedené na minimalizáciu vplyvu služby na životné prostredie,
- spotrebovaná energia a voda a odpad vzniknutý pri vykonávaní služby.

Zákazky na práce:

- zákazky na práce môžu mať okrem všetkých aspektov uvedených vyššie významné vplyvy na životné prostredie, napr. v súvislosti s využívaním pôdy a plánovaním dopravy,
- v prípade niektorých projektov bude potrebné uskutočniť formálne posúdenie vplyvov na životné prostredie a z výsledkov by mali vyplývať informácie pre vaše verejné obstarávanie,
- ďalšie osobitné usmernenia týkajúce sa zákaziek na práce sa uvádzajú v kapitole 7.

Zabránenie greenwashingu

Čoraz väčší počet spoločností sa prezentuje na trhu ako ekologické alebo udržateľné, avšak nie vždy to môžu aj dokázať.

Dodávatelia napríklad môžu poskytnúť tvrdenie o prehnane vysokej úrovni energetickej účinnosti alebo sa zamerať na pomerne nevýznamný vplyv na životné prostredie a tvrdiť, že postupujú ekologicky. Z tohto dôvodu je dôležité, aby:

- ste sa pred uverejnením oznámenia o vašom verejnom obstarávaní oboznámili s vplyvmi plánovaného nákupu na životné prostredie,
- vaše technické špecifikácie boli založené na posúdení vplyvov na životné prostredie počas celého životného cyklu výrobku (napr. na základe environmentálnej značky tretej strany),
- požiadajte dodávateľa o zodpovedajúci dôkaz tvrdení o environmentálnom správaní (pozri oddiel 3.6).

Dobrym spôsobom, ako získať prehľad o environmentálnych vplyvoch konkrétnej zákazky, je oboznámiť sa s príslušnými kritériami EÚ pre GPP a technickými podkladovými správami, v ktorých sa vysvetľujú hlavné vplyvy a to, ako ich možno riešiť pri obstarávaní.

3.1.4 Výber zeleného názvu zákazky

Takýto názov umožňuje záujemcom rýchlo zistiť, čo sa požaduje a vysieľa posolstvo, že dôležitou súčasťou zákazky budú environmentálne vlastnosti výrobku alebo služby. Použitie environmentálneho názvu vysieľa posolstvo nielen potenciálnym dodávateľom, ale aj miestnej komunite a iným orgánom verejnej moci.

Po posúdení vašich skutočných potrieb, vykonaní všetkých potrebných trhových konzultácií a výbere vhodného názvu pre vašu zákazku, ste pripravení na vyhotovenie špecifikácie vašich požiadaviek.

3.2 Environmentálne technické špecifikácie

3.2.1 Technické špecifikácie

Po vymedzení predmetu zákazky budete musieť tento predmet vyjadriť v technických špecifikáciách, ktoré sa uvádzajú v súťažných podkladoch. Je to podobné, ako keď sa skica premení na obraz. Technické špecifikácie majú dve funkcie.

- Poskytujú trhu opis zákazky tak, aby sa spoločnosti mohli rozhodnúť, či majú o ňu záujem. Týmto spôsobom pomáhajú určiť úroveň hospodárskej súťaže.
- Poskytujú merateľné požiadavky, podľa ktorých možno ponuky vyhodnotiť. Predstavujú minimálne kritériá súladu. Keď nebudú jasné a správne, povedú nevyhnutne k nevhodným ponukám. Ponuky, ktoré nespĺňajú technické špecifikácie, sa musia zamietnuť, pokiaľ ste výslovne nepovolili variantné riešenia.

Zelené názvy v zákazkách v rámci Európy

Vo verejných súťažiach sa čoraz častejšie používajú zelené názvy, aby vyslali signál, že v rámci zákazky sa zohľadňujú environmentálne vplyvy. Napríklad:

- *Zabezpečenie energeticky účinného verejného osvetlenia v grófstve Kerry* (krajské zastupiteľstvo grófstva Kerry, Írsko)
- *Vnútorne dokončovacie práce pomocou environmentálne šetrných stavebných materiálov a výrobkov* (Maltská univerzita)
- *Zákazka na poskytnutie služby zameranej na úspory energie v 12 školách* (katalánske ministerstvo školstva, Španielsko)
- *Zákazka na dodanie ekologického a recyklovaného papiera* (SCR Piemonte, Taliansko)

Technické špecifikácie sa musia týkať charakteristík konkrétnej obstarávanej práce, tovaru alebo služby a nie všeobecných schopností a kvalít hospodárskeho subjektu.³⁶ Veľmi dôležité je tiež, aby boli rovnako jasné a zrozumiteľné pre všetky hospodárske subjekty a aby ste vedeli overiť súlad pri posudzovaní ponúk (pozri oddiel 3.6). Povinnosť zabezpečiť transparentnosť znamená, že technické špecifikácie budú v samotných súťažných podkladoch jasne uvedené.³⁷

Technické špecifikácie sa môžu formulovať odkazom na európske, medzinárodné alebo vnútroštátne normy a/alebo z hľadiska výkonu alebo funkčnosti.³⁸ Môžu takisto odkazovať na kritériá, ktoré sú vymedzené v značkách.³⁹ Smernice o verejnom obstarávaní vám umožňujú formulovať technické špecifikácie z hľadiska úrovne environmentálnych a klimatických vlastností výrobku, služby alebo práce.⁴⁰ Môžete napríklad požadovať, aby počítač nespotreboval viac než určité množstvo energie za hodinu, alebo aby vozidlo nevypúšťalo viac než určité množstvo znečisťujúcich látok. Môžete tiež špecifikovať výrobné procesy alebo metódy pre tovar, službu alebo prácu – táto možnosť sa rozoberá ďalej v oddiele 3.3.

Luxembursko špecifikuje udržateľné čistiace prostriedky

V roku 2013 mesto Luxemburg uskutočnilo verejnú súťaž na poskytovanie čistiacich prostriedkov a upratovacie služby. V počiatočnej fáze boli spolu s luxemburským úradom na ochranu životného prostredia vypracované technické špecifikácie. Z analýzy vyplynulo, že len 15 % predtým používaných prostriedkov neobsahovalo škodlivé látky. Súčasťou technických špecifikácií pre novú verejnú súťaž bol zoznam zakázaných látok v prostriedkoch a kritériá na vyhodnotenie ponúk zamerané na obmedzenie používania iných. Trh sa rýchlo prispôbil a ponuku predložili štyri spoločnosti. Vďaka tomuto prístupu mesto dokázalo vytvoriť zdravšie prostredia pre svojich zamestnancov aj občanov.

3.2.2 Normy a iné technické referenčné systémy

Normy zohrávajú hlavnú úlohu v ovplyvňovaní návrhov výrobkov a procesov a mnohé normy obsahujú environmentálne charakteristiky, ako napr. využívanie materiálov, trvanlivosť alebo spotrebu energie alebo vody. Odkazy na technické normy vrátane environmentálnych charakteristík môžete priamo zahrnúť do svojej špecifikácie, čo vám pomôže jasne vymedziť predmet. V smerniciach o verejnom obstarávaní sa európske, medzinárodné alebo vnútroštátne normy a rôzne iné technické referenčné systémy uvádzajú ako jeden zo spôsobov, ako možno vymedziť špecifikácie.⁴¹ Ak sa uvádza odkaz na normu, musí byť sprevádzaný slovami „alebo rovnocenné“.⁴²

To znamená, že musí byť uznaný dôkaz o súlade s rovnocenným štandardom. Tieto dôkazy môžu byť vo forme skúšobného protokolu alebo osvedčenia od orgánu posudzovania zhody. Uchádzač sa môže tiež oprieť o technickú dokumentáciu výrobcu, ak nemôže získať dôkazy

³⁶ Článok 42 ods. 1 a príloha VII k smernici 2014/24/EÚ, článok 60 a príloha VIII k smernici 2014/25/EÚ.

³⁷ Pozri vec 225/98 *Komisía/Francúzsko* v bodoch 81 – 83, v ktorých sa konštatuje, že technické špecifikácie stanovené výlučne na základe odkazu na klasifikácie vo francúzskych právnych predpisoch majú nepriamy diskriminačný účinok.

³⁸ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

³⁹ Článok 43 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁰ Príloha VII k smernici 2014/24/EÚ, príloha VIII k smernici 2014/25/EÚ.

⁴¹ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

⁴² Článok 42 ods. 3 písm. b) smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 písm. b) smernice 2014/25/EÚ.

od tretej strany v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť. Verejný obstarávateľ musí potom určiť, či sa tým dosiahol súlad.⁴³

3.2.3 Výkonnostné alebo funkčné špecifikácie

Smernice o verejnom obstarávaní výslovne umožňujú verejným obstarávateľom uplatniť špecifikácie založené na výkonnostných alebo funkčných požiadavkách.⁴⁴

Výkonnostná/funkčná špecifikácia bude opisovať požadovaný výsledok a to, ktoré výstupy (napríklad z hľadiska kvality, množstva a spoľahlivosti) sa očakávajú vrátane toho, ako sa budú merať. Uchádzačovi nebude predpisovať vstupy, ani pracovnú metódu. Uchádzač má možnosť navrhnúť najvhodnejšie riešenie.

Prístup založený na výkone zvyčajne poskytuje väčší priestor pre inovácie a niekedy podnieti trh k vývoju nových technických riešení. Pri stanovovaní výkonnostných špecifikácií by ste si mali starostlivo premyslieť, ako budete spravodlivým a transparentným spôsobom hodnotiť a porovnávať ponuky. Uchádzača môžete požiadať, aby uviedol, ako dosiahne požadovaný výsledok a úroveň kvality špecifikovanú v súťažných podkladoch.

Energetická účinnosť v maltských školách prináša výsledky

V meste Pembroke na Malte vnútroštátny orgán zodpovedný za školy (Nadácia pre školy budúcnosti) požadoval, aby nová školská budova bola energeticky sebestačná na základe využívania výroby energie na mieste z obnoviteľných zdrojov. Uchádzači mohli predstaviť rôzne riešenia na dosiahnutie tohto cieľa. Do špecifikácie boli zahrnuté aj určité minimálne požiadavky týkajúce sa napríklad energetickej účinnosti a účinného hospodárenia s vodou. Ďalšie body boli pridelené počas fázy zadávania zákazky za ešte lepšie výsledky. Zvíťazila ponuka na inštaláciu solárnych panelov a veterných turbín a v prvých desiatich mesiacov od zadania zákazky sa vyrobilo celkovo 35 000 kWh.

Ak máte záujem o udržiavanie teploty v administratívnej budove na určitej hodnote, mohli by ste to urobiť stanovením veľmi podrobných špecifikácií pre vykurovací systém. Prípadne by ste mohli stanoviť, že budova musí mať konštantnú vnútornú teplotu 18 – 20 °C a nechať na uchádzačoch, aby predložili rôzne možnosti. Uchádzači by sa potom mohli rozhodnúť pre inovačné systémy vykurovania a ventilácie, ktoré znížia závislosť od fosilných palív. Môžete ich požiadať, aby poskytli technické údaje na potvrdenie uskutočniteľnosti metódy, ktorú navrhli. Potrebné je tiež zväziť, ako zapracujete presné podmienky ponuky do vašich zmluvných ustanovení. Ďalšie usmernenie k tejto téme sa uvádza v kapitole 6.

⁴³ Článok 42 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁴ Článok 42 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 60 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

3.3 Špecifikácia materiálov a výrobných metód

To, z čoho je výrobok vyrobený, spôsob, ako sa vyrába a ako sa služba alebo práca vykonáva, môže v značnej miere prispievať k ich vplyvu na životné prostredie. Podľa smerníc o verejnom obstarávaní možno pri vymedzovaní technických špecifikácií zohľadniť materiály a metódy výroby alebo poskytovania, aj keď tieto nie sú „súčasťou hmotnej podstaty“ zakúpeného, napríklad elektrickej energie, ktorá sa vyrába z obnoviteľných zdrojov energie alebo potravín vyrobených z ekologického poľnohospodárstva.⁴⁵

Keďže všetky technické špecifikácie by však mali mať súvislosť s predmetom zákazky, môžete zahrnúť len tie požiadavky, ktoré sa vzťahujú na výrobu tovaru, službu a prácu a nie tie, ktoré sa týkajú všeobecných postupov alebo politík hospodárskeho subjektu. Tak ako v prípade všetkých kritérií verejný obstarávateľ musí zabezpečiť, aby pri špecifikovaní materiálov alebo výrobných metód boli zohľadnené zásady zmluvy týkajúce sa nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality.

3.3.1 Špecifikácia materiálov

Ako verejný obstarávateľ máte právo na trvať na tom, aby výrobok, ktorý kupujete, bol z určitého materiálu, alebo aby obsahoval určitý percentuálny podiel recyklovaného alebo opätovne použitého materiálu. Môžete tiež stanoviť požiadavky týkajúce sa obmedzení nebezpečných látok vo výrobku. Hneď na začiatku môžete uviesť odkaz na právne predpisy, ktoré obmedzujú rizikové alebo nebezpečné látky, napr. na smernicu o obmedzení používania určitých nebezpečných látok⁴⁶ alebo na nariadenie REACH alebo CLP.⁴⁷

Nákup 100 % recyklovaného papiera v Bulharsku

Bulharské ministerstvo životného prostredia a vody sa rozhodlo stanoviť pri objednávke papiera na používanie v úrade požiadavku, aby papier obsahoval 100 % recyklovaných vlákien. Pri analýze trhu pred verejným obstarávaním sa ukázalo, že tento prechod na environmentálne vhodnejší papier by dal urobiť bez zvýšenia ceny. Po tomto úspešnom verejnom obstarávaní ministerstva bulharský ústredný úrad pre verejné obstarávanie uzavrel rámcovú dohodu na dodanie 100 % recyklovaného papiera pre viaceré orgány verejnej moci.

Maďarské mesto si vyberá menej škodlivé chemikálie

Maďarské mesto Miskolc malo záujem nakúpiť ekologickejšie alternatívy pre viaceré svoje potreby. Napríklad pri zimnej údržbe ciest rozmrazovaním mesto prešlo od chloridu sodného na octan vápenato-horečnatý, ktorý je menej korozívny a nezvyšuje hladinu sodíka v pitnej vode. Tieto požiadavky sú zapracované do technických špecifikácií súťažných podkladov mesta.

⁴⁵ Článok 42 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ a článok 60 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁶ Smernica 2011/65/EÚ o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach.

⁴⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí.

Typické prístupy založené na GPP by zahŕňali obmedzenie nebezpečných látok v čistiacich prostriedkoch a textíliách, alebo požiadavku, aby hospodárske subjekty preukázali, že drevo pochádza zo zdrojov získavaných udržateľným spôsobom. V záujme zabezpečiť dodržiavanie zásady nediskriminácie uvedenej v zmluve by takéto obmedzenia mali byť založené na objektívnom hodnotení rizík. Značky a kritériá GPP slúžia ako užitočné referencie, pretože sú založené na vedeckých informáciách a posúdení životného cyklu materiálov a látok použitých v príslušných výrobkoch a službách.

3.3.2 Výrobné postupy a metódy

Smernice o verejnom obstarávaní umožňujú, aby ste do technických špecifikácií na zákazky na dodanie tovaru, poskytnutie služieb a uskutočnenie stavebných prác zaradili požiadavky týkajúce sa výrobných postupov a metód. Nie je však dovolené trvať na výrobnom postupe, ktorý je chránený alebo inak dostupný len jednému dodávateľovi alebo dodávateľom v jednej krajine alebo regióne, pokiaľ takýto odkaz nie je odôvodnený výnimočnými okolnosťami zákazky a nie je doplnený slovami „alebo rovnocenné“.

Mimoriadny význam má zásada proporcionality – ako viete zabezpečiť, aby požiadavky, ktoré stanovíte pre výrobné postupy, skutočne prispievali k environmentálnym cieľom, ktoré sa snažíte presadzovať? K príslušným špecifikáciám pre výrobné postupy a metódy môžete dospieť na základe podrobnej analýzy životného cyklu tovaru, služieb alebo prác, ktoré kupujete.

Posúdenie životného cyklu umožňuje uskutočniť analýzu vplyvu výrobkov na životné prostredie „od kolísky až po hrob“.

K tomu teda patrí aj ťažba a spracovanie surovín, výroba a ďalšie fázy výroby až po fázu využívania a likvidácie.

Posúdenie životného cyklu individuálnej zákazky si vyžaduje značné ďalšie úsilie. Kritériá, na ktorých sú založené značky typu I (pozri oddiel 3.5.1), obvykle vychádzajú z posúdenia životného cyklu skupín výrobkov a služieb, na ktoré sa vzťahujú, a môžu pomôcť pri identifikácii kritérií vhodných pre výrobné postupy a metódy. V kritériách EÚ pre GPP sú

Európska komisia nastavuje dodávateľom nábytku vysokú latku

Európska komisia zaraďuje do svojich verejných súťaží na dodanie nábytku celý rad environmentálnych požiadaviek, ktoré sa týkajú celého životného cyklu. Uchádzači sa musia zaviazat' k dodržiavaniu kritérií udržateľnosti pre každé štádium životného cyklu príslušného nábytku. Kritériá zahŕňajú tieto aspekty:

- povinne uvedený pôvod dreva,
- najmenej 50 % certifikovaného udržateľného obsahu v dreve,
- vysledovateľnosť použitého certifikovaného a necertifikovaného dreva,
- obmedzené použitie nebezpečných látok,
- najlepšie dostupné techniky pri povrchovej úprave nábytku,
- účinné systémy čistenia odpadu v ovzduší a vode pri výrobe koží,
- zníženie prchavých organických zlúčenín a emisií formaldehydu ($\leq \frac{1}{2}$ E1).

Ostatné kritériá sa týkajú životného cyklu obalových materiálov, optimalizácie v súvislosti s preťažením počas dopravy a skladovania a využívania integrovanej železničnej a cestnej dopravy. Ku každej súčasti nábytku by mal byť priložený informačný list týkajúci sa údržby a manipulácie na konci životného cyklu s cieľom separovať položky, ktoré vážia viac ako 50 gramov, označenia plastových dielov na účely zhodnotenia a týkajúce sa zberu a zhodnotenia použitého nábytku.

tieto zistenia zohľadnené a stanovujú sa nimi príslušné výrobné metódy pre niektoré skupiny výrobkov a služieb vrátane elektrickej energie, potravín a nábytku.

3.4 Použitie variantných riešení

Variantné riešenia sú prostriedkom na zvýšenie flexibility vašej špecifikácie a môžu viesť k návrhu environmentálne vhodnejšieho riešenia. Prístup, v rámci ktorého sa použijú variantné riešenia, znamená, že uchádzačom umožníte predložiť alternatívne riešenie spĺňajúce určité minimálne požiadavky, ktoré ste určili, ale nemusí spĺňať vašu celkovú špecifikáciu. Napríklad môžete špecifikovať vozidlá na bežné palivo (benzín alebo nafta), ale umožniť alternatívne poháňané vozidlá, elektrické alebo hybridné vozidlá ako variantné riešenie. Ponuky s variantnými, ako aj bez variantných riešení sa potom vyhodnocujú podľa rovnakého súboru kritérií na vyhodnotenie ponúk, aby sa mohla určiť ekonomicky najvýhodnejšia ponuka.

Tento prístup môže byť užitočný, ak nie ste istí o vplyve nákladov alebo iných vplyvov alternatívneho výrobku alebo služby, napríklad či zavedenie prísnejších izolačných noriem v zákazke na stavebné práce nespôsobí posun termínu dokončenia. Uchádzačom tiež môžete povoliť, aby predložili viac než jednu ponuku: štandardné a variantné riešenie. Variantné riešenia musia samozrejme tiež súvisieť s predmetom zákazky, t. j. nemôžu sa týkať záležitostí, ktoré nesúvisia s obstarávaním, ktoré chcete uskutočniť.

Aby ste mohli prijať variantné riešenia vo verejnom obstarávaní, musíte:⁴⁸

- v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania uviesť, že variantné riešenia sú prípustné,
- uviesť minimálne požiadavky, ktoré variantné riešenia musia spĺňať a
- uviesť všetky špecifické požiadavky na predloženie variantných riešení v ponukách (napr. že variantné riešenie sa môže predložiť len spolu s ponukou bez variantného riešenia).

3.5 Používanie kritérií GPP a značiek

Ako je uvedené v oddiele 1.4, značky a súbory kritérií EÚ a súbory vnútroštátnych kritérií pre GPP sú užitočným zdrojom informácií pri príprave vašich požiadaviek vo verejnom obstarávaní. Kritériá EÚ pre GPP sú navrhnuté tak, aby sa mohli priamo zaradiť do súťažných podkladov a aby zahŕňali informácie o metódach overovania. Väčšina kritérií je dostupných vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Značky možno použiť dvomi rôznymi spôsobmi v súvislosti s technickými špecifikáciami:⁴⁹

- na pomoc pri vypracovávaní vašich technických špecifikácií na účely stanovenia charakteristík výrobkov alebo služieb, ktoré nakupujete,
- na overenie súladu s týmito požiadavkami na základe uznania značky ako jedného z prostriedkov preukázania súladu s technickými špecifikáciami.

⁴⁸ Článok 45 smernice 2014/24/EÚ, článok 64 smernice 2014/25/EÚ.

⁴⁹ Možné využívanie značiek pri posudzovaní kritérií na vyhodnotenie ponúk sa rozoberá v kapitole 5.

Umožnením overenia treťou stranou môžu značky pomôcť ušetriť čas a zároveň zabezpečiť, aby sa vo verejnom obstarávaní uplatnila vysoká úroveň ochrany životného prostredia.

3.5.1 Podmienky používania značiek

Značky tretích strán sa podľa smerníc z roku 2014 môžu využívať rôznymi spôsobmi a v niektorých prípadoch je možné požadovať značku ako súčasť technických špecifikácií. Na takéto použitie značky je potrebné preskúmať požiadavky na získanie značky, ktoré potvrdzujú, že:

- i) sa vzťahujú len na kritériá, ktoré súvisia s predmetom zákazky,
- ii) sú založené na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách,
- iii) značky sa stanovujú v rámci otvoreného a transparentného postupu, na ktorom sa môžu zúčastniť všetky príslušné zainteresované strany vrátane orgánov verejnej správy, spotrebiteľov, sociálnych partnerov, výrobcov, distribútorov a mimovládnych organizácií,
- iv) sú dostupné pre všetky zainteresované strany,
- v) sú stanovené treťou stranou, nad ktorou hospodársky subjekt, ktorý sa uchádza o značku, nemôže uplatňovať rozhodujúci vplyv.⁵⁰

Dánske mesto sa uchádza o environmentálnu značku

Mesto Kolding (Dánsko) so značným úspechom zaraďuje kritériá environmentálnej značky EÚ spolu s ďalšími environmentálnymi značkami do všetkých svojich verejných obstarávaní na výrobky, na ktoré sa vzťahujú tieto značky. Príslušné kritériá environmentálnych značiek sa zaraďujú priamo do technických špecifikácií alebo kritérií na vyhodnotenie ponúk. Uvádza sa, že kópia osvedčenia o environmentálnej značke sa považuje za úplné overenie splnenia podmienok, uznáva sa však aj alternatívna dokumentácia. Najnovšie verejné súťaže, v ktorých sa použili kritériá environmentálnej značky, sa vzťahujú na čistiace prostriedky, kopírovací papier, uniformy, služby práčovne (na používaný prací prostriedok), tlačiarenské služby (na používaný papier), hodvábný papier a správu vozového parku (na používané mazivá).

Väčšina značiek zodpovedajúcich klasifikácii ISO typ I⁵¹ bude vyhovovať týmto podmienkam, aj keď môžu obsahovať aj kritériá, ktoré nie sú špecifické pre obstarávaný výrobok alebo službu, ako napr. všeobecné požiadavky na riadenie. Na určenie, či ide o takýto prípad, by ste mali predtým, ako uvediete odkaz na značku vo vašich dokumentoch, preskúmať všetky kritériá, na ktorých sa značka zakladá – väčšina je voľne dostupná online.

⁵⁰ Článok 43 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 1 smernice 2014/25/EÚ.

⁵¹ ISO 14024:1999, Environmentálne značky a vyhlásenia – Environmentálne označovanie typ I – Zásady a postupy

Ak ste presvedčený, že značka spĺňa uvedené podmienky, môže byť zahrnutá do vašich technických špecifikácií. Stále však musíte uznať aj iné značky, ktoré majú rovnocenné požiadavky, t. j. preukazujú, že sú splnené rovnaké objektívne kritériá. Ak uchádzač môže preukázať, že nemohol získať značku v príslušných lehotách⁵² z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť, potom musíte zvážiť alternatívne dôkazy, ktoré predloží, napr. technickú dokumentáciu, ktorá preukazuje, že sú splnené požiadavky na získanie značky.

Ak značka obsahuje niekoľko požiadaviek, ktoré sa týkajú vašej zákazky, ale ostatné nesúvisia s predmetom zákazky, napríklad také, ktoré sa týkajú všeobecných postupov riadenia, potom môžete uviesť odkaz len na špecifické kritériá značky, ktoré súvisia s predmetom zákazky a nepožadujú samotnú značku.⁵³ V skutočnosti sa za osvedčený postup môže považovať to, keď sa vždy uvedie odkaz na kritériá, na ktorých je založená značka, s cieľom zabezpečiť, aby boli všetky relevantné a zrozumiteľné pre všetkých uchádzačov.⁵⁴

3.6 Overovanie súladu s technickými špecifikáciami

Bez ohľadu na to, či vychádzate pri príprave vašej špecifikácie z technických noriem, značiek alebo kritérií EÚ alebo vnútroštátnych kritérií pre GPP, osobitnú pozornosť by ste mali venovať tomu, ako budete overovať tvrdenia uchádzačov o súlade. V súťažných podkladoch by ste mali vopred stanoviť typy dôkazov o súlade, ktoré uchádzači môžu predložiť. Často sa to robí tak, že sa poskytne orientačný zoznam a uvedie, že sa uznávajú aj iné rovnocenné formy dôkazov. Environmentálne požiadavky sú často zložité a posúdenie súladu si niekedy môže vyžadovať technické znalosti. V prípade mnohých environmentálnych špecifikácií však existujú spôsoby overenia súladu, ktoré si nevyžadujú technických odborníkov.

Napríklad:

- Hneď na začiatku uveďte odkaz na príslušné environmentálne právne predpisy, ktoré musia dodržiavať všetky hospodárske subjekty EÚ, napr. smernicu o OEEZ⁵⁵ alebo

České GPP zahŕňa výrobky s environmentálnou značkou

V Českej republike sa požaduje, aby vnútroštátne ministerstvá zahŕňali do verejných súťaží environmentálne kritériá. Rovnaký postup sa odporúča ďalším orgánom verejnej správy a ministerstvo životného prostredia je zodpovedné za zhromažďovanie údajov o tejto praxi. Na obstarávanie IT výrobkov a nábytku boli vypracované osobitné prístupy. Z najnovších údajov vyplýva, že ministerstvá vynaložia každoročne približne 20 miliónov EUR na výrobky s environmentálnou značkou, pričom kotly, IT zariadenia a papier a kancelárskej potreby predstavujú najväčší podiel nákupov, na ktoré sa vzťahuje environmentálna značka.

⁵² V záujme maximalizovania šancí, aby hospodárske subjekty mohli získať požadovanú značku, by sa táto požiadavka mala čo najskôr oznámiť, napríklad ak je uverejnené predbežné oznámenie, mohol by sa v ňom uviesť odkaz na značku(-y), ktorá(-é) sa použije(-ú). Okrem toho by sa na zámer použiť značky mohlo poukázať na profile kupujúceho alebo webovom sídle verejného obstarávateľa.

⁵³ Článok 43 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 61 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁵⁴ Vo veci C-368/10 *Komisia/Holandské kráľovstvo* Súdny dvor dospel k záveru, že technické špecifikácie by sa vždy mali vzťahovať na kritériá, na ktorých je založená značka, namiesto toho, aby sa vzťahovali len na samotnú značku, pokiaľ tieto kritériá nie sú stanovené v právnych predpisoch (body 67 až 70 rozsudku). Potrebné je však poznamenať, že tento rozsudok bol vydaný pred novými, prísnejšími požiadavkami na značky zavedenými v rámci smerníc z roku 2014.

⁵⁵ Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ).

nariadenie o dreve.⁵⁶ Dôkaz o súlade s týmito právnymi predpismi alebo príslušnými vnútroštátnymi vykonávacími predpismi spravidla poskytne uchádzač, keďže toto je základná podmienka pre podnikanie v EÚ.

- Značky sa môžu použiť na overenie súladu s ďalšími environmentálnymi požiadavkami spôsobom uvedeným vyššie.
- V prípade potreby možno vyžadovať skúšobný protokol alebo osvedčenie od orgánu posudzovania zhody, ak akceptujete osvedčenia od rovnocenných orgánov posudzovania zhody. Toto je jeden zo spôsobov na zistenie, že výrobok spĺňa konkrétnu špecifikáciu alebo úroveň výkonu. V prípade značiek musíte posúdiť technickú dokumentáciu alebo inú formu dôkazu, ak uchádzač nemá prístup k skúšobnému protokolu alebo osvedčeniu v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť.⁵⁷
- V niektorých prípadoch môže byť potrebné akceptovať vlastné vyhlásenie uchádzačov, že spĺňajú environmentálne požiadavky, keď nie je možné počas postupu obstarávania preukázať súlad s dodržiavaním cieľa na základe objektívneho dôkazu tretej strany.⁵⁸ Ak je to dovolené, musíte zaistiť uplatňovanie zásad rovnakého zaobchádzania, transparentnosti a proporcionality, požiadať o vysvetlenie od uchádzačov v prípade potreby na zabezpečenie, aby nedošlo k nespravodlivému prijatiu alebo odmietnutiu ponuky.

V kapitolách 4 a 5 sa overovanie ďalej rozoberá v kontexte podmienok účasti a kritérií na vyhodnotenie ponúk na základe príslušnej judikatúry Európskeho súdneho dvora.

---

⁵⁶ Nariadenie (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva (nariadenie EÚ o dreve).

⁵⁷ Článok 44 smernice 2014/24/EÚ, článok 62 smernice 2014/25/EÚ.

⁵⁸ Napríklad, ak uchádzač nebol schopný získať značku alebo iný dôkaz v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť.

Kapitola 4 – Výber a vylúčenie uchádzačov

Zhrnutie

- Vylúčiť možno spoločnosti, ktoré porušujú environmentálne právne predpisy alebo majú iné závažné nedostatky v oblasti environmentálneho správania, aj keď im treba poskytnúť tiež možnosť na „samoočistenie“ a nemožno ich na tomto základe vylúčiť na viac než tri roky.
- Minulé skúsenosti spoločnosti a odbornú kvalifikáciu jej zamestnancov možno posudzovať so zreteľom na environmentálne aspekty. Smernice z roku 2014 zavádzajú tiež novú možnosť, a to požadovať dôkaz o opatreniach riadenia dodávateľského reťazca, ktoré spoločnosti môžu uplatňovať a ktoré môžu byť relevantné pre GPP.
  - Na overenie toho, či spoločnosti môžu vykonávať opatrenia environmentálneho manažérstva súvisiace so zmluvou, môžu verejní obstarávatelia požadovať, aby preukázali svoju technickú spôsobilosť na ich vykonávanie. Systémy environmentálneho manažérstva, ako napr. EMAS alebo ISO 14001, môžu slúžiť ako (nevýlučné) dôkazné prostriedky pre túto technickú spôsobilosť.

4.1 Úvod

Podmienky účasti sú zamerané na schopnosť hospodárskeho subjektu plniť zákazku, na ktorú predkladá ponuku. Pri posudzovaní schopnosti plniť zákazku môžu verejní obstarávatelia zohľadniť špecifické skúsenosti a kompetencie týkajúce sa environmentálnych aspektov, ktoré sa týkajú predmetu zákazky. Môžu požiadať o preukázanie schopnosti hospodárskych subjektov uplatňovať pri plnení zákazky opatrenia environmentálneho manažérstva a riadenia dodávateľského reťazca. Môžu tiež vylúčiť hospodárske subjekty, ktoré porušujú environmentálne právne predpisy.

4.2. Kritériá vylúčenia

Kritériá vylúčenia sú zamerané na okolnosti, v ktorých sa hospodársky subjekt môže nachádzať a spravidla v dôsledku ktorých s ním verejní obstarávatelia neobchodujú. Prípady, keď verejný obstarávateľ môže vylúčiť hospodársky subjekt, sú uvedené v plnom znení v smerniciach o verejnom obstarávaní. V niektorých obzvlášť závažných trestných prípadoch je vylúčenie povinné.⁵⁹

Najrelevantnejšími kritériami vylúčenia z hľadiska GPP sú:

---

⁵⁹ Napríklad, ak spoločnosť alebo niektorý z jej zástupcov bol odsúdený za účasť v zločineckej organizácii, korupciu, teroristické trestné činy, detskú prácu, obchodovanie s ľuďmi alebo pranie špinavých peňazí (článok 57 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ).

- nedodržanie platných vnútroštátnych, európskych alebo medzinárodných environmentálnych právnych predpisov⁶⁰,
- závažné odborné pochybenie, v dôsledku ktorého je spochybnená bezúhonnosť hospodárskeho subjektu⁶¹,
- významné alebo pretrvávajúce nedostatky pri plnení niektorej zásadnej požiadavky predchádzajúcej verejnej zákazky, čo viedlo k ukončeniu alebo iným porovnateľným sankciám⁶²,
- skreslenie akýchkoľvek z vyššie uvedených informácií alebo neschopnosť predložiť podporné dokumenty⁶³,

Verejní obstarávatelia môžu vylúčiť hospodársky subjekt, ak môžu akýmkoľvek vhodnými prostriedkami preukázať, že hospodársky subjekt porušil platné environmentálne povinnosti podľa právnych predpisov EÚ alebo vnútroštátnych právnych predpisov. Smernice z roku 2014 umožňujú vylúčenie aj za porušenie obmedzeného zoznamu medzinárodných dohôd v oblasti životného prostredia, a to:

- Viedenského dohovoru o ochrane ozónovej vrstvy,
- Bazilejského dohovoru o nebezpečných odpadoch,
- Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach,
- Dohovoru o udeľovaní predbežného súhlasu po predchádzajúcom ohlásení (nebezpečné chemické látky a pesticídy)⁶⁴.

Niektoré členské štáty sa môžu rozhodnúť, aby vylúčenie za nedodržanie týchto predpisov bolo povinné. Porušenia environmentálnych právnych predpisov možno tiež použiť ako **dôvod na odmietnutie udeliť zákazku hospodárskemu subjektu, odmietnuť neobvykle nízku ponuku alebo požadovať nahradenie subdodávateľa** – tieto možnosti sa rozoberajú v kapitolách 5 a 6.

Na uvedené kritériá vylúčenia sa vzťahuje maximálne obdobie vylúčenia tri roky odo dňa príslušnej udalosti, pokiaľ nie je vnútroštátnymi právnymi predpismi stanovené kratšie obdobie alebo rozsudkom proti hospodárskemu subjektu nie je stanovené dlhšie obdobie.⁶⁵ Tiež sa na ne vzťahuje možnosť „samoočistenia“ zo strany

Vylúčenie z verejných súťaží za porušenie environmentálnych právnych predpisov

Ak hospodársky subjekt porušil platné environmentálne právne predpisy, verejný obstarávateľ ho môže z postupu obstarávania vylúčiť. Napríklad spoločnosť na likvidáciu odpadu, ktorá nelegálne skládala odpad, by mohla byť vylúčená z verejnej súťaže na služby zberu odpadu. Verejný obstarávateľ môže preukázať takéto porušenia akýmkoľvek vhodnými prostriedkami, prevádzkovateľovi sa však tiež musí poskytnúť možnosť preukázať, že splnil požiadavky na samoočistenie stanovené v smerniciach.

⁶⁰ Článok 57 ods. 4 písm. a) smernice 2014/24/EÚ.

⁶¹ Článok 57 ods. 4 písm. c) smernice 2014/24/EÚ.

⁶² Článok 57 ods. 4 písm. g) smernice 2014/24/EÚ.

⁶³ Článok 57 ods. 4 písm. h) smernice 2014/24/EÚ.

⁶⁴ Príloha X k smernici 2014/24/EÚ.

⁶⁵ Článok 57 ods. 7 smernice 2014/24/EÚ.

hospodárskych subjektov, čo znamená, že môžu preukázať svoju spoľahlivosť napriek existencii dôvodov vylúčenia. Na tento účel musí hospodársky subjekt preukázať, že:

- zaplatil alebo sa zaviazal zaplatiť náhradu za akúkoľvek škodu spôsobenú trestným činom alebo pochybením,
- aktívnou spoluprácou s vyšetrojúcimi orgánmi úplne objasnil skutočnosti a okolnosti a
- prijal konkrétne technické, organizačné a personálne opatrenia primerané na zabránenie ďalším trestným činom alebo pochybeniam.⁶⁶

Úlohou verejného obstarávateľa je posúdiť prijaté opatrenia a určiť, či sú dostatočné na to, aby umožnili hospodárskemu subjektu zúčastniť sa na postupe verejného obstarávania a v prípade vylúčenia uviesť hospodárskemu subjektu dôvody.

4.3 Podmienky účasti

Podmienky účasti slúžia na posúdenie, či je hospodársky subjekt vhodný na vykonávanie zákazky. V dvojfázových postupoch sú súčasťou počiatočnej fázy vyjadrenia záujmu a môžu sa tiež použiť aj na vytvorenie užšieho zoznamu alebo na zníženie počtu záujemcov vyzvaných na predloženie ponuky. Vo verejnej súťaži sa môžu posudzovať na základe kritérií typu „spĺňa/nespĺňa“ buď pred vyhodnotením ponúk alebo po ňom. Smernice o verejnom obstarávaní poskytujú vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré možno uplatniť na výber prevádzkovateľov, ako aj ma typy dôkazov, ktoré možno od nich požadovať.⁶⁷

Najrelevantnejšie podmienky účasti na účely GPP sa týkajú technickej a odbornej spôsobilosti:

- ľudské a technické zdroje,
- skúsenosti a referencie,
- vzdelávacie a profesijné kvalifikácie zamestnancov (za predpokladu, že nie sú hodnotené ako kritérium na vyhodnotenie ponúk)⁶⁸,
- systémy a schémy environmentálneho manažérstva a systémov (napr. EMAS alebo ISO 14001),
- systémy riadenia dodávateľského reťazca/sledovacie systémy,
- vzorky výrobkov,
- osvedčenia o posudzovaní zhody.

⁶⁶ Článok 57 ods. 6 smernice 2014/24/EÚ.

⁶⁷ Článok 58 ods. 1 a 60 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ. Podľa článkov 78 a 80 smernice 2014/25/EÚ verejní obstarávatelia môžu uplatňovať rovnaké kritériá vylúčenia a podmienky účasti alebo iný cieľ a pravidlá a kritériá, ktoré boli sprístupnené zainteresovaným hospodárskym subjektom.

⁶⁸ V prílohe XII, časť II písm. f) k smernici 2014/24/EÚ sa uvádza, že dôkazy o vzdelávacích a profesijných kvalifikáciách možno hodnotiť len vo fáze výberu za predpokladu, že nie sú hodnotené ako kritérium na vyhodnotenie ponúk.

Každé z nich môže pomôcť určiť, či hospodársky subjekt má primeranú spôsobilosť na vykonávanie environmentálnych aspektov zákazky, ako sa uvádza nižšie.

Prvoradou požiadavkou v súvislosti so všetkými podmienkami účasti je, že musia súvisieť s predmetom zákazky a byť primerané tomuto predmetu. To znamená, že by ste mali prispôbiť svoj prístup osobitným požiadavkám zákazky vrátane úrovne príslušného environmentálneho rizika. Napríklad rozsah environmentálnych podmienok účasti uplatnených na zákazku na uskutočnenie stavebných prác bude spravidla väčší ako jednoduchá zákazka na dodanie tovaru, pokiaľ tovar nebude predstavovať konkrétne riziko pre životné prostredie, napr. chemikálie alebo palivo, ktoré je potrebné bezpečne skladovať.

Ekologické kritériá pre služby údržby budov v Španielsku

Rada provincie Gipuzkoa zadala zákazku na údržbu budov na dve budovy, pričom v zmluve bolo stanovené zahrnutie environmentálnej udržateľnosti služieb. Súčasťou podmienky účasti bola požiadavka, aby uchádzači určili inžiniera alebo architekta-technika zodpovedného za koordináciu služieb údržby. Táto osoba má príslušné vzdelanie, znalosti a skúsenosti v environmentálnych záležitostiach súvisiacich s údržbou vrátane energetickej účinnosti a nakladania s odpadom.

4.3.1 Environmentálna technická spôsobilosť

Plnenie požiadaviek GPP môže byť zložité bez ohľadu na to, či sa týkajú projektovania a výstavby energeticky hospodárnych budov alebo poskytovania tlačiarenských služieb, ktoré minimalizujú odpad. Na potvrdenie toho, že hospodárske subjekty sú schopné splniť tieto požiadavky, sú vhodné otázky týkajúce sa ich predchádzajúcich skúseností a ľudských a technických zdrojov.

Environmentálna technická spôsobilosť môže zahŕňať technickú spôsobilosť na minimalizáciu tvorby odpadu, zabránenie úniku/priesaku znečisťujúcich látok, zníženie potreby pohonných hmôt alebo minimalizáciu narušenia prirodzených biotopov. V praxi sa spravidla týka takýchto otázok:

- Má táto spoločnosť predchádzajúce skúsenosti s realizáciou environmentálnych zákaziek udržateľným spôsobom?
- Zamestnáva táto spoločnosť alebo má možnosť využívať pracovníkov s požadovaným vzdelaním a odbornými kvalifikáciami a skúsenosťami na riešenie environmentálnych aspektov zákazky?
- Má táto spoločnosť vlastné potrebné technické zariadenia na ochranu životného prostredia alebo má k nim prístup?
- Má táto spoločnosť prostriedky na zabezpečenie kvality environmentálnych aspektov zákazky (napr. prístup k príslušným technickým orgánom a opatreniam)?

Užitočným nástrojom na začlenenie environmentálnych kritérií sú záznamy o realizovaných zákazkách. Toto kritérium môžete použiť, keď budete od spoločností žiadať informácie o ich predchádzajúcich skúsenostiach pri realizácii zákaziek s podobnými environmentálnymi požiadavkami a osvedčenia o vyhovujúcej realizácii a výsledku (len pre zákazky na práce). V tejto súvislosti by ste mali zabezpečiť, aby sa jasne stanovilo, aký druh informácií sa považuje za relevantný a ako sa bude hodnotiť. V smerniciach je stanovené maximálne „spätné“ obdobie päť rokov pri zákazkách na práce a tri roky na tovar alebo služby, pokiaľ na zaistenie primeraných úrovní hospodárskej súťaže nie je potrebné dlhšie obdobie.⁶⁹

Zabezpečenie odbornej spôsobilosti pracovníkov odstraňujúcich azbest

V mnohých budovách v celej Európe sa ešte stále nachádza azbestová izolácia. Pri údržbe týchto budov je potrebné, aby azbest bezpečne odstránili kvalifikovaní dodávatelia týchto prác. Na zabezpečenie dôkazu o spôsobilosti pre tento druh prác majú niektoré členské štáty zavedené licenčné systémy pre dodávateľov, ktorí sa špecializujú na túto činnosť. V záujme maximálneho zníženia zdravotných, bezpečnostných a environmentálnych rizík spojených s touto prácou je dôležité, aby sa v podmienkach účasti požadovali zručnosti dodávateľov takýchto prác potvrdené licenciou vydanou príslušným úradom alebo inou rovnocennou formou dôkazu.

⁶⁹ Príloha XII, časť II písm. a) smernice 2014/24/EÚ.

Pre GPP môže byť relevantné aj vzdelanie a odborné kvalifikácie zamestnancov. Napríklad, ak nakupujete služby cestnej dopravy, môžete chcieť skontrolovať, či boli vodiči vyškolení v oblasti ekologického spôsobu jazdenia na zníženie spotreby paliva a emisií. Zamestnanci pracujúci na zákazke na služby hromadného stravovania budú musieť mať kvalifikáciu na správnu manipuláciu s potravinami v záujme zaistenia bezpečnosti a obmedzenia potravinového odpadu. Pamätajte však na to, že väčší zmysel môže mať posúdenie niektorých environmentálnych aspektov v rámci vašich kritérií na vyhodnotenie ponúk, v takom prípade by nemali byť súčasťou podmienok účasti.⁷⁰ Vo fáze kritérií na vyhodnotenie ponúk máte väčšiu flexibilitu v spôsobe stanovenia podmienok a typov dôkazov, ktoré požadujete (pozri kapitolu 5).

4.3.2 Systémy environmentálneho manažérstva

Každá organizácia (verejná alebo súkromná), ktorá chce zlepšiť svoje celkové environmentálne správanie, sa môže rozhodnúť zaviesť systém environmentálneho manažérstva. Systémy environmentálneho manažérstva predstavujú organizačné nástroje zamerané na skvalitnenie celkového environmentálneho správania organizácie, ktorá sa ho rozhodla zaviesť. Poskytujú organizáciám jasný obraz o ich vplyvoch na životné prostredie, pomáhajú im zamerať sa na tie, ktoré sú najvýznamnejšie a riadiť ich správne v zmysle neustáleho zlepšovania ich environmentálneho správania. Môžu sa zlepšiť napríklad také oblasti ako využívanie prírodných zdrojov, napr. vody a energie, vzdelávanie zamestnancov, využívanie environmentálne vhodných výrobných metód a nákup ekologickejších kancelárskych potrieb.

Organizácia so zavedeným systémom environmentálneho manažérstva môže požiadať o certifikáciu v rámci jedného z dvoch hlavných systémov environmentálneho manažérstva používaných v EÚ: „schéma pre environmentálne manažérstvo a audit“ (EMAS)⁷¹ alebo európska/medzinárodná norma pre systémy environmentálneho manažérstva (EN/ISO 14001).⁷² Schému EMAS využívajú predovšetkým organizácie so sídlom v EÚ alebo v Európskom hospodárskom priestore, aj keď ju môžu využívať aj organizácie a závody nachádzajúce sa inde (ale vždy je overovaná v rámci kontroly európskeho akreditačného orgánu). Norma ISO je otvorená pre organizácie na celom svete.

Na celom svete existuje asi 250 000 certifikovaných organizácií podľa ISO 14001 a viac než 4 000 organizácií a 7 500 závodov certifikovaných podľa schémy EMAS. Certifikácia podľa schémy EMAS zahŕňa požiadavky normy EN/ISO 14001 a jej súčasťou sú ďalšie prvky, ako napríklad overený súlad s environmentálnymi právnymi predpismi, záväzok neustáleho zlepšovania environmentálneho správania, zapájanie zamestnancov a povinné zverejnenie

---

⁷⁰ Príloha XII, časť II písm. f) k smernici 2014/24/EÚ.

⁷¹ Nariadenie (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS).

⁷² ISO 14001:2004(en) *Environmental management systems – requirements with guidance for use* (Systémy environmentálneho manažérstva – požiadavky s usmernením na použitie). Táto norma sa reviduje a nová verzia sa mala prijať do konca roku 2015.

správy ročnej činnosti (environmentálne vyhlásenie) validovanej overovacím orgánom. Tento posledný prvok výrazne odlišuje schému EMAS od iných systémov, pretože poskytuje verejný a transparentný prehľad environmentálneho správania registrovanej organizácie.

Podľa smerníc z roku 2014 môžu verejní obstarávatelia požadovať dôkaz o systéme environmentálneho manažmentu, ktorý má hospodársky subjekt zavedený pre každú zákazku, ak je to primerané a súvisí to s predmetom zákazky.⁷³ Rovnocenné osvedčenia musia byť uznané a rovnako ako v prípade značiek a skúšobných protokolov sa musia posúdiť iné formy dôkazov (napr. interný systém), ak hospodársky subjekt nemá prístup k certifikácii treťou stranou alebo nemá možnosť ho získať v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesie zodpovednosť (pozri oddiel 3.5.1).

Používanie systému environmentálneho manažérstva (EMS) sa neobmedzuje len na poskytovanie dôkazu o technickej spôsobilosti na vykonanie opatrení environmentálneho manažérstva. Ak verejný obstarávateľ stanoví iné environmentálne podmienky účasti, ako je uvedené v oddiele 4.3.1 (napr. požiadavky na technické zaradenia alebo odbornú prípravu), ako dôkaz spôsobilosti by mohol slúžiť systém EMS, ak obsahuje príslušné informácie o konkrétnych požiadavkách.

Opäť je dôležité posúdiť konkrétne prvky technickej spôsobilosti, na ktoré sa systém EMS vzťahuje a ktoré sa týkajú predmetu zákazky, a nielen existenciu certifikácie treťou stranou.⁷⁴ Pri stanovovaní požiadaviek na opatrenia environmentálneho manažérstva, ktoré sa majú použiť, by sa mala zohľadniť zásada proporcionality – zákazka s nízkou hodnotou a s malým vplyvom nemusí byť vhodná na uplatnenie týchto požiadaviek.

Litovská správa ciest požaduje spôsobilosť v environmentálnej oblasti

Pri verejných súťažiach na zadanie zákaziek na výstavbu ciest a diaľnic požaduje litovská správa ciest dôkaz o spôsobilosti uplatňovať opatrenia environmentálneho manažérstva. Posudzuje sa v rámci kritérií technickej spôsobilosti a uznáva sa schéma EMAS, ISO 14001 alebo iné rovnocenné systémy certifikácie alebo dôkazy.

4.3.3 Opatrenia riadenia dodávateľského reťazca

Mnohé environmentálne vplyvy nevznikajú pri dodaní konečného výrobku alebo služby, ale už skôr v rámci dodávateľského reťazca. Napríklad IT zariadenia majú spravidla súčiastky zo zdrojov z viacerých častí sveta vrátane kovov a iných látok, ktoré predstavujú vysoké riziko environmentálnych škôd pri ich ťažbe a spracovaní. Dodávateľ v oblasti výstavby môže pracovať s mnohými menšími spoločnosťami, z ktorých každá bude musieť uplatňovať udržateľné postupy na projekte prác.

⁷³ Článok 62 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 81 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁷⁴ Vo veci T-331/06 *Evropaiki Dynamiki/Európska environmentálna agentúra*, (bod 76) Súdny dvor konštatoval, že existencia overenia treťou stranou môže opodstatňovať priznanie väčšieho počtu bodov pri hodnotení kvality podnikového systému EMS. V kapitole 5 sa táto vec rozoberá podrobnejšie.

V prípade tohto typu zmlúv je vhodné, aby verejní obstarávatelia v záujme zabezpečenia splnenia environmentálnych požiadaviek šli pri posúdení nad rámec primárneho alebo priameho dodávateľa. Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je zahrnúť osobitné zmluvné ustanovenia týkajúce sa subdodávateľov. Tento prístup sa rozoberá v kapitole 6.

Vo fáze výberu môžu verejní obstarávatelia požadovať tieto informácie:

- uvedenie časti zákazky, ktorú hospodársky subjekt plánuje prípadne zadať subdodávateľom a
- informácie týkajúce sa riadenia dodávateľského reťazca a sledovacích systémov, ktoré hospodársky subjekt bude môcť použiť pri plnení zákazky.⁷⁵

Obidva typy týchto informácií môžu pomôcť zistiť, ako sa budú environmentálne vplyvy riadiť v rámci určitej zákazky a ako vybrať hospodárske subjekty, ktoré majú zavedené prísne systémy.

4.3.4 Vzorky výrobkov, kontroly a posudzovanie zhody

Ak je súčasťou zákazky dodanie výrobkov alebo materiálov, vo fáze výberu sa môže požadovať vzorka (alebo opis, prípadne fotografia). Požadovať sa môžu osvedčenia o zhode alebo kvalite.⁷⁶ Tie môžu byť užitočné pri overovaní, či výrobky spĺňajú niektoré špecifické environmentálne požiadavky pre obstarávanie, napríklad z hľadiska trvanlivosti alebo spotreby energie.

Zapájanie dodávateľov do účinného zeleného verejného obstarávania v Taliansku

V roku 2013 mesto Turín zaviedlo opatrenia a kritériá do svojej zákazky na hromadné stravovanie pre školy zameranej na zníženie uhlíkovej stopy, ktorá sa s ním spája. Dodávateľia boli požiadaní, aby poskytli údaje na identifikáciu súčastí dodávateľského reťazca s najväčším potenciálom úspor ekvivalentov CO₂. Napríklad mestská preprava zodpovedala len za 1 % celkovej uhlíkovej stopy v prípade piatich najčastejšie konzumovaných potravinárskych výrobkov. Na 75 % až 95 % celkovej uhlíkovej stopy sa podieľali výrobné postupy, čo poukazuje na význam poľnohospodárskych postupov pri uplatňovaní účinných opatrení GPP pre dodanie potravín a služieb hromadného stravovania.

„Výsledky monitorovania nás prekvapili, keďže dokazujú, aké dôležité je zaoberať sa dodávateľským reťazcom“. Elena Deambrogio, pracovníčka zodpovedná za politiku, mesto Turín

Ďalšou možnosťou dostupnou pre verejných obstarávateľov je vykonať kontrolu výrobných kapacít dodávateľov alebo technickej spôsobilosti poskytovateľov služieb, ako aj ich výskumných zariadení a opatrení na kontrolu kvality.⁷⁷ Toto možno urobiť, ak výrobky alebo služby, ktoré sa majú dodať, sú zložité alebo vo výnimočných prípadoch, ak sa vyžadujú na osobitný účel. Kontroly môže vykonať buď samotný verejný obstarávateľ, alebo príslušný orgán v krajine, kde je prevádzkovateľ usadený.

4.4 Dôkazné prostriedky

⁷⁵ Príloha XII časť II písm. d) a j).

⁷⁶ Príloha XII časť II písm. k).

⁷⁷ Príloha XII časť II písm. e).

Aj keď sa v smerniciach z roku 2014 uvádza rozšírený zoznam záležitostí, ktoré možno preskúmať vo fáze výberu, ukladajú sa tiež určité obmedzenia na typ dôkazov, ktoré možno požadovať v úvodných fázach postupu. Od verejných obstarávateľov sa predovšetkým požaduje, aby akceptovali jednotný európsky dokument pre obstarávanie ako predbežný dôkaz o tom, že sú v súlade s kritériami vylúčenia a spĺňajú podmienky účasti (<http://ec.europa.eu/growth/espdl>)⁷⁸. Je to formulár aktualizovaného vlastného vyhlásenia v štandardnom elektronickom formáte a hospodárskym subjektom umožňuje potvrdiť ich súlad s kritériami vylúčenia a splnenie podmienok účasti. Obsahuje tiež buď odkaz na databázu(-y), kde sa dajú získať podporné dokumenty, alebo potvrdzuje, že hospodársky subjekt bude schopný na požiadanie tieto podporné dokumenty bezodkladne poskytnúť.

Výhodou jednotného európskeho dokumentu pre obstarávanie ako vlastného vyhlásenia oprávnenosti je, že tento postup znižuje záťaž v súvislosti s predkladaním dôkazov a kontrolou dôkazov v prípade každého postupu. Verejní obstarávatelia môžu však aj tak požadovať originálne dokumenty vždy, keď je to potrebné, na zabezpečenie riadneho priebehu konania za predpokladu, že tieto dokumenty ešte nemajú⁷⁹. E-Certis (<http://ec.europa.eu/growth/ecertis>) je online služba, ktorá pomáha orgánom verejnej moci a hospodárskym subjektom identifikovať jednotlivé osvedčenia, ktoré sa často požadujú ako dôkaz oprávnenosti v postupoch verejného obstarávania v rámci EÚ, Turecku, na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku.

4.5 Hodnotenie zoskupení

Ďalším aspektom pri hodnotení technickej spôsobilosti hospodárskych subjektov je, že im musí byť umožnené spoliehať sa na kapacity iných subjektov. To znamená napríklad, že ak sa dve alebo viaceré spoločnosti chcú uchádzať spoločne o zákazku bez ohľadu na to, či vytvorili formálne konzorcium, alebo majú nejaké právne väzby, musíte zohľadniť ich spoločnú kapacitu. Závisí to spôsobilosti hospodárskeho subjektu preukázať, že bude mať k dispozícii zdroje iného subjektu na plnenie zákazky, napríklad predložením podpísanej záväzku na tento účel. Ak sa hospodársky subjekt spolieha na kapacitu iného subjektu (vrátane materskej alebo dcérskej spoločnosti), musí tiež preukázať súlad s kritériami vylúčenia a splnenie všetkých relevantných podmienok účasti, ktoré sa uplatňujú v súvislosti so zákazkou.⁸⁰

Zoskupenia a zelené zákazky

Spoločnosti predkladajúce ponuky na verejné zákazky sa môžu rozhodnúť prísť s odborným posudkom na riešenie ekologických požiadaviek. Napríklad spoločnosť zaoberajúca sa správou zariadení môže na účely udržateľnejšej správy budov spolupracovať s environmentálnym poradcom. V takomto prípade by sa technická spôsobilosť a odborné skúsenosti oboch spoločností mali vo fáze výberu vyhodnotiť.

⁷⁸ Článok 59 smernice 2014/24/EÚ.

⁷⁹ Článok 59 ods. 4 a 5 smernice 2014/24/EÚ.

⁸⁰ Článok 63 ods. 1 smernice 2014/24/EÚ, článok 79 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 5 – Zadanie zákazky

Zhrnutie

- Environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk možno uplatňovať, ak tieto kritériá:
  - súvisia s predmetom zákazky,
  - neopravňujú verejného obstarávateľa na neobmedzenú voľnosť výberu,
  - zaisťujú možnosť efektívnej hospodárskej súťaže,
  - sú výslovne uvedené v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania a súťažných podkladoch spolu s ich váhou a všetkými platnými čiastkovými kritériami a
  - sú v súlade so zásadami zmluvy.
- Vo fáze zadávania zákazky môžete prideliť body, keď sa uzná, že environmentálne správanie je lepšie, ako určujú minimálne požiadavky stanovené v technických špecifikáciách. Nie je stanovené, akú maximálnu váhu môžete priradiť environmentálnym kritériám.
- Na základe prijatia prístupu výpočtu nákladov na životný cyklus sa zistia skutočné náklady zákazky. Posúdením nákladov na spotrebu energie a vody, údržbu a nákladov na likvidáciu vo svojom hodnotení môžete zistiť, že v priebehu celého životného cyklu je ekologickejšia voľba aj lacnejšou možnosťou.
- Značky a iné formy dôkazov tretích strán vám môžu pomôcť posúdiť, ako ponuka spĺňa vaše vybrané kritériá na vyhodnotenie ponúk, ako aj overiť tvrdenia uchádzačov.

5.1 Všeobecné pravidlá pre zadanie zákazky

5.1.1 Kritériá na vyhodnotenie ponúk

Vo fáze zadávania zákazky verejný obstarávateľ hodnotí kvalitu ponúk a porovnáva ceny. Pri hodnotení kvality ponúk použijete vopred stanovené a zverejnené kritériá na vyhodnotenie ponúk, na základe ktorých vyberiete najlepšiu ponuku. Podľa smerníc o obstarávaní z roku 2014 všetky zákazky sa musia zadať na základe ekonomicky najvýhodnejšej ponuky. Pod týmto všeobecným označením môžu existovať rozmanité prístupy a niektoré z nich možno považovať za obzvlášť vhodné pre GPP.

Náklady alebo cena sa budú posudzovať v každom postupe⁸¹ a môžu sa vypočítať na základe nákladov životného cyklu, ako sa uvádza ďalej. Okrem nákladov môže hodnotu ponuky z pohľadu verejného obstarávateľa ovplyvniť celý rad faktorov vrátane environmentálnych aspektov.

Nie je potrebné uvádzať v prípade každého jednotlivého kritéria na vyhodnotenie ponúk ekonomický prínos pre verejného obstarávateľa.⁸² V prípade kritérií na vyhodnotenie ponúk

---

⁸¹ Článok 67 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ.

⁸² Pozri vec C-513/99 *Concordia Bus Finland Oy Ab/Helsingin kaupunki*, v bode 55 (vec Concordia Bus).

(ako aj podmienok účasti, technických špecifikácií a doložiek o plnení zákazky) je však potrebné, aby súviseli s predmetom zákazky. V smerniciach z roku 2014 sa uvádza, že kritériá na vyhodnotenie ponúk sa považujú za kritériá súvisiace s predmetom verejnej zákazky, ak sa z akéhokoľvek hľadiska v každej fáze ich životného cyklu týkajú uskutočnenia stavebných prác, dodania tovaru alebo poskytnutia služieb, ktoré sa majú vykonať v rámci danej zákazky, a to vrátane faktorov súvisiacich s:

a) konkrétnym procesom výroby, poskytovania uvedených prác, tovaru alebo služieb či obchodovania s nimi alebo

b) konkrétnym procesom pre inú fázu ich životného cyklu.⁸³

Takéto faktory nemusia tvoriť súčasť ich „materiálnej podstaty“, t. j. nemusia byť viditeľné alebo rozpoznateľné v konečnom výrobku alebo službe. To znamená, že pokiaľ ide o technické špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk sa môžu vzťahovať na aspekty týkajúce sa udržateľnosti, ako napríklad výroba založená na obnoviteľných zdrojoch alebo ekologická výroba alebo emisie skleníkových plynov súvisiace s konkrétnym výrobkom alebo službou.

Hlavný rozdiel medzi technickými špecifikáciami a kritériami na vyhodnotenie ponúk je v tom, že zatiaľ čo prvé sa posudzujú na základe hodnotenia typu „splňa/nespĺňa“, kritériá na vyhodnotenie ponúk sa posudzujú podľa váhy, ktorá sa im priradí, a počtu bodov tak, aby sa ponukám s lepšimi environmentálnymi vlastnosťami mohlo poskytnúť viac bodov.

Každý verejný obstarávateľ si sám určí, aké kritériá použije a akú váhu každému z nich priradí. Na niektoré dôležité hľadiská týkajúce sa toho, aké environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk použiť a ako určiť príslušné váhy, sa poukazuje v tejto kapitole.

5.1.2 Formulovanie a oznámenie kritérií na vyhodnotenie ponúk

Smernice o verejnom obstarávaní stanovujú niektoré základné pravidlá týkajúce sa transparentnosti v kritériách na vyhodnotenie ponúk. Zohľadnená je v nich judikatúra Súdneho dvora vrátane ďalej uvedených prípadov, ktoré sa týkali environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk.

1. Kritériá na vyhodnotenie ponúk nesmú oprávňovať na neobmedzenú voľnosť výberu
Kritériá na vyhodnotenie ponúk nesmú nikdy oprávňovať verejných obstarávateľov na neobmedzenú voľnosť výberu.⁸⁴ To znamená, že musia poskytovať objektívny základ pre

Prítomnosť alebo neprítomnosť súvislosti

Vo veci týkajúcej sa nákupu autobusov (vec *Concordia Bus*) Európsky súdny dvor rozhodol, že kritériá na vyhodnotenie ponúk súvisiace s hladinou emisií oxidov dusíka a hladiny hluku autobusov určených na zabezpečenie mestskej dopravy spĺňali požiadavku, aby súviseli s predmetom zákazky.¹

Vo veci *EVN Wienstrom* súd rozhodol, že kritérium na vyhodnotenie ponúk týkajúce sa množstva elektrickej energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov **nad rámec** predpokladanej spotreby verejného obstarávateľa je neprípustné, pretože nesúviselo s predmetom zákazky.¹ V tomto prípade nebol ani verejný obstarávateľ schopný účinne preveriť kritérium.

⁸³ Článok 67 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

rozlišovanie medzi ponukami a musia byť dostatočne konkrétne. Podľa vyjadrenia Súdneho dvora musia byť kritériá na vyhodnotenie ponúk formulované takým spôsobom, ktorý umožňuje všetkým „primerane informovaným a bežne obozretným uchádzačom“ vykladať kritériá hodnotenia ponúk rovnakým spôsobom.⁸⁵

Ďalší aspekt požiadavky na objektivitu v prípade kritérií sa týka **overiteľnosti**. Ak sa kritériá na vyhodnotenie ponúk týkajú faktorov, ktoré verejný obstarávateľ nemôže overiť, bude ťažké dokázať, že boli použité objektívne. To znamená, že by ste mali vopred posúdiť, aký dôkaz môžu uchádzači poskytnúť v rámci každého kritéria na hodnotenie ponúk a ako ho vyhodnotíte.⁸⁶

Vo veci *Concordia Bus* magistrát mesta Helsinki pred vyhodnotením ponúk stanovil a zverejnil systém pridelenia dodatočných bodov za nižšie hladiny hluku a emisií oxidov dusíka⁸⁷. Podľa názoru Súdneho dvora bol tento systém dostatočne konkrétny a objektívny.

2. Kritériá na vyhodnotenie ponúk by mali zabezpečiť možnosť efektívnej hospodárskej súťaže

Environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk by nemali byť formulované tak, aby umelo obmedzili trh. Keďže jedným z cieľov kritérií na vyhodnotenie ponúk je podporiť trh, aby vyvíjal a poskytoval environmentálne výhodnejšie riešenia, vždy by malo byť možné, aby jednotlivé hospodárske subjekty mohli získať body podľa takýchto kritérií. Dobrým spôsobom, ako toto zabezpečiť, je prediskutovať environmentálne kritériá na vyhodnotenie ponúk s potenciálnymi uchádzačmi v rámci trhových konzultácií pred realizáciou verejného obstarávania, ako sa uvádza v kapitole 2.

---

⁸⁴ Pozri vec 31/87 *Gebroeders Beentjes BV/Staat der Nederlanden* v bode 26; vec C-513/99 *Concordia Bus*, v bode 69.

⁸⁵ Vec C-19/2000 *SIAC Construction Ltd/County Council of the County of Mayo*, v bode 42.

⁸⁶ V smerniciach z roku 2014 sa uvádza, že „V prípade pochybností verejní obstarávatelia efektívne overia správnosť informácií a dôkazov, ktoré poskytli uchádzači.“ (článok 67 ods. 4 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 4 smernice 2014/25/EÚ). To znamená, že nie je potrebné vždy overiť tvrdenia uchádzačov, aj keď v prípade GPP sa môže považovať za obzvlášť dôležité zabrániť „greenwashingu“ a zabezpečiť, aby sa skutočne poskytovali prisľúbené úrovne environmentálneho správania.

⁸⁷ V tomto prípade boli dodatočné body pridelené (okrem iných faktorov) za používanie autobusov s emisiami oxidov dusíka pod 4 g/kWh (+ 2,5 bodu/autobus) alebo pod 2 g/kWh (+ 3,5 bodu/autobus) a hladinami vonkajšieho hluku pod 77 dB (+ 1 bod/autobus).

3. Kritériá na vyhodnotenie ponúk musia byť oznámené vopred

V smerniciach o verejnom obstarávaní sa požaduje, aby kritériá na vyhodnotenie ponúk a ich váhy boli uvedené buď v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, alebo v súťažných podkladoch.⁸⁹ Potrebné podobnosti týkajúce sa uverejnenia kritérií pomohla stanoviť judikatúra. V oznámení alebo súťažných dokumentoch musíte uviesť:

- kritériá, ktoré uplatníte na zistenie ekonomicky najvýhodnejšej ponuky,
- relatívne váhy, ktoré priradíte kritériám, buď ako presné čísla, alebo interval s príslušným maximálnym rozpätím⁹⁰ a
- všetky čiastkové kritériá, ktoré uplatníte a vo väčšine prípadov ich váhy.⁹¹

Rozdiel medzi konkrétnosťou a diskrimináciou vo veci Concordia Bus

Vo veci Concordia Bus bola výslovne nastolená otázka diskriminácie. Jednou z námietok spoločnosti Concordia Bus bolo, že kritériá stanovené magistrátom mesta Helsinki boli diskriminačné, pretože vlastná autobusová spoločnosť magistrátu HKL bola jedinou spoločnosťou s vozidlami poháňanými plynom, ktoré by mohli na základe tohto kritéria získať plný počet bodov. Súdny dvor rozhodol, že skutočnosť, že plný počet bodov podľa jedného z kritérií na vyhodnotenie ponúk stanovených verejným obstarávateľom dosiahla len jedna spoločnosť, nebola sama o sebe diskriminačná. Pri určovaní toho, či došlo k diskriminácii, je preto potrebné vziať do úvahy všetky skutočnosti daného prípadu.⁸⁸

5.2 Uplatnenie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk

Právny rámec poskytuje značný priestor na využívanie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk a možno použiť viaceré rôzne metódy a prístupy:

⁸⁸ Jednou zo skutočností v tejto veci bolo, že sťažovateľovi bola zadaná zákazka v inej časti, v ktorej bola uplatnená rovnaká požiadavka na vozidlá poháňané plynom.

⁸⁹ Príloha 5 časť C ods. 18 smernice 2014/24/EÚ.

⁹⁰ Článok 67 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 82 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ. Z tejto požiadavky sú dve výnimky: i) ak sa zákazka zadáva len na základe ceny alebo ii) ak nie je stanovenie váhy možné z objektívnych dôvodov, potom kritériá musia byť uvedené v zostupnom poradí dôležitosti.

⁹¹ Súdny dvor posúdil požadovanú úroveň zverejnenia v súvislosti s čiastkovými kritériami vo viacerých veciach vrátane veci C-532/06, *Lianakis a iní*, vec C-331/04 *ATI EAC a Viaggi di Maio/ACTV Venezia SpA* a vo veci T-70/05 *Evropaiki Dynamiki/EMSA*. Nepriradiť váhu čiastkovým kritériám je prípustné len v prípade, ak i) sa nimi nemenia hlavné kritériá, ii) neobsahujú prvky, ktoré by mohli ovplyvniť prípravu ponúk a iii) nie sú diskriminačné voči niektorému z uchádzačov (vec C-331/04 *ATI EAC*).

5.2.1 Technické špecifikácie alebo kritériá vyhodnotenia ponúk?

Pri posudzovaní toho, či by environmentálna charakteristika mala byť minimálnou požiadavkou (špecifikáciou) alebo prioritou (kritériom na vyhodnotenie ponúk), je potrebné zohľadniť celý rad aspektov. Uplatnenie environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk môže mať zmysel napríklad vtedy, ak si nie ste istí, aká je cena a/alebo trhovú dostupnosť výrobkov, prác alebo služieb, ktoré spĺňajú určité environmentálne ciele. Zahrnutím týchto faktorov do kritérií na vyhodnotenie ponúk im viete priradiť váhu v porovnaní s inými faktormi vrátane ceny.

V technických špecifikáciách môžete nastaviť aj **minimálnu úroveň plnenia** a potom **prideliť dodatočné body** za ešte lepšie plnenie vo fáze zadávania zákazky. Tento prístup úspešne používajú mnohí verejní obstarávatelia na zachovanie flexibility pri uplatňovaní GPP.

5.2.2 Prístupy v oblasti priradovania váhy

Váha priradená každému kritériu na vyhodnotenie ponúk určuje jeho vplyv v konečnom hodnotení. Váha priradená environmentálnym kritériám na vyhodnotenie ponúk⁹² môže odrážať rozsah, v akom sú environmentálne aspekty už riešené v špecifikáciách. Ak sú použité prísne environmentálne požiadavky v špecifikáciách, v kritériách na vyhodnotenie ponúk sa im môže priradiť nižšia váha a naopak.

Kritériá na vyhodnotenie ponúk v rámci GPP v Holandsku

Organizácia Rijkswaterstaat uskutočnila verejnú súťaž na rekonštrukciu a údržbu úseku diaľnice v Holandsku. Víťazná ponuka bola vybraná na základe ponukovej ceny a kvality. Jedným z kritérií kvality pre ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku bola udržateľnosť vrátane „výkonnostného rebríčka“ pre CO₂ z pracovných procesov a posudzovanie životného cyklu použitých výrobkov. Tieto úspory boli vyjadrené peňažne a odpočítali sa od ponukových cien. Víťazný uchádzač ponúkol celkovú optimalizáciu návrhu, ktorou sa ušetrí za 50 rokov 8 944 ton ekvivalentu CO₂.

„Uchádzači ocenili, že si mohli v rámci technického rámca slobodne zvoliť udržateľný návrh.“

Cuno van Geet, hlavný poradca pre efektívne využívanie zdrojov, Rijkswaterstaat

⁹² Vo veci *EVN Wienstrom* (C-448/01) sa konštatovalo, že váha 45 % celkového počtu bodov, ktorá bola k dispozícii pre kritérium týkajúce sa výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, bola prijateľná pod podmienkou splnenia ostatných pravidiel týkajúcich sa kritérií na vyhodnotenie ponúk.

Nie je stanovené, aká maximálna váha sa môže priradiť environmentálnym kritériám. Na určenie príslušnej váhy by ste mali posúdiť:

- aké dôležité sú environmentálne ciele pre zákazku v súvislosti s ďalšími hľadiskami, ako napr. náklady a celková kvalita,
- do akej miery je tieto hľadiská lepšie riešiť v kritériách na vyhodnotenie ponúk, buď popri špecifikáciách, alebo namiesto nich, v podmienkach účasti a doložkách o plnení zákazky,
- koľko bodov si môžete vo fáze zadávania zákazky „dovoliť“ prideliť – toto sa bude líšiť v závislosti od výrobku/služby a trhových podmienok. Napríklad, ak v prípade výrobku dochádza k malému kolísaniu cien, ale environmentálne vlastnosti sa výrazne líšia, má význam prideliť viac bodov na posúdenie environmentálnych charakteristík.

5.2.3 Používanie značiek

Značky, ktoré sa vzťahujú na environmentálne charakteristiky výrobku, práce alebo služby, ktoré obstarávate, sa môžu použiť aj ako pomôcka na prípravu a posúdenie kritérií na vyhodnotenie ponúk. Rovnaké pravidlá sa vzťahujú na používanie značiek v kritériách na vyhodnotenie ponúk, ako aj v ostatných fázach procesu obstarávania, t. j.:

- môžete požadovať značku len vtedy, ak všetky jej požiadavky súvisia s predmetom zákazky a značka spĺňa určitú úroveň objektívnosti, transparentnosti a dostupnosti na trhu (pozri oddiel 3.5.1),
- dokonca aj v prípade, keď sa vyžaduje takáto značka, však musíte uznať značky spĺňajúce rovnocenné kritériá a v prípadoch, keď uchádzači nemôžu získať značku v príslušných lehotách z dôvodov, za ktoré nenesú zodpovednosť, musíte uznať iné vhodné dôkazné prostriedky,
- v prípade iných typov značky môžete uviesť odkaz na jednotlivé kritériá, ktoré sú spojené s predmetom zákazky, nie však vyžadovať značku ako takú.

Ekologické a zdravé upratovacie služby, Toskánsko

Vo verejnom obstarávaní na upratovacie služby posudzovala Toskánska agentúra na ochranu životného prostredia (ARPAT) ponuky na základe ekonomicky a environmentálne najvýhodnejšej ponuky. Za cenu bolo pridelených 40 bodov a za kvalitu 60 bodov. Kritériá kvality zahŕňali využívanie ekologických čistiacich techník, obmedzenie obalov, environmentálne vlastnosti výrobkov (podiel výrobkov spĺňajúcich značky ISO typ I alebo rovnocenné) a kvalitu environmentálnych vzdelávacích programov.

Používanie značiek: vec *Dutch Coffee*

Vo veci C-368/10 uviedol holandský verejný obstarávateľ odkaz na určité sociálne a environmentálne značky v súťažných podkladoch pre dodanie čajových a kávových automatov. Súdny dvor rozhodol, že spôsob, akým sa uviedol odkaz na tieto značky, nespĺňa požiadavky smerníc z roku 2004.

Súdny dvor však tiež potvrdil zásadu, že je možné používať značky na stanovenie kritérií na vyhodnotenie ponúk a na pomoc pri hodnotení plnenia. Smernicami z roku 2014 boli pravidlá týkajúce sa značiek upravené tak, aby bolo možné požadovať konkrétne značky, ak spĺňajú určitú úroveň transparentnosti a objektívnosti a ak všetky kritériá súvisia s predmetom zákazky.

Environmentálne značky môžu byť užitočné na rozlíšenie výrobkov a služieb, ktoré budú šetriť energiu a vodu, alebo ktoré sú vyrobené udržateľnejším spôsobom. Začlenením niektorých alebo všetkých ich požiadaviek do vášho kritéria na vyhodnotenie ponúk môžete zväziť tieto aspekty oproti nákladom a iným faktorom, ako napr. dostupnosť výrobkov alebo dodacia lehota.

5.2.4 Používanie systémov environmentálneho manažérstva

Systém environmentálneho manažérstva môže slúžiť aj ako dôkaz pri posudzovaní kritérií na vyhodnotenie ponúk. Vo fáze zadávania zákazky posudzujete, ako sa bude zákazka plniť, takže ponuka na vykonanie určitých opatrení v súlade so systémom environmentálneho manažérstva môže byť relevantná. Potrebné je však zabezpečiť, aby ste nevykonávali duplicitné posudzovanie, ktoré sa už uskutočnilo vo fáze výberu. V oddiele 4.3.2 sa uvádza viac informácií o systémoch environmentálneho manažérstva, ako napr. EMAS alebo EN/ISO 14001.

5.2.5 Použitie skúšobných protokolov a osvedčení

V niektorých prípadoch môžete orgán posudzovania zhody požiadať o skúšobný protokol alebo osvedčenie na preukázanie úrovne environmentálnych vlastností ponúkaných výrobkov. Napríklad v zákazke na osvetlenie môžete chcieť udeliť viac bodov riešeniam osvetlenia s dlhšou dobou na výmenu (buď ako samostatné kritérium, alebo ako súčasť nákladov na životný cyklus). V takomto prípade môžete uchádzačov požiadať, aby predložili skúšobný protokol alebo osvedčenie preukazujúce túto skutočnosť. Ak uchádzači nemajú prístup k takýmto protokolom alebo osvedčeniam z dôvodov, za ktoré nenesú zodpovednosť, potom musíte vziať do úvahy aj iné dôkazy, napr. technickú dokumentáciu, a rozhodnúť, či poskytujú primeraný dôkaz.⁹⁴

Hodnotenie environmentálnych záväzkov

Vo verejnom obstarávaní na poradenské služby v oblasti IT vyhradila Európska environmentálna agentúra (EEA) 10 % bodov vo fáze zadávania zákazky na posúdenie environmentálnych politík, ktoré by uchádzači uplatnili pri realizácii zákazky. Na základe tohto kritéria udelila agentúra viac bodov spoločnosti so systémom environmentálneho manažérstva certifikovaným treťou stranou než spoločnostiam bez takéhoto systému. Všeobecný súd na základe námietky rozhodol, že agentúra EEA bola oprávnená uplatniť svoju právomoc týmto spôsobom, pretože posudzovala každú ponuku v jej podstate.⁹³ Keďže smernice o verejnom obstarávaní sa na agentúru EEA nevzťahujú, je potrebné poukázať na to, že súd potvrdil kvalitatívny prístup k posudzovaniu environmentálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk.

5.3 Náklady na životný cyklus

Náklady ponuky sú vo fáze zadávania zákazky v rámci verejného obstarávania jedným z najdôležitejších faktorov. Ako však definujete náklady?

⁹³ Súd uviedol, že agentúra EEA uskutočnila „... porovnávacie posúdenie ponúk na vyhodnotenie, či environmentálne politiky predložené uchádzačmi sú reálne, a že zistila, že len jeden z nich už takúto politiku zaviedol, zatiaľ čo ostatní uviedli v tomto smere iba dobré úmysly.“ (Vec T-331/06 *Evropaiki Dynamiki/Európska environmentálna agentúra*, v bode 76).

⁹⁴ Článok 44 smernice 2014/24/EÚ, článok 62 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ.

Keď si kúpite výrobok, službu alebo prácu, vždy zaplatíte určitú cenu. Nákupná cena je však len jedným prvkom nákladov v celkovom procese obstarávania, vlastníctva a likvidácie. Náklady na životný cyklus znamenajú posúdenie všetkých nákladov, ktoré vzniknú v priebehu životnosti výrobku, práce alebo služby:

- obstarávacia cena a všetky súvisiace náklady (dodanie, inštalácia, poistenie atď.),
- prevádzkové náklady vrátane spotreby energie, paliva a vody, náhradných dielov, údržby,
- náklady po ukončení životnosti, ako napr. vyradenie z prevádzky alebo likvidácia.

Náklady na životný cyklus môžu zahŕňať aj náklady na externé vplyvy (napr. emisie skleníkových plynov) za osobitných podmienok uvedených v oddiele 5.3.2. V smerniciach z roku 2014 sa požaduje, aby metóda výpočtu a údaje, ktoré musia poskytnúť účastníci v prípade, keď sa používajú náklady na životný cyklus, boli stanovené v súťažných podkladoch. V súvislosti s metódami priradovania nákladov na environmentálne externé vplyvy sa uplatňujú aj osobitné pravidlá, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby tieto metódy boli spravodlivé a transparentné.

5.3.1 Náklady na životný cyklus a environmentálne aspekty

Ekologickejšie autobusy v Rumunsku: prístup založený na nákladoch na životný cyklus

V roku 2012 vyhlásila mestská rada v Baia Mare verejnú súťaž na lízing 30 nových štandardných autobusov a 8 trolejbusov obzvlášť šetrných k životnému prostrediu. Použitý bol model nákladov na životný cyklus, ktorý pozostával z nadobúdacej ceny, spotreby paliva, nákladov na údržbu a prevádzku. Celkové náklady verejného obstarávania sú vyššie ako predchádzajúce nákupy, čiastočne to však kompenzujú nižšie náklady na životný cyklus nových vozidiel. Tieto autobusy sú prvými autobusmi obzvlášť šetrnými k životnému prostrediu v Rumunsku, pričom majú s výrazne nižšie emisie skleníkových plynov než predchádzajúce naftové autobusy.

Náklady na životný cyklus majú zmysel bez ohľadu na environmentálne ciele verejného orgánu. Použitím nákladov na životný cyklus zohľadníte náklady na využívanie zdrojov, údržbu a likvidáciu, ktoré nie sú zohľadnené v obstarávacej cene. Často to povedie k situáciám „win-win“, v ktorých sú víťazmi všetky strany, keď sú ekologickejší výrobok, práca alebo služba aj celkovo lacnejšie. Hlavný potenciál úspor v priebehu životného cyklu tovaru, práce alebo služby sa uvádza ďalej.

Úspora nákladov na využívanie energie, vody a paliva

Náklady na spotrebu energie a vody počas používania tvoria často významnú časť nákladov na životný cyklus výrobku, práce alebo služby a vplyvov na životné prostredie počas celého životného cyklu. Znižovanie tejto spotreby má jasný zmysel z finančného aj environmentálneho hľadiska.

Úspory nákladov na údržbu počas životnosti v Nemecku

Mesto Detmold začalo verejné obstarávanie na novú autobusovú stanicu v roku 2012. V rámci počiatočného výskumu a trhových konzultácií, ktoré uskutočnilo, sa vykonala analýza udržateľnosti na základe očakávanej životnosti stavby v trvaní najmenej päťdesiat rokov. Tým sa preduřilo, ktoré techniky sú pre tento projekt najvhodnejšie. Výsledkom verejnej súťaže bolo použitie fotokatalytického betónu, ktorý premieňa znečisťujúce látky z ovzdušia a odtoku z povrchu na neškodné soli. Znižuje sa tým potreba údržby a znižujú sa náklady a environmentálne vplyvy čistenia.

Úspora nákladov na údržbu a výmenu

V niektorých prípadoch bude najekologickejšou tá alternatíva, ktorá je navrhnutá tak, aby doba do výmeny bola čo najdlhšia a aby sa minimalizovalo množstvo práce potrebnej na údržbu. Napríklad výber materiálov na vonkajšiu úpravu budovy alebo mosta môže mať veľký vplyv na frekvenciu činností v oblasti údržby a čistenia. Najudržateľnejšie môže byť riešenie, ktoré pomôže zabrániť takýmto nákladom, toto možno posúdiť v rámci nákladov na životný cyklus.

Úspora nákladov na likvidáciu

Pri obstarávaní výrobku alebo zadávaní zákazky na stavebný projekt sa na náklady na likvidáciu ľahko zabudne. Náklady na likvidáciu sa nakoniec budú musieť zaplatiť, i keď niekedy s dlhším oneskorením.

Nezohľadnenie týchto nákladov pri nákupe môže v niektorých prípadoch spôsobiť, že sa z výhodnej transakcie stane drahý nákup.

Náklady na likvidáciu sa môžu pohybovať od nákladov na fyzické odstránenie až po zaplatenie za bezpečnú likvidáciu. Likvidácia sa často riadi prísnyimi predpismi, ako napr. v smernici o OEEZ⁹⁵. V niektorých prípadoch môže byť návratnosť pre majiteľa na konci životnosti pozitívna, napríklad ak sa vozidlá alebo zariadenia dajú výhodne predat' alebo recyklovať.

Inteligentné plánovanie fázy likvidácie: príklad v odvetví stavebníctva

Odvetvie stavebníctva je oblasťou, kde sa tvorí veľké množstvo odpadov. Pri demolácii starých budov treba odstrániť nielen veľké množstvo sutín, ale treba zvládnuť aj prácu s nebezpečnými materiálmi, ako napríklad azbest. Takže vo vašej výzve na predloženie ponúk by ste sa staviteľov mohli pýtať, aké množstvo nebezpečného odpadu očakávajú pri demolácii a aké sú náklady na jeho odstránenie.

V niektorých prípadoch, napr. pri výstavbe ciest, by sa mohli dať vypočítať aj úspory na základe používania recyklovaných odpadových materiálov, napr. použitého asfaltu alebo stavebných materiálov z demolácií.

---

⁹⁵ Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (smernica o OEEZ).

5.3.2 Hodnotenie externých environmentálnych nákladov

Rovnako ako finančné náklady priamo uhrádzané verejným obstarávateľom môžete zohľadniť aj environmentálne externé vplyvy – náklady pre spoločnosť na základe osobitných environmentálnych vplyvov, ako napr. zmena klímy alebo acidifikácia pôdy alebo vody. Ak chcete priradiť náklady environmentálnym externým vplyvom v rámci vašich kritérií na vyhodnotenie ponúk, v smerniciach z roku 2014 sa vyžaduje, aby metóda, ktorú používate:

- vychádzala z objektívne overiteľných a nediskriminačných kritérií,
- bola dostupná všetkým zainteresovaným stranám a
- aby hospodárske subjekty konajúce s obvyklou obozretnosťou mohli s vynaložením primeraného úsilia poskytnúť požadované údaje.⁹⁷

Aj keď je možné vytvoriť individualizovanú metódu na výpočet nákladov na životný cyklus, ktorá je vhodná pre konkrétnu zákazku, nesmie

sa tým žiadny hospodársky subjekt neprimerane zvýhodniť alebo znevýhodniť. Ak existuje povinná spoločná metóda výpočtu nákladov na životný cyklus podľa právnych predpisov EÚ, musíte túto metódu použiť.⁹⁸ V súčasnosti to platí len v súvislosti s vozidlami cestnej dopravy podľa smernice o ekologických vozidlách, v ktorej je uvedená spoločná metodika a minimálne náklady, ktoré sa majú pripísať určitým environmentálnym externým vplyvom, ak existujú v peňažnom vyjadrení (pozri rámček).

Externé vplyvy v hodnotení nákladov na životný cyklus: smernica o ekologických vozidlách

Podľa smernice o ekologických vozidlách sú verejní obstarávatelia povinní zohľadniť energetické a environmentálne vplyvy pri nákupe vozidiel cestnej dopravy – buď v špecifikáciách alebo kritériách na vyhodnotenie ponúk. V smernici je stanovená metodika na peňažné vyjadrenie týchto vplyvov na účely posúdenia nákladov prevádzkovej životnosti. V tomto modeli sa priraduje peňažná hodnota niektorým druhom emisií – oxidu uhličitému (CO₂), oxidom dusíka (NO_x), bezmetánovým uhl'ovodíkom (NMHC) a tuhým časticiam⁹⁶. Emisiám sa potom počas celej životnosti každého ponúkaného vozidla môžu priradiť náklady, ktoré by sa mali pripočítavať k ostatným priamym nákladom, ako napr. kúpna cena, náklady na palivo a údržbu.

5.3.3 Používanie hodnotenia nákladov na životný cyklus

⁹⁶ Verejní obstarávatelia môžu priradiť vyššie náklady všetkým emisiám znečisťujúcich látok za predpokladu, že tieto náklady neprekročia náklady uvedené v smernici viac než dvakrát (článok 6 smernice 2009/33/ES).

⁹⁷ Článok 68 ods. 2 smernice 2014/24/EÚ, článok 83 ods. 2 smernice 2014/25/EÚ. Pojem „hospodárske subjekty konajúce s obvyklou obozretnosťou“ zahŕňa hospodárske subjekty z tretích krajín, ktoré sú zmluvnými stranami Dohody WTO o vládnom obstarávaní alebo iných medzinárodných dohôd, ktorými je Únia viazaná.

⁹⁸ Článok 68 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ a článok 83 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ. V prílohách k smerniciam sa uvádzajú príslušné právne predpisy vzťahujúce sa na metódy týkajúce sa nákladov na životný cyklus a môžu sa z času na čas aktualizovať.

Náklady na životný cyklus používa pri hodnotení ponúk čoraz viac verejných orgánov v Európe a na ich výpočet bol vypracovaný celý rad zložitejších aj menej zložitých nástrojov rôzneho rozsahu. Prehľad a odkazy na niektoré relevantné nástroje na výpočet nákladov na životný cyklus sa uvádzajú na adrese

<http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>

Pri náležitom hodnotení nákladov na životný cyklus je potrebné zohľadniť určité aspekty:

Životnosť – Frekvencia nahrádzania výrobku bude mať hlavný vplyv na jeho náklady, najmä v dlhodobom horizonte. Lacný výrobok, ktorý je potrebné často nahradiť, môže stáť z dlhodobého hľadiska oveľa viac než výrobok s vyššou cenou, ktorý vydrží mnoho rokov. Toto je potrebné zohľadniť pri určovaní, koľko rokov chcete vziať do úvahy pri porovnávaní nákladov na životný cyklus.

Diskontná sadzba - Náklady v budúcnosti nemajú takú „hodnotu“ ako náklady vynakladané dnes, pretože spoločnosť kladie väčší dôraz na pozitívne a negatívne vplyvy v súčasnosti než v budúcnosti. Dnes investovaných 100 EUR pri 5 % úroku by malo o rok hodnotu 105 EUR. Teda 105 EUR vydaných o rok má v súčasnej dobe „hodnotu“ len 100 EUR – ich čistá súčasná hodnota. Čistú súčasnú hodnotu možno zohľadniť pri porovnávaní nákladov na životný cyklus pomocou sociálnej diskontnej sadzby na budúce náklady. Táto sadzba sa líši medzi jednotlivými krajinami, ale obvykle sa pohybuje od 3 % do 8 % (upravená tak, aby eliminovala vplyvy inflácie).⁹⁹

Dostupnosť a spoľahlivosť údajov – Hodnotenie nákladov na životný cyklus nevyhnutne zahŕňa prvok nepredvídateľnosti, pokiaľ ide o náklady, ktoré vzniknú v budúcnosti (napr.

Nástroje na výpočet nákladov na životný cyklus

Toto je neúplný zoznam nástrojov, ktoré sú k dispozícii na hodnotenie nákladov na životný cyklus:

- Kalkulačka Európskej komisie na hodnotenie nákladov na životný cyklus na obstarávanie vozidiel <http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/vehicles/directive/>
- Spoločná metóda Európskej komisie na výpočet nákladov na životný cyklus v stavebníctve: http://ec.europa.eu/growth/sectors/construction/support-tools-studies/index_en.htm
- Nástroj na hodnotenie nákladov na životný cyklus aj emisií CO₂ vo verejnom obstarávaní vypracovaný v rámci projektu udržateľného obstarávania SMART: <http://www.smart-spp.eu>
- Nástroj hodnotenia nákladov na životný cyklus švédskej rady pre environmentálne manažérstvo (SEMCo): <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/lcc/lcc-kalkyler/>
- Nástroj výpočtu nákladov na životný cyklus životného cyklu vypracovaný v rámci projektu BUY SMART: <http://www.buy-smart.info>

⁹⁹ Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre *regionálnu a mestskú politiku* odporúča vo všeobecnosti používať v členských štátoch čerpajúcich príspevky z Kohézneho fondu ako referenčnú hodnotu sociálnu diskontnú sadzbu 5 % (Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko) a 3 % v ostatných členských štátoch (Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Rakúsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko, Taliansko).

náklady na údržbu, spotrebu energie, ako aj skutočnej životnosti výrobku). Z tohto dôvodu je dôležité vyžiadať si od uchádzačov podrobné podkladové informácie pre odhad nákladov. V niektorých prípadoch, keď sú budúce náklady pod kontrolou dodávateľov (napr. sú zodpovední za údržbu alebo zneškodnenie), môžete do podmienok zákazky zahrnúť maximálne budúce ceny, čím zabezpečíte väčšiu určitosť pre vaše výpočty nákladov na životný cyklus.

5.4 Neobvykle nízke ponuky

Po posúdení nákladov pre každú platnú ponuku sa tieto náklady porovnajú a pridelia sa body. V niektorých prípadoch môžete dostať ponuku, ktorá sa javí ako neobvykle nízka oproti iným alebo oproti očakávaným nákladom tovaru, služby alebo práce. Z hľadiska GPP môžu nízke náklady ponuky vyvolávať pochybnosti týkajúce sa dodržiavania environmentálnych právnych predpisov a/alebo uskutočniteľnosti ponuky vo vzťahu k environmentálnym požiadavkám.

V takomto prípade verejní obstarávatelia musia uchádzača(-ov) požiadať o vysvetlenie dôvodu ich neobvykle nízkej ceny alebo nákladov. Legitímnymi faktormi, ako napríklad konkrétnym výrobným postupom alebo technickými riešeniami, ktoré použil uchádzač, alebo neobvykle priaznivými podmienkam, ktoré má k dispozícii, sa môžu tieto náklady vysvetliť. V iných prípadoch sa však v priebehu vyšetrovania môže zistiť, že neobvykle nízke náklady sú dôsledkom skutočnosti, že sa pri ponuke nedodržali platné vnútroštátne právne predpisy, právne predpisy EÚ alebo medzinárodné environmentálne právne predpisy, napríklad z dôvodu, že určité súčiastky alebo materiály boli získané nelegálne.

V takýchto prípadoch sú verejní obstarávatelia **povinní** ponuku s neobvykle nízkou cenou zamietnuť¹⁰⁰.

---

¹⁰⁰ Článok 69 ods. 3 smernice 2014/24/EÚ, článok 84 ods. 3 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 6 – Doložky o plnení zákazky

Zhrnutie

- Zmluvné ustanovenia možno využiť na zahrnutie environmentálnych hľadísk vo fáze plnenia zákazky. Musia súvisieť s predmetom zákazky a musia byť vopred oznámené.
- Môžete stanoviť, že tovar má byť dodaný alebo služby/práce majú byť vykonané spôsobom, ktorý minimalizuje vplyv na životné prostredie, a na environmentálne správanie sa môžu v rámci zákazky vzťahovať sankcie alebo stimuly.
- Dodržiavanie zmluvných ustanovení je potrebné počas vykonávania zákazky starostlivo monitorovať, pričom v zmluve bude jasne uvedená zodpovednosť za dodržiavanie a podávanie správ. V záujme odradenia od porušovania environmentálnych záväzkov by sa v rámci zákazky mali uviesť primerané sankcie.
- Subdodávatelia by tiež mali niesť zodpovednosť za environmentálne aspekty práce, ktorú vykonávajú. Ak sa uplatňuje spoločná zodpovednosť s hlavným dodávateľom, potom by sa táto zásada mala rozšíriť na dodržiavanie platných environmentálnych právnych predpisov. Môžete požadovať nahradenie subdodávateľa, ktorý nespĺňa tieto právne predpisy.
- Doložky o plnení zákazky sa nesmú použiť na zahrnutie environmentálnych požiadaviek, ktoré znamenajú podstatnú zmenu zákazky v porovnaní s požiadavkami uvedenými vo verejnom obstarávaní, t. j. nelegálna úprava.

6.1 Pravidlá upravujúce zmluvné ustanovenia

Doložky o plnení zákazky sa používajú na špecifikovanie toho, ako je potrebné zákazku vykonať. Environmentálne aspekty sa môžu zahrnúť do doložiek o plnení zákazky za predpokladu, že sú uverejnené vo výzve na súťaž alebo v súťažných podkladoch a súvisia s predmetom zákazky.¹⁰¹

Všetky osobitné environmentálne podmienky by sa mali uviesť vopred s cieľom zaistiť, aby spoločnosti boli informované o týchto povinnostiach a mohli ich premietnuť do ceny svojich ponúk. Verejný obstarávateľ môže stanoviť, že hospodárske subjekty budú vylúčené z ďalšej účasti, ak nebudú súhlasiť s doložkami o plnení zákazky. Ak sú takéto povinné podmienky uvedené, je dôležité, aby sa uplatňovali na všetkých uchádzačov takým spôsobom, ako je stanovené v súťažných podkladoch.¹⁰²

---

¹⁰¹ Článok 70 smernice 2014/24/EÚ, článok 87 smernice 2014/25/EÚ.

¹⁰² Vec C-336/12 *Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser/Manova A/S* („Manova“), bod 40 a vec C-561/12 *Nordecon AS and Ramboll Eesti AS/Rahandusministeerium* („Nordecon“) body 37 – 38.

Úpravy môžu byť v prípade GPP dôležité, napr. ak chcete prejsť na udržateľnejší model výrobku alebo služby sčasti prostredníctvom zadanej zákazky, alebo ak existuje ustanovenie týkajúce sa dodatočných platieb v prípade obmedzenia odpadu alebo zlepšenia energetickej účinnosti. Pamätajte na to, že v smerniciach z roku 2014 sú stanovené osobitné pravidlá týkajúce sa úprav zmlúv po zadaní zákazky, takže verejní obstarávatelia by mali zabezpečiť zmeny vopred, ak je to možné, a pripraviť následne dokumenty.¹⁰³ Zmluvné ustanovenia môžu zahŕňať aj osobitné záväzky, ktoré boli prijaté v rámci postupu verejného obstarávania (napr. presadzovanie dodržiavania úrovni environmentálneho správania navrhnutých v ponuke a hodnotených v rámci kritérií na vyhodnotenie ponúk).

Jedným zo spôsobov, ako to urobiť, je poskytnúť návrh súboru zmluvných podmienok s položkami vzťahujúcimi sa na rôzne environmentálne aspekty, ktoré sa podľa očakávania môžu objaviť pri plnení zmluvy, a umožniť uchádzačom navrhnúť konkrétne úrovne správania v rámci každej položky. Napríklad v zákazke na hromadné stravovanie sa môžete chcieť zamerať na poskytovanie udržateľných a ekologických potravín, obmedzenie obalov a odpadov a používanie zariadení a metód na prípravu potravín, ktoré sú energeticky účinné a hospodárne využívajú vodu. Uchádzačov môžete požiadať, aby sa zaviazali k plneniu konkrétnych cieľov v rámci každej z týchto položiek, ktoré sa budú posudzovať podľa kritérií na vyhodnotenie ponúk a budú tiež súčasťou konečnej zmluvy s úspešným uchádzačom.

6.2 Doložky o plnení zákazky na dodanie tovaru

V prípade zákaziek na dodanie tovaru môžu byť environmentálne doložky zahrnuté do dodacích podmienok. K jednoduchým spôsobom na zlepšenie environmentálneho vplyvu zákazky patrí:

- dodanie výrobku v dostatočnom množstve. Často to znamená hromadnú dodávku, pretože z environmentálneho hľadiska bude z hľadiska vplyvu dopravy na položku vhodnejšia ako častejšie dodávky menších množstiev. Ďalším spôsobom, ako dosiahnuť rovnaký výsledok, môže byť určenie maximálneho počtu dodávok za týždeň alebo mesiac,

Udržateľné obstarávanie kancelárskych potrieb v Belgicku

V roku 2013 vyhlásilo mesto Gent verejnú súťaž na novú štvorročnú rámcovú zmluvu na papier a kancelárske potreby. Na všetky výrobky vo verejnej súťaži sa vzťahovali aj ekologické kritériá a technické špecifikácie. Doložky o plnení zákazky obsahovali aj požiadavku na obmedzenie frekvencie dodávok o 85 % (z denných na jedenkrát alebo dvakrát mesačne). Dodatočné body boli pridelené za ekologické riešenia, ktorých výsledkom boli udržateľné možnosti balenia poskytnuté v ponukách. Vo verejnej súťaži sa dosiahlo zníženie emisií CO₂ na základe obmedzenia frekvencie dodávok a nových možností balenia.

„Jednoduché opatrenie môže mať výrazný dosah. V súčasnosti uplatňujeme v našom udržateľnom verejnom obstarávaní obmedzenie frekvencie dodávok systematicky“. Aline De Tremerie, riaditeľka oddelenia udržateľného obstarávania

¹⁰³ Článok 72 smernice 2014/24/EÚ, článok 89 smernice 2014/25/EÚ. Úpravy zmlúv sú povolené, najmä ak boli uvedené v pôvodných súťažných podkladoch v jasných, presných a jednoznačných doložkách o preskúmaní, ktoré nemenia celkovú povahu zmluvy alebo rámcovej dohody.

- požiadavka, aby bol tovar dodaný mimo času dopravných špičiek na minimalizáciu podielu dodávok na preťažení dopravy,
- požiadavka, aby dodávateľ prevzal späť (na recykláciu alebo opakované použitie) všetky obaly, ktoré prichádzajú s výrobkom (je to výhodné z dvoch stránok – obaly sa pred opakovaným použitím alebo recykláciou sústredia na jednom mieste a dodávateľ má motiváciu na to, aby obmedzil množstvo zbytočných obalov),
- požiadavka, aby dodávateľ poskytoval pravidelné informácie o emisiách skleníkových plynov vznikajúcich pri dodávkach výrobku a uviedol prijaté opatrenia na zníženie týchto emisií počas trvania zákazky (posledne uvedené by sa nevzťahovalo na zákazky jednorazového dodania tovaru).

Ak ste konkrétne materiály alebo výrobné postupy prípadne metódy zahrnuli do vašej špecifikácie, môžete ich zahrnúť aj do zmluvných ustanovení pre zákazky na dodanie tovaru. Napríklad v prípade zákazky na papierové výrobky by v zmluve mohlo byť uvedené, že tieto výrobky budú „bez použitia elementárneho chlóru alebo úplne bez použitia chlóru.“

Zákazky na dodanie tovaru často zahŕňajú určité prvky služieb alebo prác (napr. umiestnenie, inštaláciu alebo údržbu), pre ktoré môžu byť vhodné doložky uvedené na ďalšej strane.

6.3. Doložky o plnení zákazky na poskytnutie prác alebo služieb

Príklady možných doložiek o plnení zákazky na poskytnutie prác alebo služieb:

Spôsob, akým sa služba alebo práca vykonáva:

- uplatňovanie osobitných opatrení environmentálneho manažérstva v prípade potreby v súlade so systémom certifikovaným treťou stranou, ako napr. EMAS alebo ISO 14001,
- podávanie správ o všetkých environmentálnych problémoch, ktoré sa objavia pri plnení zákazky a podniknutie krokov na ich nápravu (napr. únik alebo používanie nebezpečných látok),
- efektívne využívanie zdrojov, ako napr. elektrická energia a voda, na pracoviskách,
- používanie ukazovateľov dávkovania na zabezpečenie primeraného množstva čistiacich prostriedkov a pod.

Vzdelávanie pracovníkov dodávateľa:

- pracovníci vyškolení v oblasti environmentálneho vplyvu ich práce a environmentálnej politiky orgánu, v ktorého budovách budú pracovať,
- vodiči vyškolení v oblasti techník ekologického jazdenia na účely zníženia emisií a úspory paliva.

Preprava výrobkov a nástrojov na pracovisko:

- dodávanie výrobkov na pracovisko v koncentrovanej forme a ich následné riedenie,
- používanie vratných nádob alebo balení na prepravu výrobkov,
- zníženie emisií CO₂ alebo emisií ďalších skleníkových plynov spojených s dopravou.

Likvidácia použitých výrobkov a obalov:

- Výrobky alebo obaly odoberané na opätovné použitie, recykláciu alebo vhodnú likvidáciu,
- ciele týkajúce sa obmedzenia odpadu posielaného na skládky.

Environmentálne správanie v zmluvných ustanoveniach, Toskánsko

Zákazka na upratovacie služby zadaná Toskánskou agentúrou pre ochranu životného prostredia (ARPAT) obsahovala doložku, podľa ktorej je úspešný dodávateľ povinný zaviesť na poskytovanú službu neformálny systém environmentálneho manažérstva. Dodávateľ bol povinný uskutočniť tieto tri kroky: 1) vykonať počiatočné environmentálne preskúmanie služby, 2) iniciovať environmentálny program, 3) zabezpečiť prijatie opatrení na monitorovanie programu.

Dodávateľ bol povinný poskytovať informácie o použitých objemoch výrobkov (každý polrok) s cieľom zabezpečiť zníženie množstva použitých výrobkov o určitý percentuálny podiel ročne, pričom bolo potrebné pravidelnými kontrolami kvality zabezpečiť, aby tým neupadla kvalita služby. Vyžadovalo sa aj školenie pre pracovníkov o udržateľných upratovacích technikách.

6.4 Monitorovanie plnenia zákazky

Zavedené environmentálne zmluvné ustanovenia sú účinné len vtedy, ak sa dodržiavanie týchto ustanovení riadne monitoruje. Možné sú rôzne formy kontroly dodržiavania:

- od dodávateľa možno požadovať predloženie dôkazov o dodržiavaní,
- verejný obstarávateľ môže vykonávať kontroly na mieste,
- kontrolu dodržiavania možno zadať tretej strane.

V zmluve by mali byť uvedené primerané sankcie za nedodržiavanie alebo odmeny za dobré plnenie. Napríklad mnohí verejní obstarávatelia zahŕňajú do zmlúv kľúčové ukazovatele výkonnosti (KPI), ktoré sa môžu spájať s nárokom dodávateľa na platbu. Keďže dobré výsledky v environmentálnych oblastiach prispievajú k reputácii dodávateľa, stimuly môžu byť vo forme pozitívnej propagácie, ktorá na toto upozorňuje verejnosť a iných verejných obstarávateľov.

Monitorovanie dodržiavania obmedzenia emisií CO₂ v Lotyšsku

Lotyšské ministerstvo životného prostredia poskytuje približne 50 miliónov EUR ročne z finančného nástroja týkajúceho sa zmeny klímy na udržateľné stavebné projekty. Financovanie sa poskytuje na základe výberového konania a uchádzači si môžu vybrať kritériá GPP z kontrolného zoznamu, aby mohli vo fáze hodnotenia projektovej prihlášky získať dodatočné body. Tieto kritériá sú potom pre príjemcu právne záväzné ako podmienka financovania. Pre všetky projekty financované na základe tohto finančného nástroja platí päťročné monitorovacie obdobie po ukončení. Ak monitorovanie projektu v priebehu prvého a druhého roku vykazuje nesúlad, pokiaľ ide o zníženie emisií CO₂, príjemca predloží plán na nápravu a realizuje ho z vlastných zdrojov. Ak nesúlad výsledkov projektu pokračuje, finančné prostriedky na uvedený projekt vyplatené z finančného nástroja možno považovať za neoprávnené a možno ich vymáhať.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti alebo iné formy monitorovania dodržiavania environmentálnych záväzkov by mali zohľadňovať čas a zdroje, ktoré budú potrebné na ich uplatňovanie v praxi. Zahnúť menší počet takýchto ukazovateľov, ktoré sa dajú zmysluplne uplatňovať, môže byť výhodnejšie, ak monitorovanie dlhého zoznamu záväzkov nie je reálne. Hlavné ukazovatele výkonnosti by mali vždy prekračovať rámec základného dodržiavania environmentálnych právnych predpisov alebo iných povinností, ktoré by dodávateľ musel v každom prípade splniť.

6.4.1 Monitorovanie subdodávateľov

Ak zmluva zahŕňa prvky subdodávateľských vzťahov, budete chcieť zabezpečiť, aby sa záväzky GPP uplatňovali v celom dodávateľskom reťazci a aby bola jasne určená zodpovednosť. V smerniciach z roku 2014 sa uvádzajú nové možnosti dohľadu nad subdodávateľskými vzťahmi vrátane možnosti:

- požadovať spoločnú zodpovednosť subdodávateľov a hlavného dodávateľa za dodržiavanie environmentálnych povinností, ak je to stanovené vo vnútroštátnych právnych predpisoch¹⁰⁴ a

¹⁰⁴ Článok 71 ods. 6 písm. a) smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 6 písm. a) smernice 2014/25/EÚ.

- požadovať nahradenie subdodávateľa, ak dodržiavanie jeho povinností v oblasti životného prostredia nie je možné overiť.¹⁰⁵

V prípade zákaziek na práce a služby vykonávané v zariadení pod priamym dohľadom verejného obstarávateľa musí hlavný dodávateľ uviesť údaje o všetkých subdodávateľoch a tieto informácie musí v prípade akejkoľvek zmeny aktualizovať.¹⁰⁶

---

¹⁰⁵ Článok 71 ods. 6 písm. b) smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 6 písm. b) smernice 2014/25/EÚ.

¹⁰⁶ Článok 71 ods. 5 smernice 2014/24/EÚ, článok 87 ods. 5 smernice 2014/25/EÚ.

Kapitola 7 – Hlavné odvetvia GPP

V tomto oddiele sa vysvetľuje, akým spôsobom sa môžete zamerať na riešenie štyroch dôležitých kategórií verejného obstarávania na základe GPP – administratívne budovy, stravovacie služby a zásobovanie potravinami, vozidlá a výrobky využívajúce energiu. Tieto odvetvia boli vybrané na základe kritérií uvedených v kapitole 1 – ich vplyvu na životné prostredie, ich významu z hľadiska rozpočtu, potenciálu ovplyvnenia trhu, ako aj dostupnosti ekologickejších alternatív. Uvedené prístupy vychádzajú z kritérií EÚ pre GPP.¹⁰⁷

7.1 Budovy

Vzhľadom na environmentálny, hospodársky a sociálny význam tohto odvetvia sa mnohé verejné orgány usilujú o dosiahnutie trvalo udržateľnej výstavby. Najvýznamnejšie vplyvy na životné prostredie sa vzťahujú na užívanie budov a najmä na spotrebu energie. Ďalšími dôležitými faktormi, ktoré je potrebné posúdiť, sú materiály používané v stavebníctve, kvalita ovzdušia v budove, spotreba vody, vplyv na dopravu alebo využívanie pôdy a tvorba odpadu počas stavebných prác.

Budovy sú veľmi zložité systémy pozostávajúce z mnohých prvkov a všetky majú vplyv na celkové správanie stavby. Prístupy založené na GPP sa obvykle zameriavajú nielen na celkový vplyv budovy, ale aj na environmentálne charakteristiky jednotlivých prvkov. Na získanie uceleného pohľadu môže byť veľmi užitočné použiť špeciálny nástroj posudzovania vplyvov na životné prostredie.¹⁰⁸

7.1.1 Prístup založený na GPP

Kritériá EÚ pre GPP sa konkrétne týkajú administratívnych budov (ďalšie kritériá sú k dispozícii na stavebné prvky, ako napr. izolácia a príslušenstvo) a vzťahujú sa na tieto aspekty:

- zahrnutie podmienok účasti aj v prípade projektových manažérov, architektov a inžinierov na základe skúseností v oblasti udržateľného projektovania budov a v prípade dodávateľov na základe skúseností v oblasti realizácie vylepšených projektov a špecifikácií,
- stanovenie minimálnych noriem energetickej hospodárnosti nad rámec požiadaviek smernice o energetickej hospodárnosti budov¹⁰⁹,

Udržateľná nová nemocnica vo Viedni

Výstavba novej nemocnice Viedeň Sever sa bude realizovať podľa charty udržateľnosti, ktorá sa použije v každej fáze procesu verejného obstarávania a výstavby a tiež na monitorovanie hospodárnosti po dokončení. V charte sú stanovené ambiciózne podmienky vrátane podmienok týkajúcich sa celkového energetického dopytu, ochrany životného prostredia na stavenisku, kvality vnútorného ovzdušia, dostupnosti, flexibility použitia, používania obnoviteľných zdrojov energie a odpadu počas výstavby.

¹⁰⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/gpp_criteria_en.htm.

¹⁰⁸ K takýmto nástrojom patrí napríklad LEED, BREEAM a klima:aktiv. Ďalšie informácie o používaní nástrojov posudzovania environmentálnych vplyvov vo verejnom obstarávaní prác na renováciu budov sú k dispozícii na adrese <http://www.sci-network.eu>.

- zahrnutie opatrení zameraných na posilnenie a zabezpečenie vysokej hospodárnosti do každej fázy postupu verejného obstarávania, zváženie udelenia ďalších bodov pri zadávaní zákaziek na projekty za plnenie nad rámec stanovený ako minimum,
- pri špecifikovaní materiálov aj zahrnutie kritérií na obmedzenie vplyvov na životné prostredie a využívania zdrojov, ktoré s nimi súvisia (môžu byť založené na posúdení životného cyklu),
- uprednostnenie projektov, ktoré zahŕňajú vysoko účinné systémy alebo systémy založené na obnoviteľných zdrojoch energie,
- prikladanie významu kvalite vnútorného ovzdušia, prirodzenému svetlu, príjemnej teplote pri práci a primeranému vetraniu,
- požiadavka, aby sa používali zariadenia na šetrenie vody (samostatné kritériá GPP pre zdravotnotechnické armatúry a záchody a pisoáre), montáž fyzických a elektronických systémov na podporu neustálej minimalizácie spotreby energie, spotreby vody a odpadov zo strany správcov zariadení a ich nájomníkov,
- zahrnutie zmluvných ustanovení týkajúcich sa montáže a uvedenia do prevádzky energetických systémov, odpadového hospodárstva a hospodárenia s materiálmi a monitorovanie kvality vnútorného ovzdušia,
- uloženie povinnosti dodávateľom, aby v rámci zákazky poskytli školenie užívateľom budovy o udržateľnom využívaní energie a ak majú priebežné povinnosti, uloženie povinnosti monitorovať energetickú hospodárnosť niekoľko rokov po dokončení stavby.

7.2 Stravovacie služby a zásobovanie potravinami

Verejný sektor je zodpovedný za každoročné obstarávanie veľkých objemov potravín a nápojov, či už pre školy, nemocnice alebo väznice, závodné jedálne, alebo za poskytovanie stravovacích služieb na stretnutia a podujatia. Poľnohospodárstvo je významnou súčasťou európskeho hospodárstva a zanecháva tiež značnú environmentálnu stopu, pokiaľ ide o emisie skleníkových plynov, degradáciu pôdy a vody, biodiverzitu a odpad. K tejto stope výrazne prispieva doprava, balenie a skladovanie potravinových výrobkov.

---

¹⁰⁹ V smernici 2010/31/EÚ o *energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie)* sú určité minimálne normy energetickej hospodárnosti povinné pre všetky projekty novostavieb a významných renovácií od roku 2013.

Mnohí spotrebitelia trvajú pri nákupe potravín na udržateľnejších možnostiach a verejný sektor nie je výnimkou. Ekologická výroba, voľba udržateľnejších alternatív a zníženie potravinového odpadu a odpadu z obalov môžu k tomuto cieľu výrazne prispieť. Napríklad sa odhaduje, že potravinový odpad zodpovedá za minimálne 170 miliónov ton ekvivalentov CO₂ ročne, čo sa rovná emisiám krajiny o veľkosti Rumunska alebo Holandska.¹¹⁰

7.2.1 Prístup založený na GPP

- Určiť minimálny percentuálny podiel potravín, ktoré musia byť vyrobené ekologicky,¹¹¹ pridať dodatočné body vo fáze zadávania zákazky za percentá nad minimálnou požiadavkou,
- stanoviť minimálne percentuálne podiely a/alebo udeliť body za používanie sezónneho ovocia a zeleniny,
- zahrnúť zmluvné ustanovenia o minimalizácii potravinového odpadu a odpadu z obalov potravín,
- použiť také podmienky účasti pre poskytovateľov hromadného stravovania, ktoré sú založené na uplatňovaní vhodných opatrení environmentálneho manažérstva, ako napr. vzdelávanie zamestnancov.

Poznámka: nové kritériá EÚ pre GPP pre potraviny a služby hromadného stravovania majú byť uverejnené v roku 2016.

7.3 Vozidlá cestnej dopravy

Udržateľné potraviny v Malmö (Švédsko)

Cieľom mesta Malmö je do roku 2020 podávať 100 % ekologických potravín vo všetkých jeho službách verejného stravovania. V rámci pilotného verejného obstarávania pre školu Djupadal sa stanovil celý rad požiadaviek, napr. aby do sortimentu boli zahrnuté ekologické produkty a aby sa dodávky uskutočňovali raz týždenne vozidlami spĺňajúcimi kritériá mesta na udržateľnosť dopravy. Ku koncu tohto pilotného programu bolo 97 % potravín podávaných v jedálni ekologických. Vplyv na rozpočet sa minimalizoval prechodom od mäsových výrobkov k sezónnej zelenine.

Ekologické potraviny pre školy vo Francúzsku

Mesto Lens požadovalo, aby bolo 20 % potravín poskytovaných v službách hromadného stravovania pre školy ekologických. Dodávané potraviny museli mať osvedčenie, že sú ekologické. Od poskytovateľov služieb sa požadovalo, aby zabezpečili výsledovosť a v doložkách o plnení zákazky boli zahrnuté sankcie za neposkytnutie informácií o metódach výroby a výsledovosti výrobkov na požiadanie. Táto verejná súťaž mala pozitívny vplyv na zdravie ľudí a životné prostredie a pomohla propagovať ekologické potraviny a zvýšiť dopyt po nich.

¹¹⁰ Zdroj: Európska komisia (2010) *Preparatory Study on Food Waste Across the EU-27* k dispozícii na adrese: http://ec.europa.eu/environment/archives/eusssd/pdf/bio_foodwaste_report.pdf

¹¹¹ Potravinársky výrobok, ktorý sa v EÚ má uvádzať na trh ako ekologický, musí spĺňať určité požiadavky a musí byť certifikovaný schváleným inšpekčným orgánom. Tieto požiadavky sú stanovené v nariadení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov.

Odvetvie dopravy sa podieľa na približne 25 % emisií skleníkových plynov v EÚ, pričom väčšinu týchto emisií má na svedomí cestná doprava.¹¹² Aj keď vozidlá sú teraz palivovo úspornejšie a ekologickejšie, objem dopravy naďalej narastá a znečistenie ovzdušia a iné vplyvy predstavujú v mnohých častiach Európy závažný problém. Existujú viaceré spôsoby na zníženie environmentálnych vplyvov vyplývajúcich z vlastníctva a užívania vozidiel, od elektrických vozidiel a vozidiel poháňaných alternatívnymi palivami až po car-sharing a iné druhy dopravy.

Ekologické vozidlá v Slovinsku

Agentúra pre verejné obstarávanie v Slovinsku vyhlásila verejnú súťaž na vozidlá cestnej dopravy so špecifikáciou, že všetky vozidlá musia spĺňať najnovšiu emisnú normu Euro alebo rovnocennú normu a nesmú presiahnuť určité maximálne úrovne emisií CO₂. V kritériách na vyhodnotenie ponúk bola priradená vysoká váha nákladom na životný cyklus. Prístup založený na nákladoch na životný cyklus a špecifikácii viedli dodávateľov k tomu, aby predložili ponuky na vozidlá s nižšími emisiami CO₂. Zníženie emisií CO₂ bolo v rozsahu od 3 g/km do 45 g/km na vozidlo v závislosti od položky.

---

¹¹² Zdroj: http://ec.europa.eu/clima/policies/transport/index_en.htm.

Ak sa tieto alternatívy prijímú, dajú sa prostredníctvom palivovej účinnosti, daní a dokonca zdravotných prínosov dosiahnuť významné úspory nákladov vo verejnom sektore. Verejný sektor okrem vozových parkov zodpovedná za veľký počet autobusov, vozidiel záchranej služby a vozidiel na zber odpadu a pre tieto vozidlá boli vypracované osobitné prístupy založené na GPP.

7.3.1 Prístup založený na GPP

- Preskúmajte svoj vozový park, aby ste zistili, či je možné znížiť počet a/alebo veľkosť vozidiel a uprednostniť nahradenie starších vozidiel spôsobujúcich veľké znečistenie,
- špecifikujte vozidlá s najnižšou možnou úrovňou emisií CO₂ v ich triede¹¹³ a spĺňajúcich najnovšie normy EURO pre emisie častíc a NO_x,
- podporte možnosti používania vozidiel poháňaných alternatívnymi palivami a elektrických alebo hybridných vozidiel,
- znížte spotrebu paliva ekologickou jazdou, pomocou systémov monitorovania tlaku v pneumatikách a ukazovateľov radenia, mazadiel s nízkou viskozitou a pneumatík s nízkym valivým odporom,
- obstarávajúte vozidlá s klimatizačnými systémami s chladičmi s nízkym GWP (potenciál globálneho otepľovania),
- obstarávajúte pneumatiky a regenerované mazacie oleje šetrné k životnému prostrediu a zabezpečte vhodný zber a hospodárenie s použitými mazacími olejmi a pneumatikami,

Zelená autobusová služba v Readingu

V roku 2012 uskutočnila rada mesta Reading verejnú súťaž na zmluvnú autobusovú dopravu. Vo výzve na predloženie ponúk na poskytnutie služieb adresovanej hospodárskym subjektom boli uvedené hodnotiace kritériá, ktoré podporovali inovačné možnosti vrátane lepších emisných režimov. V kritériách na vyhodnotenie ponúk sa priradila kvalite váha 75 % a cene 25 %. Najnovšie emisné normy Euro, environmentálne aspekty a inovácie predstavovali 8,6 % celkového počtu bodov za kvalitu. Víťazný uchádzač prevádzkuje službu premenovanú na *greenwave* a používa autobusy poháňané stlačeným zemným plynom (CNG), pričom biometán nakupuje z poľnohospodárskych zdrojov. Emisie NO_x biometánu sú o 30 % – 50 % nižšie ako emisie porovnateľných dieselových autobusov úrovne Euro V, pričom sa dosiahol dodatočný prínos v podobe zníženia hluku.

„Zákazka bola zadaná spoločnosti [ktorá] ponúkla ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku a jej súčasťou bolo vykonávanie služby autobusmi poháňanými CNG“
Stephen Wise, rada mesta Reading

¹¹³ Emisie CO₂ dostupných modelov vozidiel môžete skontrolovať prostredníctvom portálu o ekologických vozidlách (www.cleanvehicle.eu).

- uplatňujte náklady na životný cyklus vrátane nákladov environmentálnych externých vplyvov na porovnanie reálnych nákladov rôznych vozidiel¹¹⁴.

7.4 Výrobky využívajúce energiu

Väčšina orgánov verejnej moci uskutočňuje obstarávanie na počítače, tlačiarne, svietidlá a iné výrobky využívajúce energiu. Mnohé sú zodpovedné aj za nákup špecifickejších výrobkov, ako napr. medicínske vybavenie. Elektronické a elektrické spotrebiče majú značnú ekologickú stopu v dôsledku použitých surovín a energie, ktorú spotrebúvajú, ako aj ich likvidácie na konci životnosti. Keďže množstvo a rozmanitosť používaných prístrojov narastá, kontrola nákladov a vplyvu na životné prostredie spojená s týmito výrobkami sa stala prioritou.

Našťastie je to zároveň oblasť, kde môže GPP môže poskytovať reálny prínos a k dispozícii je množstvo environmentálne výhodnejších výrobkov. Tieto možnosti siahajú od vysoko účinných IT zariadení až po LED alebo iné nízkoenergetické riešenia osvetlenia. Navyše tieto možnosti možno prijať bez ohrozenia kvality užívateľského komfortu a ušetriť náklady počas ich životného cyklu.

Zavedením smernice o energetickej efektívnosti v roku 2012 sa stanovilo niekoľko

povinných požiadaviek pre ústrednú vládu pri nákupe výrobkov využívajúcich energiu.¹¹⁵ Zahnuté sú do kritérií GPP pre príslušné skupiny výrobkov, podľa ich aktualizácie.

7.4.1 Prístup založený na GPP

Pre IT a zobrazovacie zariadenia

- Zabezpečte, aby ste obstarávali zariadenia v najvyššej triede energetickej účinnosti dostupnej pre príslušnú kategóriu výrobkov,¹¹⁶

Energeticky účinné elektrické zariadenia v Rakúsku

Rakúska spolková agentúra pre verejné obstarávanie vyhlásila verejnú súťaž na čiernu a bielu techniku za 3,75 mil. EUR na 24-mesačnú rámcovú zmluvu s možnosťou predĺženia o 12 mesiacov. Podmienky účasti boli vypracované na základe:

- nariadení EÚ o ekodizajne a energetickom označovaní,
- kritérií rakúskeho akčného plánu pre udržateľné verejné obstarávanie a uplatňovanie environmentálnych značiek,
- trhového prieskumu výrobkov.

V porovnaní s predchádzajúcou verejnou súťažou bolo výsledkom tohto verejného obstarávania 20 % zníženie množstva ekvivalentov CO₂, úspory 124 ton a 20 % zníženie spotreby energie.

„Skúmaním toho, aké najlepšie normy existovali pri príprave našich kritérií, sme vylepšili našu predchádzajúcu verejnú súťaž na nízke emisie CO₂ výrobkov.“ Johannes Naimer, Spolková agentúra pre verejné obstarávanie

¹¹⁴ V smernici o ekologických vozidlách (2009/33/ES) je stanovená metóda priradovania nákladov na environmentálne externé vplyvy (emisie) pri nákupe vozidiel. Verejní obstarávatelia môžu použiť tieto náklady alebo náklady dvakrát vyššie ako hodnoty stanovené v prílohe k smernici.

¹¹⁵ Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. V prílohe III k smernici sú stanovené opatrenia, ktoré ústredné orgány verejnej správy musia prijať a ktoré môžu dobrovoľne prijať iné verejné orgány.

¹¹⁶ Pre ústredné orgány verejnej správy je toto zákonná požiadavka podľa smernice o energetickej efektívnosti pre zákazky nad prahovou hodnotou v prípade uplatňovania smerníc o verejnom obstarávaní. Vyžaduje sa to,

- obstarávajúte produkty, ktoré sú navrhnuté tak, aby boli efektívne z hľadiska využívania zdrojov a ktoré umožňujú opätovné použitie a recykláciu (napr. spôsobilosť na demontáž),
- stanovte minimálne požiadavky na životnosť výrobku, náhradné diely a záruky a/alebo udeľte viac bodov výrobkom s dlhšou/komplexnejšou zárukou,
- obmedzte úrovne nebezpečných látok nachádzajúci sa v elektronických a elektrických spotrebičoch,
- požadujte pokyny pre užívateľa a štandardné nastavenia na účely maximalizácie energetickej efektívnosti kupovaného zariadenia.

Pre osvetlenie

- Vo fáze projektovania zabezpečte, aby nové osvetľovacie zariadenia mali nízke rozloženie hustoty energie, pričom by mali spĺňať požiadavky na zrkovú záťaž (t. j. úroveň osvetlenia postačuje na úlohu(-y), ktoré sa majú v danej oblasti vykonávať),
- obstarávajúte náhradné svetelné zdroje s vysokou účinnosťou,
- využívajte ovládanie osvetlenia na ďalšie znižovanie spotreby energie a podporujte používanie stlmitel'ných predradníkov, ak to okolnosti dovoľujú.
- vo fáze montáže zabezpečte, aby systém fungoval energeticky účinne, ako bolo plánované,
- vyberte svetelné zdroje s nižším obsahom ortuti,
- opätovne využite alebo zhodnoďte odpad z montáže.

Energeticky účinné osvetlenie v Chorvátsku

Samosprávna oblasť Župa Dubrovačka uverejnila verejnú súťaž na nové pevné osvetlenie s cieľom nahradiť existujúce neefektívne zariadenia. V technických špecifikáciách vo verejnej súťaži bolo stanovené LED osvetlenie s kritériami zabezpečujúcimi súlad s environmentálnymi a technickými požiadavkami. Verejné obstarávanie viedlo k 36 % zníženiu emisií CO₂ ročne alebo odhadovaným 900 tonám CO₂ počas životnosti výrobkov 25 rokov.

Príloha – príslušné právne predpisy a politiky

Smernice a politiky EÚ

Právne predpisy/politika	Relevantnosť
Zmluva o fungovaní Európskej únie	Poskytuje základ pre reguláciu obstarávania EÚ a stanovené sú v nej základné zásady.
Smernica 2014/24/EÚ o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES	Smernica o verejnom obstarávaní.
Smernica 2014/25/EÚ o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES	Smernica o obstarávaní v sektore verejnoprospešných služieb.
Smernica 2014/23/EÚ o udeľovaní koncesií	Smernica o koncesiách (uplatňuje sa pre verejný sektor aj pre sektor verejnoprospešných služieb).
Európa 2020: Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, COM(2010) 2020	Stratégia EÚ, v ktorej sa stanovujú konkrétne ciele, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2020. GPP sa uvádza ako jedno z opatrení na dosiahnutie udržateľného rastu a uvádza sa v iniciatívach Inovácia v Únii, Európa efektívne využívajúca zdroje a Energia 2020 .
Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie COM (2008) 400	Poskytuje usmernenie k tomu, ako znížiť dosah na životné prostredie v dôsledku spotreby vo verejnom sektore a využiť zelené verejné obstarávanie na stimulovanie inovácií v environmentálnych technológiách, výrobkoch a službách.
Pracovný dokument útvarov Komisie priložený k oznámeniu COM (2008) 400 SEC (2008) 2126	Poskytuje užitočné usmernenia pre orgány verejnej moci na určenie a overenie environmentálnych kritérií, nástrojov na podporu GPP a príklady pre viaceré skupiny výrobkov. Poskytuje aj právne a operačné usmernenie.
Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo COM(2015) 614.	Identifikuje sa v nej GPP ako kľúčový prvok prechodu na obehové hospodárstvo, potreba riešiť otázky, ako napr. trvácnosť a opraviteľnosť v kritériách GPP a v prípade Komisie potreba podporovať uplatňovanie GPP.
Obstarávanie vo fáze pred komerčným využitím: podpora inovácií s cieľom zabezpečiť trvalo udržateľné služby vysokej kvality v Európe – COM(2007) 799.	Stanovuje a v nej metodika na obstarávanie služieb v oblasti výskumu a vývoja, ktoré sú vyňaté spod pôsobnosti smerníc.

Požiadavky odvetví a iné relevantné nariadenia

Právne predpisy/politika	Relevantnosť
Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti	V smernici o energetickej efektívnosti sa vyžaduje, aby ústredné orgány verejnej správy obstarávali len vysoko energeticky účinné výrobky, služby a budovy. V prílohe III k smernici je stanovený prístup, ktorý sa uplatňuje na každé odvetvie výrobkov alebo služieb.
Smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy	V smernici o ekologických vozidlách sú stanovené povinné požiadavky GPP pre vozidlá cestnej dopravy týkajúce sa emisií a spotreby energie.
Nariadenie č. 106/2008 o programe Spoločenstva na označovanie energetickej účinnosti kancelárskych zariadení	V nariadení o značke Energy Star sú stanovené povinné požiadavky GPP na nákupy kancelárskych zariadení.
Smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov	V smernici o energetickej hospodárnosti budov sa uvádzajú ukazovatele a prahové hodnoty pre energetickú efektívnosť stavby vrátane budúcich povinných požiadaviek pre budovy s takmer nulovou spotrebou energie.
Smernica 2010/30/EÚ o udávaní spotreby energie a iných zdrojov energeticky významnými výrobkami na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch.	V smernici o energetickom označovaní sa vyžaduje, aby sa určité výrobky (napr. klimatizácie, umývačky riadu, svietidlá) označovali štandardizovanou energetickou triedou. Tieto triedy sú v súčasnosti predmetom revízie na základe návrhu Komisie.
Nariadenie č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ	Environmentálna značka EÚ a kritériá EÚ pre GPP sú v maximálnej možnej miere harmonizované.
Smernica 2009/125/ES o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov (prepracované znenie)	Smernica o ekodizajne poskytuje hlavný rámec ES pre vypracovanie environmentálnych kritérií pre energeticky významné výrobky.
Nariadenie č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)	Nariadenie EMAS poskytuje odkaz na to, ako možno zohľadniť schému EMAS vo verejnom obstarávaní.
Nariadenie č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva	V nariadení o dreve sa poskytuje rámec na zabezpečenie zákonnosti dreva dostupného na trhu EÚ.
Smernica 2012/19/EÚ o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ)	V smernici sa ustanovuje separovaný zber, spracovanie a zhodnotenie odpadu z elektrických a zariadení a stanovujú príslušné požiadavky na dizajn.
Smernica 2011/65/EÚ o obmedzení	Stanovujú sa v nej požiadavky pre výrobcov,

používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach	dovozcov a distribútorov elektrických a elektronických zariadení týkajúce sa nebezpečných látok uvedených v tejto smernici a pravidlá týkajúce sa označenia CE.
Nariadenie (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH)	Výrobcovia sú povinní registrovať podrobné údaje o vlastnostiach svojich chemických látok a bezpečnostné informácie v centrálnej databáze.
Smernica 2009/28/ES o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie	Stanovujú sa v nej záväzné vnútroštátne ciele podielu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, pravidlá pre záruky pôvodu a kritériá udržateľnosti pre biopalivá a biokvapaliny.
Smernica 2008/98/ES o odpade (rámcová smernica o odpade)	Stanovujú sa v nej základné pojmy a definície týkajúce sa nakladania s odpadmi, ako aj zásady pre nakladanie s odpadmi, napr. zásada „znečisťovateľ platí“ a „hierarchia odpadového hospodárstva“.

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

jeden výtlačok: prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>), viac ako jeden výtlačok alebo plagáty/mapy: na zastúpeniach Európskej únie (http://ec.europa.eu/represent_sk.htm); od delegácií v tretích krajinách (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sk.htm); prostredníctvom služby Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sk.htm) alebo na čísle 00 800 6 7 8 9 10 11 (bezplatné telefónne číslo odkiaľkoľvek z EÚ) (*).

(*). Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Platené publikácie:

prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Predplatné:

prostredníctvom obchodných distribútorov Úradu pre vydávanie publikácií Európskej únie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).